

ALAVANDAR STOTR

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

శ్రీయాశవస్తావస్తోత్రమ్.

పరియవాచ్చామ్మిలై అరుళిచ్చెయ్ తవ్యాళ్యానమ్.

అ వ తా రి కై .

సర్వేశ్వరకా, ఆధ్వార్యుః తన్నుడైయ స్వరూపయా
పగుణ విభూతికలై “మయర్ వజ్రమదినలమరుళిన” నెన్నిట
పడియే నిర్దేతుకకృపైయాలే తన్నై కాట్టక్కొడుక్క, కొడు
క్షజ్ఞానం భక్తిరూపాపన్న జ్ఞానమాకైయాలే, పరభక్తి
యక్తరాయ్ కొండ్రు, భగవద్గుణానుభవతైప్పణ్ణి, అదిన్ను
య విపాకదళైయాన పరజ్ఞానంపిటన్దు, అతడియాగ పం
హభక్తిపిటన్దు, అత్తాలే, “పరంజ్యోతిరుపసంపద్య” వెన్టుం,
“పరమంసావ్యముపైతియెన్టుం” “తమ్మైయేయెుక్క వరుళ్
చెయ్ వ” రెన్టుం శొల్లుకిటపడియే, స్వస్మకూస తైప్పెరియి, భా
ర్యైకు అర్జునాపణంపాలే “వళివిలాపడి మైశెయ్యవేణ్డు”,
మెన్టుం “అవావళిపిడు పెరియి” వెన్టుం శొల్లుకిటపడియే, ప్రా

శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

ప్రిథలమాన కైజర్యతైః పౌర్ణి వాత్ వారుడైయ ద్రవి
 డోపనిషద్రహస్యతై, పెరియముదలియార్, ఆత్ వారుడై
 య ప్రసాదత్తా లేలభిత్తు, పిఱ్ఱు ఆచార్యోపదేశముఖత్తా
 లే ఆశవందార్ అన్దద్రవిడోపనిషద్రహస్యార్థజ్ఞతై లభిత్తు,
 అత్తై త్తామనుసథిత్తు, అవ్వనుసథానత్తాల్ పిఱన్ద ప్రీతియు
 శ్శడన్దామైయాలే, పరీవాహోపేత్తై పిఱక్కై యాలుం,
 సంసారిగళ్ దుర్గతియైక్కుణ్ణుఇవర్ కళ్ యిత్తైయిళుక్కావో
 ణ్నాదెన్దుం కృపైయాలుం, సకలోప నిషద్రహస్యమాయ్,
 దుర్ జ్ఞేయమానవర్థతై సర్వరు మఱియుంబడియాక, ఇవర్
 స్తోత్రరూపేణ వెలియిడుగిరార్ . భగవద్వ్యతిరి క్తవిషయగ్
 భిత్ 'స్తోత్రమావదు- "స్తోత్రం నామకిమామనంతి" "అన్యత్రా
 తత్ గుణోక్తిః" ఎన్నిట్లాదవై తైయేటిట్టుచ్చొల్లుతల్, ఉల్లి
 తైయడైయచ్చొల్లుదలాయిరుక్కా, "యతోవాచోనివర్తిం
 తే "అవిజ్ఞాతం విజ్ఞానతాం" "ఘాతార్థేకతమాస్తుః" "
 'నసమగ్ధాస్సురాస్తోతుం' ఎన్దు, పరిచ్చేదిత్తుప్పేళనిలమల్లా
 భగవద్విషయం స్తుతివిషయమానపడి యెన్నెన్నిల్, అర్థ
 యిరున్దదేయాగిలుం "స్తవ్యస్తవప్రియః" ఎన్దు, స్తుతిప్రియ
 గాకైయాలుం, "పత్తవేల్లులకిణ్ణొణ్ణ" వెన్దుం, "పత్తవేత్త
 స్తయేతుమ్" ఎన్దుం, స్తోత్రవ్యవహారముణ్ణాయ్ పోరుకైయా
 లు , యితోళియవాచకశబ్ద మిల్లామైయాలుం, ఇవిష్ట
 యిట్టిలుం స్తోత్రమెన్నలాం.

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

అథ వా, “ధర్మార్థకామమోక్షాభ్యాః పురుషార్థా
హృతాః” ఇతి చతుష్టయమెష్టుం, “మన్నుమజమ్మెరుళి
పవీడెష్టుం” చొల్లుగిజపడియే, పురుషార్థం నాలాయ్, అనైత్తి
ల్ ధర్మం సాధనతయా పురుషార్థమానాలుం, క్లేశసాధ్య
మాకైయాలుం, అర్థంస్వయం పురుషార్థమానాలుం, అస్థి
రమాయ్ క్లేశసాధ్యమాకైయాలుం, పురుషార్థాంతరగళు
కు సాధనమాకైయాలుం, కామంస్వయం పురుషార్థ
మానాలుం, అల్పస్థిరత్వానగ్ధావహత్వభీభత్సాద్య నంత
దోష దుష్టమాకైయాలుం, మోక్షశాస్త్రత్తిలే మోక్ష
విరోధిత్వేన నిందితమాయరుకైయాలుం ఆశవద్వారవై
త్తైవిట్టు మోక్షత్తిలుమ్ ఆత్మప్రాప్తిదుఃఖేన చిరకాలసా
ధ్యమాకైయాలుం భగవదనుభవత్వైష్పత్తి అల్పమాయి
రుకైయాలుం, అత్తైయంవిట్టు భగవత్ప్రాప్తికుక్త
నోషంగళన్తియిలే యిరుకుమళవన్తికే, “నిరస్తాతిశ
యాహ్లాద సుఖభావైకలక్షణా” వెగిరపడియే, నిరతిశ
యసుఖరూపమాయ్, “ఎష హ్యేవానందయాతి” “పరమం
గామ్యముపైతి” “తస్మైయేయైకక వసుళే చెయ్ వ” రె
జపడియే ఆశ్రితరై తన్నైప్పోలేయానద్దిప్పిక కిడవ
గాయ్, “తస్యాహంసుభః” ఎష్టు అయత్నసాధ్యమాయ్,
సాత్తపురుషార్థము మాయరుకైయాలే ఇతు వేపురుషార్థ
దుష్టధ్యవసిత్తు, అన్దభగవత్ప్రాప్తియాకిజతుం, “ప్రథానక్షే
ర్జ్ఞ పతిర్గుణేశః” “జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశనీశే” “తమీశ్వరా

శ్రీయారవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శాంపరమం మహేశ్వరం "దాసోహంవాసుదేవస్య" "దా
 సభూతాస్సృతస్సర్వే" "దాసోహంకోసలేన్ద్రస్య" "య
 స్యాత్తాశరీరం" "యస్యాక్షరంశరీరమ్" "అన్తఃప్రవిష్టశ్చా
 స్తాజనానాంసర్వాత్తా" "భూఃప్రాణిసస్సర్వ ఏవగుహశ
 మస్య" "తానిసర్వాణితద్వపుః" ఎన్టు జీవపరర్ కతుక్తులన
 న్యార్హ శేషశేషిభావేనసంబద్ధతైచ్చొల్లి, "యేనయేనథా
 తాగచ్ఛతి" "సోశ్చ తేసర్వాకామాకాసహబ్రహ్మణావి
 పశ్చితా" "కామయేవైష్ణవత్వంతుసర్వజన్తసుకేవలం" "అ
 హంసర్వంకరిష్యామి" "ఒత్తివిల్ కాలమెల్లాం" ఇత్యాదికలి
 లేస్వరూపానురూపమాన భోగతైచ్చొల్లుగైయాలుం, పతి
 వ్రతైక్తు పతిశిశూషణంపోలే, శేషవస్తువుక్తు కైజగర్యమె
 వైధ్యవసెత్తు, ఇని"భేషజంభగవత్ప్రీతిః" ఎన్టు, అవనేప్రా
 వ్యమెన్నుమతుంకైజగర్యప్రతిసంబద్ధియాకైయాలే, "స్వే
 నరూపేణాభినిష్పద్యతే" ఎన్టుస్వస్వరూపతైప్రాప్యమె
 గిజతుంకైంకర్యత్తుకాకా శ్రయమాకైయాలే, "సోధ్వనః
 పారమాహ్నతి" "తద్విష్ణోఃపరమంపదం" ఎన్టు దేశవిశేషతై
 ప్రాప్యమెగిజతుంకైంకర్యవధకమాకైయాలే, "నిస్త
 రంతిమనీషిణః" ఎన్టుసంసార నివృత్తియై పురుషార్థమె
 గిజతుంకైంకర్యవిరోధియాకైయాలే, ఇవైకైంకర్యో
 పయోగియల్లాదవన్టు, "నహిమేజీవితేనార్థః" ఎన్టుం "మణి
 మామైకుతైవిలమే" ఎన్టుం "ఉడంబినాల్ క్తుతైవిల" మెన్టు
 మ్"ఉయిరినాల్ కుకైతైవిలమె" కైయాలేఅపురుషార్థ

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మెష్టుమ్, తదీయ శేషత్వ తైయుం పురుషార్థ మెన్గిటతుం, పతి
 వ్రతైః పతియినుడైయ అన్తాంశ త్రిలుం, గుణాంశ త్రిలుం,
 సౌందర్య విశిష్టమాన దేహంశ మే ప్రావ్యముమాయ్, అత్తా
 లేపాతివృత్త్య హానియిల్లా దాప్పో లే, ఇప్పడి సకల శాస్త్రీతా
 త్పర్యమాన పురుషార్థ తై నిశ్చయిత్తు, ఇమకుల పాయంభ,
 క్షీప్రప త్తిక లేన్ది రెండాయ్, అదిల్ భ క్తియావదు-“బ్రహ్మ
 విదాపోతిపరం” “శ్రోగవ్యోమంతవ్యో నిధిభ్యాసితవ్యః”
 “నాయమాన్తాప్రవచ నేనలభ్యః” “తస్మిన్ దృష్టేపరావరే”
 “భక్త్యాత్వనన్యయాశక్యః” “మద్భక్తింలభ తేపరాం” ఎష్టువే
 దనభ్యానో పాసనశబ్దవాచ్యమాయ్, భక్తిరూపాపన్నమా
 య్, దర్శనసమానాకారమాన జ్ఞానవిశేషం భక్తియాగిణ
 ము, అగ్నివిద్యాగ్నికైయాయ్ కర్మజ్ఞాన సహకృతైయుమా
 కైయాలే అధికృతాధికారముమాయ్, విశంభ్యఫలప్రదము
 మాయ్, ప్రమాద సమ్భవనైయు ముద్ధాకైయాలే, అవ
 త్రిణివిట్టు, ఇన్ద్రదోష మొష్టుమిన్ది కేల “ముముక్షుర్వైశర
 ణమహంప్రపద్యే” “న్యాసమాహుర్మనీషిణో” “బ్రహ్మణం
 బ్రహ్మ” “తస్మాన్నాన్యసమేషామ్ తపసామతిరిక్తమాహుః”
 “తస్మాదపివధ్యంప్రపన్నంనప్రతిప్రయచ్ఛన్తి” “సభ్రాతుశ్చర
 నౌగాఢంఽపీడ్యరఘునన్దనః” “సకృదేవప్రపన్నాయ” “సోఽ
 న్వాంశరణమపారమప్రమేయం” “సర్వాత్మనాయశ్శరణం
 శరణ్యంనారాయణం లోకగురుంప్రపన్నః” “మామేవయే
 ప్రపద్యంతే” “తమేశరణజ్ఞః” “సర్వధర్మకాపరిత్యజ్య”

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

‘తావదార్తిస్తథాచంపా’ వృత్తిత్యాది శృతిస్త్పతిసిద్ధమా
 మసుకరముమాయ్, అధ్యవసాయాత్కజ్ఞానవిశేషమానప్ర
 ప్రియై యే యపాయమాకనిశ్చయిస్తు, ఇప్పడి ప్రాప్యప్రా
 ప్కగ్గై నిమగ్నిస్తు ఇవశీఘ్రస్తోత్రరూపతాతే సర్వేష్య
 వై నోక్తి- పార్థికి- రా రెన్దుమామ్. భగవత్ స్తోత్రం వజ్ర
 ఘోర వర్ ఆచార్యస్తుతియిలే పార్వా నెన్నెన్నిల్ ‘కణ్ఠ
 స్పృష్టకీటింబాలయతి’ ఎన్నుమాప్పోలే, అనుగతమెన్ని
 గో. భగవద్విషయతై శహకుగ్ ప్రతిపేషయమాకొన్ఱుం
 డి పుపకారస్త్పతియాలుం, స్తోత్రం వజ్రునైకుగ్ అడియా
 నజ్ఞానవై శద్యర్థమాకపుమ్, అవిఘ్నసరిసమాప్త్యర్థ మా
 చుం, పజ్ఞుకిణారానైయా లే సంగతం. అదిల్ మానసమా
 కపమైయావోవెన్నిల్, ఇప్రబద్ధతై యధాకరిప్పారు- ఉప
 కాగమానైయా లే వాచికమాకి, నడుం యుక్తిం. ఉపకా
 గ్గై ‘యాల్ వస్త ఆచార్యానుసర్తనం ప్రమాణప్రసిద్ధ
 ‘ఆచార్యదేవభవ’ ‘నమఃస్య పిబ్యోమస్త్రీకృష్ణభ్యః’ ‘నపి
 పిన్యాశస్తంజనయలశక్త్యేంజుత్త’ ‘నస్త్రేతద్దేవరాయాం
 చితధామస్త్రీప్రదేగురౌ’ కించ, ఒరురత్నతై యొగు
 ప్క కొడుల్లాల్ అదినుడైయ మహాగ్నతైయై అతియ
 కొడుత్తవనై యారరికగ్ ప్రమాణం వేణుమో. ఆనై
 యారినుపుపపన్నం. జ్ఞానవై శద్యర్థమాక ఆచార్యానుస
 ర్తనం శిష్టాచారప్రాప్తం, ‘ఆభివన్ద్యగురూనాదౌ శిష్య
 క్షేపః సరపీ’ ఇలే మీమాంసకాః. ‘యథాశి నత్ భిన్త్రేణ

శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

ఇతివనుః. “యస్యప్రసాదాద్వత్సోమినారాయణకథా
 మామ్” ఇతివైశంపాయనః. “తాకికంవైదికంవాపి” ఇతి
 నుః. అగ్రనేయాకిం, స్వాచార్యనైవిట్టు అవక్ గురుకగ్ర,
 స్పృశ్చివానెన్నెన్నిల్, ఆచార్యస్తుతియిలుం ఆచార్యప్రిం
 మితో ఉద్దేశ్యం. స్వాశ్రయణత్తీల్ క్లాట్టిల్ పెరియముడ
 యాలై యాశ్రయిస్తుమిడత్తీల్ ప్రీతిమికిగుకైరయ
 లేల్లైప్పేళుగిణార్. పెరియముడలియారాత్ వారుము
 ఒగవత్ప్రేణ్యవడియాకిస్పిష్టజ్ఞానజై యాత్ వా
 ప్రసాదగ్రా లేపేత్తు, తన్మృతవిలేవర్యవన్మయన్లికే
 పిన్పుల్లొరుగం ఉపకారమావ్పడి, ఇద్దర్యసస్థాపనరానప
 యాలుం, పాణికొల్ నమ్మి పెరియముడలియారు
 య అథిమిరు ఉమ్మనైయపేత్తులైల్లం అవరునైం
 కిరువడికిలిలే సుమ్మిచ్చేయెనైయాలుం అవనైయాశ్రం
 కిణ్ణార్. యితైన్నినైత్తేభట్టర్ “వనమపిగురూన్నా
 మాపే” ఎత్తురుగ వేగకారణమానప్రణవం, వేదాద్యన్ద్ర
 లే యానాసోలే ఇగ్గమ్ అయ్యంబంగిలిలే ఆచార్యస్తు
 యాయ్, నడువే భగవత్ ప్రోత్రమాకి విరుకిరి అదు. ము
 ల్లిమ్మ మూన్లుగ్గోకత్తాలే పెరియముడలియాలై నమస్క
 ర్గిణార్. ముడల్ గ్గోక్తీలే యెరువనై కగపిపాడున్ద
 క్కొల్, అవనైస్వర్యత్తైచ్చొల్లి కగపిపాడుమాపోలే
 వైష్ణవనుగ్రశ్వర్యమానజ్ఞానవై గాగ్యంగిళినుడైయప్ర
 న్దైచ్చొల్లి నమస్కరికిణ్ణార్. “శనమాయనానేకైన్దు
 షం ఎన్దు వైష్ణవనుకుగ్రధం భక్త్యుడకిన్దు రొల్లిత్తే

అపతాగిన్మొగ్గిరిత్తు.

౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నమోఽచిన్త్యాద్భుతాక్షిప్త

జ్ఞానవైరాగ్యరాశయే

నాథాయమునయేఽగాధ

భగవద్భక్తిసిన్ధవే - ౧॥

వ్యా.—(నమః) “అహమపినమమ భగవతపవా హమస్మి” యెన్నిరపడియే, ఎనకురయేనల్లే, పెరియమున లియారు శేష మెన్నితార్. “నమోవిష్ణవే” యెన్నితాపో లే. (నమోనాథాయ) వెణ్కితార్ ఉపకారస్త్పతియాలే. “నమోవిష్ణవే” యన్టుం, “నమః ఇత్యేవవాదినః” ఎన్టుం, “నమః షభ్యోమంత్రకృభ్యః” “తేహమపినమోనమః” ఎన్టుం శొల్లకగడవతేతే. ఈశ్వరమునిగల్ శ్రీరంగనాథనెన్టు తిరు నామంశాన్తికైయాలే, నాథనెన్టు తిరునామమాగిఱతు. ఎప్పడిప్పట్టవరెన్టుమపేత్తైయిలే శొల్లగిఱతు. (అచింత్య; ఇవరుడైయజ్ఞానాదికల్ ఇన్నరుడైయ జ్ఞానాదికల్ సో లేయిరుకుమెన్టు నినైకగ వొణ్ణైతెన్నతల్, ఇవ్వళి నెన్టుజ్ఞానాధికరాలుం పరిచ్చేదికగ వొణ్ణైతెన్కై. (అద్భుత) కీర్త్ ఇయత్తారాహిత్యత్తైచ్చొల్లుకైయాలే, గృహీతాంశ మనుసంశితార్థ ఆశ్వర్యావహమాయిరుకుమెన్డై. “ఎన్న క్కాలి” త్యాదియిల్, గృహీతాంశమిన్తా యిరుక్కుమెన్టు తే. (అక్షిప్త) వ్యాసాదికలైప్పోలేస్వయత్నసాధ్యతపస్సా లేవనతన్మిక్కే, “దదామిబుద్ధియోగన్త” మెన్టుం, “మయర్ వఱమతిసలమరుళిననెన్టుం” శొల్లగిఱపడియే, భగవత్ప్రసా

కలభమానైయాలే, వరుస్తమశ్శీరుకైః. (జ్ఞాన) జ్ఞాన
మాపదు-విదవిదీశ్వరతత్వంగై విషయమాక ఉడైత్తాయ
రుక్తై. అలావదు అన్తా ఈశ్వరనుస్తు అనన్యాహా శేషమె
స్తు, అచిత్స్వరూపంత్యాజ్యమెస్తు, ఈశ్వరనుభయోని-
యంతా వెస్తునుటికై. జ్ఞానమేతానిష్ఠ శేషత్వైకాత్పకీ
అతు. “తత్ జ్ఞానమజ్ఞానమత్యోన్యమన్తం” “విద్యాన్యాశిల్ప
నైపుణం” ఎస్తు, వ్యతీరిక్త విషయజ్ఞానసగుణా వహమె
స్తు, అతితుద్రమెస్తు శోభిల్లితే.

(వైరాగ్య) ఇష్టిలక్షణజ్ఞానత్తాలే భగవద్వ్యో-
గిక్త విషయంగళిల్ నిస్సృహరాయరుకైః. “వేండ్క
మనై వాళికైయై”. (రాశయే) రాశియెస్తుసమూహం. (జ్ఞాన
రాశయే, వైరాగ్యరాశయే, జ్ఞానవైరాగ్యంగళిల్ ఒవ్వు
ష్టాయరుకై రాశయేయెన్పానేనెన్నిల్, భగవత్స్వరూ
పాదికళిల్ జ్ఞానవిషయంగళికైయాలేపల. “వితరంమాత
ర” మెస్తు, త్యాజ్యవిషయకళుంపలవానైయాలే శోల్లలాం.
లోకత్తిల్ పిలక్షణరుడైయ జ్ఞానవైరాగ్యంగళెల్లాం
ఇవరుడైయ జ్ఞానవైరాగ్యంగళిల్ అంతర్భూతమావ్బడి
యరుక్తైయాలే శోల్లుగిట దెస్తుమాం. “యతీగం చిత్సాధు
కుర్వంతి” “యస్తద్వేదసవేదసమయైస్తదుక్తభి” “యశ్చిం
దిత్సాధ్వనుస్థితంకర్మా” “యచ్చసర్వచేతనగతంపిజ్ఞానం,
తమభయం యద్జానకర్మాంతగతం, సరైక్వభితి. లో
జ్ఞా

శ్లో॥ తస్మై నమో ముఖజిహ్వసరోజతత్వః
జ్ఞానానురాగమహిమాతిశయాన్తసీమే
నాథాయ నాథమునయేత్ర పరత్రచాపి
నిత్యం యవేయదరశౌ శరణం మదీయం - ౨॥

వ్యా.—తస్మై నమః శ్లో॥ ముఖం శ్లోకత్వాలే పరత్వ
విషయమాన జ్ఞానావికలుడై యప్రకష్టం చాస్తి శ్రీమతి. ఇవ శ్లో
కత్వాలే అవతారవిషయమాన జ్ఞానావికలౌకైయా లే, అతి
సుదైయి ప్రకీర్తనతత్వం శోల్లుగిలుదు. అస్తి కేర, కీర్తనాన్న
జ్ఞానావికలౌ తస్మై నమలే పర్యవసాయాతే, యెన్న శవుంవర
వస్తిం శోల్లు తెన్న సమాం. (తస్మై నమః) (నమస్తే తస్మై నమస్తే
నమస్తే) యెన్నం, “నమో నమస్తే నమస్తే నమస్తే” ఎన్నం శో
ల్లు అవతారే, ఇన్నమవర్ కరడియే నెన్దేశార్. (ముఖజిత
నమస్తే నామస్తే నమస్తే ముఖం కరేయన ముఖవై నిర
వతారౌ లే భగవత్ప్రసాదైవబుద్ధి కర్తౌ పోతుక మవ నెన్దే.
(అస్తి) అస్తి భావతే “నమస్తే గ్రాస్య మపాగతః” ఎన్నం,
“నమస్తే గ్రాస్య మపాగతః” కొన్నిగురుల బడయెయిం, అవ
సరేయ సనన్యాస్తి శేషస్యవాం శోల్లుగిలుదు. (సరోజ)
సరోజమిహుడలుం విడవో జ్ఞాతభగ్యతైయై శోల్లుగిలు
ముడకంసం, చెప్పి, సులిర్చి, పరిమళం మదలాన నెన్దేయతా
నానెయై ఒగుడకుం పోలియాం మోల్లులాయగుకై
(తత్త్వజ్ఞాన) తత్త్వజ్ఞానమావదు-అవతారవిషయజ్ఞానముం,
అత్రైతపారతన్య విషయజ్ఞానముం. “జన్మకర, చమేదిమా

శ్లో॥ భూయోనమోఽపరిమితాశ్చ్యుతభక్తిత

జ్ఞానానురాగపరివాహశుభైర్వ్యచోజాః

లోకేఽవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తి

యోగాయనాథమునయే యమినాంపరమ౩॥

త్రంపోలన్తి కేగ, అనవరత మేకతై. (యదియ్యచంశౌ) ఏ

న్నైయివ్వవస్థాపన్న మాకిన తిరువడికల్. (శరణం)

ఉపాయోపేయంగళిరండుం. (మదియ్యం) పెరియము

లియార్ తిరువడికల్ గిల్ ఎనకు ఇరండుమాయిరు

కు మేకతై. అదావదు - సంసారదళైయిల్ భగవానే

ఉపాయ మెన్టువదేశిత్తుం, ఉపాయాధ్యవసాయత్తు క్కడి

యాన, స్వాచారణ్తలే భగవత్ప్రణ్యత్తై విలైత్తుం,

ప్రాప్యదేశ త్తిలేశెన్టాల్, నిశ్యసూరికల్ గోష్ఠియిలే ప్రవే

శేప్పిత్తుం, ప్కపునిత్య సూరికల్ పాతి ఉద్దేశ్యమాయిరు

కైగ యాలుం, అప్పడిశొల్లుకిటతు. అత్రవరత్ర చాపినిత్యం

యదియ్య చరణౌ - మదియ్యం శరణం మధుజిదష్టి స

రోజతత్వ జ్ఞానానురాగమహిమాతిశయాంతసీమ్నే - నా

థాయతన్తై-నాథమునయేనమః॥ ౧.

వ్యా.—భూయోనమభితి. తృపార్తనుక్తుతన్జ్ఞోర్కుడి
క్క-కుడిక్క పర్యాప్తి పిఱవాదాప్పలే, పిన్నైయుమ
వరకుడియే నెన్దిటార్. ఆశ్రితరై యెరుక్కాలుం నమ్మవ
విడత అమృతవిషయత్తిల్ జ్ఞానభక్తికల్ గాకై యాలే,
తమ్మశవిల్ పర్యవసీయాలే, భగవద్విషయత్తుళ్ళు అభూ

౧౪ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మియాన సంసారమెట్లం వెళ్ళమిడుమ్మడియాన వివరుడై
య జ్ఞానభక్తికలుడైయ ప్రకర్షత్వత్తై చొల్లుకిటడు. (భూ
యోనమః) “పునశ్చనమఃనమోనమస్తే” ఎన్నిటపడియే.
(అపరిమిత) కిడన్దపాయిలే వెళ్ళజ్ఞోత్తాపోలే, యిరున్దవి
డన్దళిలేవన్దకిట్టుమ్మడి యెల్లైయదీరుకైక. (అచ్యుత) ని
యన్ద్రత్వ, స్వామిత్వ, కల్యాణగుణజ్ఞలౌల్ కున్దైవదీ
రుకైకయెన్నుతల్. ఏకరూపమా యిరుకుగమెన్నుతల్,
ఎన్దు మాశ్రితార్థమాయిరుకుగ మిరున్దై నన్దురవిడాదవనె
న్నుదల్, “ఆర్ న్దపుకళిచ్చుతనెన్దుం” “నమన్దుమరగరు
నజ్జినైయచ్చుతన్దునై” ఎన్నిటపడియే, ఆశ్రితరైతద్వాక్తైయ్య
లుంపిటర్ కైయ్యలుం కాట్టిక్కోడాదవనెన్నుదల్; (భక్తిత
న్దుజ్ఞానామృతాబ్ధి పరివాహశున్దైర్వచోభిః) భక్తితన్దు
జ్ఞానగ్ధలౌగిట అమృతాబ్ధియిన్దున్దైయ పరివాహ రూప
మాన శుభమానవచన్సుకలౌలే. ఉపాయమీశ్వరనాకై
యూలే, జ్ఞానభక్తికల్ భోగరూపమాయ్ అపరిచ్ఛిన్నమా
యిరుకుగమెన్దై. పరివాహమావదు- అన్దువరక్షణార్థమా
కి అధికజలగర్గవనస్రోతస్సు. వచన్సుకల ళుకుగ శుభత్వ
మావదు - అవిస్తరమసన్ధిగ్ధమిత్యాదికలైయున్దైతాయిరు
కైక. (లోకే) భగవద్భక్తికుగ మేట్టుమన్దైయాన సం
సారత్తై. “సైషాభార్గవీవారుణీవిద్యాపరమేవ్యోమఃప్ర
త్యేతా” ఎన్దు పరమపదత్తిన్ పరిమారకగడవభక్తియై “నా
న్సుకనార్ పెదీనాట్టులే నర్పాలుకుగయ్ తనక” ఎన్నిట

శ్లో॥ తత్స్వేనయశ్చిదవిదీశ్వరతత్స్వభావ
భోగాపవర్గతదుపాయగతీరుదారః।
సద్వర్మయన్నిరమమీతపురాణరత్నం
తస్మైనమోఽమృతవరాయ పరాశరాయ॥ ౪.

పడియే, సంసార త్తిలే నడై యాదుమ్మడిపణ్ణినపడి. (అవ
తీర్ణ) ఈశ్వరావతారమోబ్బలేయితే స్వయమ్ప్రియోజ
నమాన భక్త్యవతారం. (పరమార్థ) పరమ ప్రయోజనరూ
పమాయిరుకైగ. (సమగ్ర) “అతనిల్ పెరియ” వెన్ను
మ్మడికుతైవనీబిరుకైగ. (భక్తియోగాయ) భక్తియై
యుడైయరాన. ఉక్తమాన భక్తితత్వజ్ఞానగ్ల శీరడైయు
ళ్ళొల్లిత్తు, ఇరణ్ణు మొరునీరానపడియాలే. (యమినాంవ
రాయ) “ముడియానే” యిల్ శోల్లుగిటపడియే, అవనై
యల్ల తఱియాత కరణగ్లైయుడైయరా యిరుప్పారుగ
తలై వరానవర్తు. “వాయవనై యల్లదువాళ్ త్తాదు” ఎన్దిరు
క్కుమవర్ కళుక్కు పరణియ్యరా యిరుక్కుమవ రెన్ఱుమామ్.
అపరిమితాఽచ్యుతభక్తితత్వ జ్ఞానావృతాబ్ధిపరివాహశు
భైర్వచోభిః-లోకేవతీర్ణపరమార్థసమగ్రభక్తియోగాయ-
యమినాంవరాయ నాథమునయేభూయోనమః॥ 3.

వ్యా.—తత్స్వేనేతి. పెరియముదలియార్ జ్ఞానత్తుక్కు
లోకపరిగ్రహమాత్రమన్విశ్టే, వేదవిదగ్రేసరపరాశరానుమ
తియాలే ప్రామాణికత్వముడైన్ఱు ఇవ్వర్థత్తినుడైయప్రా
మాణికత్వజ్ఞొల్లుగిటము. కిచ్చ-ఇవర్కుం, శ్రీపరాశరభగ

౧౬ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వానుకుం, స్వభావై క్యముణ్ణు కృష్ణప్రావణ్యముం, లో
కత్తుకు పుణ్ణిన వాదార్యము మిరువరుముణ్ణు. అత్తా
లుం అవరై నమస్కు రికిరై తార్. (తత్వేన) జ్ఞాతవ్యాధి
జ్ఞైరై యుశ్యపడియే కాట్టుకై. (యః) “సహూవాచవ్యా
సఃపారాశర్యః” ఎన్నిట ప్రమాణప్రసిద్ధియై ప్రకాశిప్పిక్కిరి
దు. (చిత్) జ్ఞాతా. అత్రపరాశరః - “ఆత్మాశుద్ధోక్షర
శ్శాస్త్రఃనిర్గుణః ప్రకృతేఃపరః ప్రవృద్ధ్యవచయానా స్యపక
స్యాఖిలజంతుషు” ఇత్యాది. ఇదిల్ నిర్గుణత్వమావదు- స
త్వాదిగుణరాహిత్యం. “పకస్యాఖిలజన్తుషు” “దేవతర్యజ్ఞ
నుష్యాఖ్యసర్వపాశ్రీషు” పకస్య-జ్ఞానై కాకారతయాసమ
ఇత్యర్థః. “నిర్దోషంహిసమంబ్రహ్మ వణ్ణితాస్సమదర్శినః” ఇ
తిభగవతైవోక్తం. (అచిత్) అసంజ్ఞావత్తానవచేతనం. “వికా
రజననీమజ్ఞాన” మిత్యుపనిషత్. తత్రాపిపరాశరః- “త్రిగుణం
తజ్జగద్యోనిరనాదిప్రభవావ్యయం. అక్షయ్య” మిత్యాది. (ఈ
శ్వర) ఉభయోర్నియంతా వానస్వామి తత్రాపిపరాశరః-
“పరమాత్మాచసర్వేషామాధారఃపరమేశ్వరః-విష్ణునామా
సదేవేషు వేదాస్తేషుచగ్నియతే” “పరఃపరాణామ్పరమః
పరాత్మాత్మసంస్థితః- రూపవర్ణాది ద్వేషవిశేషణవివర్జితః”
“సర్వత్రాసాసమస్తజ్ఞవసత్యత్రేతివై యతః. తతస్సవాసు
దేవేతివిద్యద్భిఃపరిపత్యతే” ఇత్యాది. (తత్స్వభావ) తేహం
స్వభావః. తత్రచసః “ప్రధానజ్ఞపుమాంజైవసర్వభూ
తాతః, భూతయా - విష్ణుశక్త్యామహాబుద్ధేః వృతౌసంశ్ర

యధర్మినో ఇత్యాది. (భోగ) బ్రహ్మాదిపీఠికాంతమాన
 బద్ధచేతనవర్గస్తుకులకర్తానుగుణమాక తారతమ్యేణ ఆ
 నుభావ్యమాన శబ్దాదికల్. (అపవర్గ) శబ్దాదిగళినుడైయ
 అల్పస్థిరత్వాది దోషదర్శనత్తాలే భీతరానచేతనరుకు
 నుఃఖనివృత్తిరూపమానఆత్మప్రాప్తియుం, సుఖైకతానమా
 న భగవత్ప్రాప్తియుం. తత్రాపిసః “యోగినావ మృతం
 స్థానంస్వాత్మ సంతోషకారిణాం- తదస్యత్రివిధస్వాపిదుఃఖ
 జాతస్యే” త్యారభ్య, “నిరస్తాతిశయాహ్లాదసుఖభావైకలక్ష
 ã- భేషజమ్భుగవత్ప్రాప్తి రేకాంతాత్మనికీమతే” త్యాది.
 (తమపాయగతిః) భోగమోక్షజ్ఞుడైయ సాధనభేదజ్ఞ
 యై. “నిత్యనైమిత్తిక కావ్యకర్తానుస్థానంభోగస్యసాక్షాను
 స్థితకర్తసాధ్యజ్ఞానయోగాది ఆత్మప్రాప్తేః”. “జ్ఞానకర్తా
 నుగృహీతభక్తిర్భగవత్ప్రాప్తేః”. (ఉదారః) సంసారికల్
 పకూల్ అర్థిత్వమాతల్, ప్రయోజనమాతల్ నివైయా
 తే, యివర్కళనర్థపరిహారమే ప్రయోజనమాక పుపకరిత్త
 ల్లదు నిరకూమాట్టాద మేఘమ్బోలే ఉపకరిత్తవర్. (సప్త
 ర్మయః) సంశయవిపర్యయరహితమాక ప్రత్యక్షిప్తియ్యా
 నిష్ఠకొణ్ణు. (నిరమమీత) “అద్వాదిమేలిట్టు అజివిత్తేనాక్ష్
 పారుతై” యెన్నిటపడియే, దురవగాహమాన వేదార్థత్తై
 అల్పగ్రన్థత్తాలే పణ్ణినారెచ్చై. (పురాణరత్నం) పురాణ
 మావదు - “సర్గశ్చప్రతీసర్గశ్చే” త్యారభ్య “పురాణంప
 జ్ఞులక్షణం” ఎన్నిటపడియే, పజ్ఞులక్షణోపేతమాన గ్రన్థజ్ఞా

౧౮ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర ప్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ మాతాపితాయువతయస్తనయావిభూతి

స్వర్వంయదేవనియమేనమదన్వయానామ్।

ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుళాభిరామం

శ్రీమత్తదజ్ఞ్రియుగళమ్ప్రణమామిమూర్ధ్న॥౫॥

తం. పురాపినవంపురాణం ఎస్టుమామ్. అదావధు - స్వర సత్తైయెస్టుమొక్క ఒరువరాలక్రిక్క-వొణ్ణాదిరుక్కై. (ర త్నం) అర్థప్రకాశకమాయరుక్కైయుం, సజ్జహమాయి రుక్కైయు, మాపద్రక్షకమాయరుక్కైయు, మిన్దపురాణాధికారికు- లోకపరిగ్రహం సిన్ధిక్కైయుం. (మునివరాయ) తనకు-వరజ్ఞోడుత్త వసిష్ఠపులస్త్యర్ గళుకు- ముద్రితాముద్రితప్రతిముద్రితరాయ్, అత్తాలే యవర్ కల్ పడియైయుడై యవ నెన్నుతల్, "మునీనాంవరణియ్యాయ." ఎన్గిటపడియే, అవర్ గళుకా-దరణియ్య నెన్నుదల్. (పరాశరాయ) పరరాగిరార్ బాహ్యకుదృష్టికల్, అవర్ గళైత్ర మాణశరజ్జళాలేహింసిన్దు, వైదికమర్యాడైయై స్థాపితా నెన్నుదల్, ఇన్ద్రియజయత్తాలే రజస్తమస్సుక్కళై జయిత్తా నెన్నుదల్. యః - ఉదారః- చిదచిదీశ్వర తత్స్వ భావ భోగాపవర్గతదుపాయగతిః-తత్త్వేన - సన్దర్శయక- పురాణరత్నం, నిరహమీత, మునివరాయ- తస్మై - పరాశరాయనమః॥ ౪.

వ్యా.—మాతేతి. ఇన్దజ్ఞాన మధిక్యతాధికారమాయోప్పొకామేసర్వాధికారమామ్బుడి, ద్రావిడమానబ్రహ్మ

శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౯

సంహితైయై, “మాయర్ వజ్రమతినలమరుచిననె” నిజభక్తి
 యా లేవాసితహాకిర, “మరణభుమిరజ్జుంవకై” ఎనిజితమ్ము
 డైయ ఆకర్షకమాన ఈరచ్చిల్లా లే యరుళిచ్చెయ్కై
 యాలుం, పెరియముదలియార్థు ఇందజ్ఞానత్తుకుత్పాదకం
 ఆత్మవార్ తిరువడికళాకై యాలుం, ఇవర్ తిరువడిగళితే
 విఘ్నకిరార్. “ఎత్తిజమెన్టుం” “నెయ్యుణ్ వార్ తై యుళ
 నైకొల్ కొళైన్టుం” “యెల్లాంకణ్ణనెన్టుం” పెరియము
 దలియార్తెయుం, శ్రీపరాశరభగవానైయుమ్బోలే, కృష్ణగు
 ణవిధ్రారాయరుక్మప్పడియైయుంనినైత్తు, ఆత్మార్ తిరువడి
 గళితే శరణమ్ముకుకిఱార్. (మాతా) ఉత్పత్తికుగమున్నే
 వరజిగడన్దు పెలుకైకుగవరున్ది పత్తుమాసం గర్భధారణ
 వృణ్ణి, ప్రసవవేదనైయైయనుభవిత్తు, అశుద్ధిగళైయుం మతి
 యాతే, బాల్యదళైయిలాదరిత్తు, పక్వనానాలుమివక ప
 రుషభాషణవృణ్ణిప్పొలుత్తు, అకలవిళైయాతే, అవకాప్రి
 యత్తెయేవేణ్ణి యిరుకుగంతాయైప్పోలే, ఉపకారకనా యి
 రుకైగ. (పితా) అవళి పాత్రమాత్రమెన్నువ్పడిఉత్పా
 దకనాయ్, ఎన్ఱుమొక్కహితపరనాన పితావుం. (యువత
 యః) ఇరువరైయుమ్ముజన్దువిరుమ్బుం యువతికళైప్పోలే,
 నెజ్జుకిర నియరాయరుకైగ. (తనయాః) అవళుడైయయా
 వ్వనత్తైయళియమాటిప్పెమ్మివనాయ్, పక్వదళైయిలేర
 తుకనాయ్, ఆముష్మికత్తిలే నిరయనిస్తారకనాన పుత్రునె
 ప్పోలేయిరుకైగ. (విభూతిః) విభవమిల్లాదపోదు ఇవై

౨౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

యెల్లముసత్సమమాయిరుక్తైయాలే ఇవద్రీణా నన్తాకోం
 విశ్వర్యమోబ్బలే యుద్దేశ్యమాయిరుకుమవర్. (సర్వం)
 అనుక్తమాన సర్వభోగజ్ఞుమాయిరుక్తై. (యదేవ) అవ
 థారణత్తాలే “శేలేయకణ్ణియరుం” ఎస్తిరుకుమాహ్వార్
 నినైవిన్తి కేరయిరుక్తై. (నియమేన) ఎస్టుమొకర వవతుక్కు
 ప్రియమెస్టుపోమతోక్రియ, పామ్రాదికమాగవుం, పుట
 మ్బుపోకకర డవతన్తి కేరయిరుక్తై. (మదన్వయానాం)
 “విద్యయాజన్మనావా” ఎన్దిట ఉభయసన్తానజాతరుక్తుమ్.
 (ఆద్యస్య) వైదిక సన్తానత్తుకు ప్రథమాచార్యరా యిరు
 కై. (సంకులపతేః) స్త్రీకు భర్తృకులమోబ్బలే, గోత్ర
 ఋషిగతుమవరేయెన్తై. (వకుళాభిరామం) తిరుమకిత్త
 మాలైయాలే అలజ్జతమాయిరున్దుళ్ళత్తై. మకిళిలజ్జా
 రమానతిరువడికల్. ఇత్తాలే తిరువడికళిల్ పరిమళత్తా
 లేవన్ద భోగ్యతైయైచ్చొల్లుకిటదు. “నల్లడిమేలణి నాటుతు
 థ్తాయై” వ్యావర్తికిటదు. (శ్రీమత్) వైష్ణవశ్రీయోడే
 నిత్య సంయుక్తమాయిరుక్తై. “అంతరిక్షగతశ్రీమాన్”
 “సతునాగవరశ్రీమాన్” “లక్ష్మణోలక్ష్మీసంపన్నః” ఎస్టు
 భగవత్ప్రత్యాసత్తైయై విశ్వర్యమాక చొల్లకర డవదితే.
 ఎన్నుడయ సంబన్ధత్తుకర డియానవైశ్వర్యత్తైయైయవ
 రెన్టుమాం. (తదన్యుముగళం) అతువెన్నుమిత్తనైయొ
 క్రియ, పేళిముడికర వొణ్ణై తెన్తై. (యుగళం) చేద్రీరియా
 ల్ వన్దవత్తైయైయైయిరుక్తై. (ప్రణమామిమూర్ధ్నా)

శ్లో॥ యన్మార్గి మేఘశిరస్సుచభాతియస్తి

న్నస్తన్మమోరథపథస్సకలస్సమేతి॥

స్తోమ్యామినఃకులధనంకులదైవతంత

త్పదారవిన్దనరవిన్దపిలోచనస్య॥౬॥

ఆత్మవారుడైయ తిరువడికి తైనినై శవాతే నమఃపెన్మని
రకమాట్టాదే, అవక్ తిరువడిగళితే తలైయైచ్చేరిక తార్.
ఒరువరుక శేషిగ తిరువగాంబడియిరువైక, ఎన్మనేయె
న్నిల్; క్రితు శేషిత్వంయాగత్తుకుం పురోడాశత్తుకుం
ఉణ్డానాప్పలే ఈశ్వరక్ ప్రధానశేషియామ్, తది
య్యర్ ద్వార శేషికళామిడల్ పిరోధమిన్దై. అధవా,
నిరుపాధిక శేషియవక్, తత్సంబన్ధమడియాగవన్ద దా
తై యాలే, భాగవత శేషత్వంసోపాధిక మెన్మమాం. ముద
ల్ మూన్మన్మోకత్తాలే పెరియముదలియారుడైయ జ్ఞానభ
క్త్యాధిక్యంశోన్నార్. నాలాంన్మోకత్తాలేయివ్వర్ధం త్రైవి
ధ్యవృద్ధానుమతం ఎన్మిత్తార్. అజ్ఞాంన్మోకత్తాలే ఇవర్
క్కిన్దజ్ఞానంఆత్మవారాలేవన్దదెన్మిత్తార్. మదన్వయానాం
యదేవనియమేన మాతాపితాయువతయస్తనయా పిభూ
తిస్సర్వం ఆద్యస్యనఃకులపతేర్వకుళాభిరామం శ్రీమాత్త
దస్మిన్మియుగళం మూర్ధ్నా-ప్రణమామి॥ ౫.

వ్యా.—యన్మార్గి ఇతి. “అతీయాతనవతీవిత్తవత్తా
నీశేయతన” వెన్మ పకారత్తిల్ ప్రధమనాయిగుక్కుమితే.
“వైకున్దనాగప్పగళి” వెన్మిజపడియే, తమ్ముడైయస్తుతి, ఈశ్వ

౨౨ శ్రీయాశవదార్ జుత్ర వ్యాఖ్యానం.

రనుకగభినుతమా యిరుక్కైయాలుం, యితుతా నా
 చార్యర్ కళుకుగ్రవియమాగైయాలుం,స్తోతత్తిత్ మేల్
 చొల్లప్పగుకెఱ ఉపాయోపేయజ్జలై సంగ్రహిత్తుక్కొ-
 ణ్ణు వుసక్రమిత్తపడియే, భగవత్ స్తోత్రత్తిలే ఇళికిఱార్.
 (మేమూర్ధ్నియద్భుతి) తమ్ముడైయనిహీనాతీశయత్తైయు
 మ్, సాన్దర్యాదిగళితే తోశ్రియ, అత్తాల్ వన్ద శేషత్వత్తై
 యుం, అన్ధకారత్తిల్ దీపంపోలే తమ్ముడైయతిరుముడియి
 లేవన్దపిఱవు, తిరువడిగల్ మిగవుం విశజ్జినపడియైయుంచొ
 ల్లుగిఱదు. ఇత్తాలవనుడైయ ఉపాయభావత్తుక్కే కాన్ద
 మాన సౌలభ్యాదిగళైయుం, ఇత్తలైయిల్ విషయాకా
 రంతస్తేతాకనినై తిరుక్కుమెన్టుంచొల్లుగిఱదు. “తలై కూణి
 యా” యెన్టు శేషభూతర్ పార్థికుమత్తై మ్పెరిగెరినెన్ని
 టార్. శేషియాకైయాలే సర్వవిషయజ్గళిలుం అవనిరు
 కుంపడియిదు, కృతజ్ఞరాగైయాలే పేశుగిరార్. (శ్రుతి
 శిరస్సుచభాతి) శ్రుతిశిరస్సుగళిలుం విశజ్జానిన్దతు. ఇత్తా
 ల్ పార్థివ్యత్వముం, సర్వాధిక్యత్వముం, సర్వమాజ్ఞాకా
 రత్వముం, అతిదుర్లభత్వముంశొల్లుగిఱదు. చకారత్తాలే
 వేదాన్దజ్గళిలుమ్,తన్దలైయిలుమొక్క తిరువడికళై త్తరమి
 డాతేవైత్తపడియాలే, తమ్మక్క లవనుకుణ్ణానవాదరా
 తీశయం శొల్లుగిఱార్. చశబ్దంజననమరణత్తిలే యాయ్,
 తమ్ముడైయతలైయిలే అన్వయిత్తసౌలభ్యమే తిరువడిగ
 భుక్కు స్వరూపమెన్దదాగవుమాం. “తిరుప్పొరగడలే

శ్రీయాశవద్వార్ పుత్ర వ్యాఖ్యానం. ౨౩

శ్లో॥ తత్త్వేనయస్య మహిమాన్లవశీక రాణు

శ్మశ్మనమాతుమపిశర్వపితామహోద్యైః।

కర్తుంతదీయ మహిమస్తుతిముద్యతాయ

మహ్యంనమోఽస్తుకవయేనిరపత్రపాయ॥ ౭॥

యోతలైయే" ఎన్నమాప్సేలే. (యస్మిన్నస్తన్మనోరథపథ
స్సకలస్సమేతి) పితాత్వంమాతాత్వమిత్యాదిగళానవెన్న
డైయ విహికాముష్మికసకలమనోరథజ్ఞు మహాకియతాకి
యాత్మోష్టిలేశేరుగిజదు. (స్తోష్యామి) ఇప్పడిప్రాప్తముమా
య్, విలక్షణముమాయ్, ఉపకారముమాన తిరువడిగళిలే
వాచికమానవడి మైయైచ్చెయ్గితో. (నఃకులధనం) ధనమా
వదు-ఆపద్రక్షకముమాయ్, నిత్యభోగ్యముమాయరుక్మమ
దు. కులధనమేకైయాలే, అయత్నసిద్ధముమాయ్, స్వ
తఃప్రాప్తముమా యరుకై. (కులదైవతం) ఇద్ధనత్తై
త్తిరుమదాయ్, ఆశ్రయణీయ్యముమా యరుకుమదు. ఇ
త్తాల్, స్తోత్రప్రతిపాద్య మానప్రాప్యప్రాప్తకజ్జలై చ్చి
ల్లగిజదు (తత్పదారవిందం) ఉక్తస్వభావమాన తిరువడి
త్తావరై. (అరవిన్దవిలోచనస్య) "జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష" ఎ
న్మరుచిజనకముమాయ్, "తకపాల్ పణిన్దవేకపాల్ ఎమ్మి
గాతడజ్జల్లల్" ఎన్మ వత్సలముమాయ్, "తామరైకగణ్ణ
వైపిణ్ణోర పరపుంతలైమగనై" యెన్మసూరిభోగ్యముమాన
తిరుక్కణ్ణకలైయుడైయవనుడైయ. యన్మార్గి మేళుతిసి
రస్సుచభాలి యస్మిన్నస్తన్మనోరథపథస్సకలస్సమేతి- నఃకు
లధనంకులదైవతం- అరవిన్దవిలోచనస్య - తత్పదారవిన్ద
మ్ - స్తోష్యామి॥ ౮.

౨౪ శ్రీయాశవన్దాన్దోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వ్యా—తత్వేనేతి. విధిశివసనకాదిగళే కరైప
 ద్రిదిలేనిష్టు అమృతసింహ విషయతై పురిచ్చేదిస్తు. పుగళి
 విత్తిదేనేష్టు తమైత్తేపిస్తు, యుధత్తిలేయుద్యత్తనాన వజ్ర
 నకా “విస్మజ్యసశరభాపం” ఎన్టునివృత్తనానాహ్లాతే, జుత్త
 త్తిన్ నిష్టుం నివృత్తరాగిరార్. (తత్వేన) ఈశ్వరనుడైయ
 స్వరూపరూపాదికళిరుద్దపడియే. (యస్య) “యథారత్నా
 నిజలభే” రిత్యాదిగళిలే అనన్తగుణకనాక ప్రసిద్ధనానవనుడై
 యః (మహిమార్ణవశీకరాణుః) సుతార్ణవత్తినుడై యశీకరా
 ణువానదు - తివలైయిల్ సుర్మవేద్యమానదు, అత్యల్పమా
 నదు. (మాతుంనశక్యః) మనస్సాల్ పరిచ్చేదికర వుంశక్యమ
 స్టు, ఆరాలేయెష్టు మపేత్తైయిలేశొల్లుగిలుదు. (శర్వపితా
 మహాదైర్ఘిరపి) “ఈశ్వరాత్ జ్ఞానమన్విచ్ఛేత్” ఎన్టు, జ్ఞానా
 ధికనాకవుం, సర్వసంహర్తావెన్టు శొల్లుగిలురుద్రనాలుం, అ
 వనైయోదివిత్తవనుమాయ్, జగత్ప్రస్థావాన బ్రహ్మవా
 లుం, ఆదిశబ్దా లే బ్రహ్మభావనైయేయానసనకాదిగళై
 యుం, సర్వరుం హితానుశాసనంపణ్ణుగిలు వేదత్తై
 యుంనినైక్కిలుదు. మేల్ “సదాస్తువన్తోవేదాః” ఎన్టుం,
 “విధిశివసనకాద్యైః” ఎన్టుంచొల్లుగైయాలే. (తదియ్యమ
 హిమస్తుతింకర్తుముద్యతాయ) అవనుడైయ పెరుమైయెవు
 శ్శిశవుంశొల్లివిడుగైయన్దికే, యిల్లాదమంశొల్లివుద్య
 క్తరాకై. (మహ్యంనమోస్తు) ఇప్పడి సాహసికనాకై
 యాలే స్తుత్యవిషయత్తైవిట్టు, ఎనకుంనమస్కారం. (కవ

శ్లో॥ యద్వాశ్రమావధియథామతివాప్యశక్తః
స్తామ్యేవమేవఖిలుతేఽపిసదాస్తువంతః।
వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చమహార్ణవాంతః
కోమజ్జతోరణుకులాచలయోర్విశేషః॥౮॥

యే) సర్వవర్ణనముఖరాయ్. (నిరపత్ర) పాయ) నిర్లజ్జనాయ్
రుక్మిణవనుకుగ్. నామ్ పుకక్కుకై యవనుకుగ్ నిఱకేగ్
డామెన్టు లజ్జియాతోక్తికై. యస్యమహిమార్ణవశీకర్తా
ణః - శర్వపితామహోద్యైరపి- తత్వేన-మాతుంనశక్యః,
తదియమహిమస్తుతిం - కర్తుముద్యతాయ - నిరపత్ర) పా
య - కవయే - మహ్యంనమోస్తు॥౮॥

వ్యా.—యద్వేతి. “ఇషుక్షయాన్నివర్తనై” కాణు
మశవుం శెల్లుంకీర్తియాయెన్టు అశవుడైయారుం తంతాం
జ్ఞానశక్త్యాదికశశవుం పుకక్కుద్వార్ గళత్తనై, ఉమకుగ్
మవ్వశవు పుగక్కుకైకుగ్ విరోధమిలై. “సాజిహ్వయా
హరింస్తాతి” వాయ్స్తుతికగ్ వన్మోకణ్డతు. “స్తవ్యస్త
వప్రియః” ఎన్నిఱపడియే, స్తోత్రం నమకుగ్ ప్రియమన్తోవెన్టు
ముద్ధాన్నివర్తనాన వర్జుననై, “కరిష్యేవచనంతవ” ఎన్న
పుణ్ణినాప్పీలే, ఈశ్వరంతానేమూట్ట సమాహితరాగిరా
ం. (యద్వా) పూర్వపక్షనివృత్తిః మున్బల్లోమెన్టవిడం
అర్థమన్మోనిటార్. (శ్రమావధియథామతివా) ఇతేప్పైల్లై
యాగవాతల్, జ్ఞానమెల్లైయాకవాతలెన్టుతల్. జ్ఞానశ
క్త్యాదికశశవే స్తోత్రమృణ్ణిలావలెన్డై. (అశక్తోపిస్తామి)

సర్వప్రకారత్రాలుం 'అశక్తనేయాగిలుం స్తుతిక్రితోః. (సదాస్తువంతః వేదాశ్చతుర్ముఖముఖాశ్చ ఏవమేవఖిలుతే పి) త్యాజ్యోపాదేయజ్జలై పిరిక్తైఃకుం, త్యాజ్యత్వైవిష్టు ఉపాదేయత్తిలే అవగాహితైఃకుమడియాన జ్ఞానశక్త్యాదిగళాల్ అధికరానవర్కళుం. (సదాస్తువంతోవేదాః) సర్వకాలసంయోగత్వైయుడైత్తానవేద్యళుం. (చతుర్ముఖముఖాశ్చ) ద్విపరార్థకాలావధికరాన బ్రహ్మరుద్రాదిగళుం, అధికారావసానత్తళళుం స్తుతిక్రిః సనకాదిగళుం. (ఏవమేవఖిలు) జ్ఞానశక్తిగళళవేయితే. "యతో వాచోనివర్తంతే అప్రాప్యమనసాసహః" "యన్నాయన్భుగవాః బ్రహ్మజానాతిపురుషోత్తమం" "మామలరావార్శ డైయివల్లరేయల్లరేవాఘ్రతు" "పేశువారెవ్వళళుపేశువర్ అవ్వళళవే" "వల్లతోర్ వల్లం" "నగ్రాహ్యః కేనచిత్ క్వచిత్". ఇద్దనేయాగిలుం ఉమళ్లుమ్ అవర్ కళుకుమ్ వాశియుణ్డేయెన్నిల్, వేద్యళుకుం చతుర్ముఖాదికళుకుం వాశియుణ్డాయరుక్కచ్చెయ్ తే, అవనైయుళళపడియే పేశమాట్టామైయైత్తాత్తోలే, ఎనకుం అవర్ కళుకుం వాశియుణ్డానాలుం ఉళళపడి పేశమాట్టామైయిల్ వాశియిల్లై. ఎతుపోలేయెన్నిల్, (మహర్ణవాన్తర్జ్జతోరణుకులాచలయోఃకోవిశేషః) సర్వపమహీధర్యళుకు నెడువాశిప్పడవైషమ్యముణ్డానాలుం, పెరుగ్గడలితే పుక్కమిక్రస్థుమళవిల్ విశేషమిల్లైయితే, అదుపోలేయితే॥ ౮.

శ్లో॥ కిష్టాపశ క్త్యలిశయేననతేనుకమ్ప్యః
స్తోతాపితుస్తుతికృతేనపరిశ్రమేణ ।
తత్రశ్రమస్తుసులభోమమమద్వబుద్ధే
రిత్యుద్యమోఽయముచితోవాచః చాన్వితః॥౯.

వ్యా.—కించేతి. బ్రహ్మదిగళిల్ క్షాప్తి లెనకుస్తోత్ర
త్తిలేయిక్తికైక్తు అధిక హేతువుణ్ణెన్నిఱార్. పరకగ్రహగ్రహ
గై - ఈశ్వరానుగ్రహ హేతువన్తి కేర స్తుతికృతమాన ప
రిశ్రమం అనుగ్రహ హేతువావ్బుడి శీలవానాకైయాలే,
మద్వబుద్ధియానవెనకు మంత్రశ్రమం సులభమాకైయా
లే, అవర్ గళిల్ కాగ్టిల్ నాకాస్తోత్రాధికారియెన్నిఱార్.
(కిష్ట) కీడ్చొన్న సామ్యమొక్తియ స్తోత్ర త్తిలే అవర్ గ
ళిల్ కాగ్టి లెనకగ్రహాధికారముణ్ణెన్నిఱార్ మొరుహేతువు
ణ్ణెన్నిఱార్. (పషస్తోతా) భగవదాభిముఖ్యత్తాలే సంసా
రిగళిల్ కాగ్టిల్ వ్యావృత్తనాయ, వాయపడై త్తప్రయో
జనమిదు వెన్టు, భగవత్ స్తోత్ర త్తిలేయధికరి త్తవత్. (శ క్త్య
లిశయేననతేనుకంప్యః) నమ్మై స్తోత్రమృణ్ణశ క్తనెన్టు ఉనక్తు
అనుగ్రాహ్యానాకితోనల్లత్. (తే) “ యతోవాచోనివర్త
స్తే ” “ తద్విప్రాసోవిపన్యవః ” ఎన్టుమ్, వేదగ్గుళుం నిత్య
సూరిగళుం పుగడ్చొన్లైకాగ్తిమాట్టావ మహి మైయెయు
డైయ వునకు పరకగ్రహ స్తోత్రమృణ్ణకై తేట్టమణ్ణెయెన్ను
తల్, సం సారిగళిల్ ఆభిముఖ్యమృణ్ణకై తేట్టమాన శీలవా
నాకైయాలే, యివన్మృణ్ణంస్తోత్రం మికైయాన ఉనకగ్ర

౧౦ శ్రీమహాభగవద్గోస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

స్నుదత్ (అపితు) మహిమపడియెన్నుతల్, పిన్నెయె
జ్ఞనేయెస్తు సానునయప్రశ్నమాదల్. (స్తుతికృతేన పరిశ్ర
మేణ) ఉన్నెస్తుతిక్లేయిలే అత్యాదరత్తైప్పణ్ణి, అదుకీరా
నశక్తియిల్లా మైయాలే, పుకళిపుంమాట్టాదే, తవిరపుంమా
ట్టాదే పడుమిళప్పాలేయితే నీయిటణ్ణవతు. (తత్ర) అర్థ
మిప్పడియాన్ నిష్టవిడత్తిల్. (శ్రమస్తుసులభోమను) ఎ
నకువిశేషిత్త శ్రమమానదుకుతైవటపుణ్ణైస్తుమామ్. (తు)
అవధారణమాయ్ ఎనకేకుతైవమీ శ్రమముళ్ళు తెస్తు
మాం. (మద్దబుద్ధేః) ఎస్తు శ్రమహేతువైశోల్లుగిటదు. అ
బ్బబుద్ధియై. (ఇతి) ఇప్పడియెన్నుతల్, ఆకైయాలే ఎ
స్తుహేతువాకచ్చొల్లుతల్. (అయముద్యవః) ఎస్తుకొ
ణ్ణుణ్ణానభిద్రవుద్యమం. (ఉచితోమమచ) చశబ్దమవధారణ
మాయ్, ఎనకేఉచితమెన్నుదల్, సముచ్చయమాయెన
కు ముచితమెస్తు కీర్తనోకత్తోడేకూట్టుదల్. (అబ్జనేత్ర)
“అవలోకనదానేనభూయోమాం” ఎస్తుం, “ఉతామరై
కరణ్ణళాల్ నొకాల్”యెస్తుం శోల్లుకిటపడియే, అవిఘ్న
నస్తోత్రం తలైకకట్టుమ్మడి అళిగియతిరుక్కణ్ గళాలే
నొకీ యరుళవేణుమెన్నుదల్, స్తోత్రత్తిలేనిలై నిష్టపడి
యైకకణ్ణు, “శెన్దామరైకరణ్ణోడుం మటప్పటవెన్నుళ్ళే
మన్నినా” నెన్నిటపడియే ప్రీతియాలే తిరుక్కణ్ కళికుళి
ర్దవడియైచ్చొల్లుదల్ || F.

వ్యా.—నావేక్షసేతి. ఇప్పడి స్తోత్రాక్షేప స
మాగానతెపణి మహారనుడెయ శరణుతెకుటుసా.

శ్లో॥ నావేక్షసేయదితతో భువనాన్యమూని

నాలస్పృహోభవితు మేవకుతఃప్రవృత్తిః।

ఏవంనిసర్గసుహృదిత్వయి సర్వజన్యో

స్సాస్త్విమిన్నచిత్రమిదమాశ్రిత వత్సలత్వమ్॥ ౧౦.

న భగవత్పరత్వత్వై, మేలజ్ఞుశ్లోకత్తాలే యదుశిచ్ఛేయకి
తార్. ఇతిల్, ముదల్ శ్లోకత్తాలే సద్భ్రష్టాదిసామాన్య
వాచిశబ్దజ్ఞాలే జగత్కారణతయా ప్రతిపాదికకృషుకు
తా నారాయణనేయెన్దు, గతిసామాన్యన్యాయత్తాలే కా
రణవాక్యవిషయమాన పరత్వత్వై యదుశిచ్ఛేయగితార్.
స్తోత్రంపణ్ణి వుపక్రమిత్తవత్తే, వాత్సల్యజన్యమాన విశే
షకటాక్షత్వైపుణ్ణినా నెన్దిరవిదు ప్రళయకాలత్తిలే అచితగ్
ల్పరాన చేతనరై దయమానమనావాన్కొన్ణు విశేష
కటాక్షత్వైపుణ్ణియున్డాకి, అన్దజన్తుకగ్లుడైయ ప్రవృ
త్తినివృత్తిహేతువాన్, ఉపకారకనాన వునకుగ్ సృష్ట
మానజన్తుకగ్లో అభిముఖ్యస్పృణ్ణి ముఖిన్దొడుత్తా యె
న్దిటవితు అశ్చర్యనోవెన్దితారెన్దుమామ్. (నావేక్షసేయ
ది) “తదైక్షసబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి” ఎన్దు అసతగ్
ల్పరాన చేతనరైకగటాక్షిత్తిలైయాకిల్, అనాదికాలమ్బ
ణ్ణిపోన్ద వపరాధజ్ఞలైపారాదే, అవశీరినుడైయ దుర్గతి
యెప్పొర్తు కృపాపరతన్త్రినాయితే అప్పొదుకటాక్షిత్త
దు. అల్లతు ఉన్దైకటాక్షిత్తిలైయెయెన్బారిలైయే. (తతః)
“బహుస్యా” మెన్దిట సజగల్పత్తుకుగ్ ప్పిన్బు భువనసృష్టి
కుగ్మున్బున్దొన దూరత్వైచ్చొల్లుగిటదు. (అమూనిభువనా
నిభవితు మేవనాలం) భోగమోక్షజ్ఞలై సాదిత్తుకొగ్లుకై

30 శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

కుక పకా న్తమాన చతుర్దశభువనజ్ఞభానవై ఉణ్ణాక వేమా
 ట్టాదు. వ్యతిరేకనిర్దేశం, అర్థసైర్యత్తుకాక, “కోహ్యో
 వాన్యాతకఃప్రాణ్యాత్” “నతదస్తివినాయత్సృత్తయా
 భూతజ్ఞురాచరం” ఎన్నకగడవతితే. (కుతఃప్రవృత్తిః)
 ఉకాసజగల్పమొక్తియ ఉణ్ణాకమాట్టాత వివై ప్రవృత్తి
 ప్పతేత్తాలే. సకలోత్పత్తియుం, ప్రవృత్తి నివృత్తియు,
 మున్నుడైయ వారుకటాక్షఫలమెఱ్ఱోవెన్దై. (ప్రభో) జగ
 త్కారణత్వప్రయుక్తమాన వైశ్వర్యత్తై ప్రకాశిప్పికిరి
 తు. (సర్వజంతోరేవంనిసర్గసుహృదిత్వయి)నిత్యవిభూతియు
 ణ్ణాయరుకగ, ఇవర్ణిణ్ణి యిత్తైకైకాయాలే “సపకాశీ
 నరమేత” ఎన్నున్నుడి తనిమైప్పాడాయ్, బ్రహ్మరుద్రా
 ది స్థావరాన్తమాన జన్మజాతత్తుకుక కరణక శేబరగ్దై
 కొగడున్ను కుక జైతీర్తాయెన్నున్నుడి అకారణసుహృ
 త్తై నఉన్నకగల్. (స్వామి) ఇవర్ణిణ్ణి యుణ్ణాకుక కిరి
 వితువున్నేతాగ వేణ్ణిణ్ణి; ఇవైత్తోడుణ్ణాన కుడల్తుడ
 కిరే. “స్వముద్దిశ్య-ఉపాదత్తే” యెన్దితే అభియుక్తర్
 వ్తై. స్వవృత్తిక్త సకలచేతనాచేతనజ్ఞభుం ఉనకగన
 న్నార్న శేషమాన స్వామిత్వత్తైయడైయవనే. (ఇదమా
 త్రితవత్సలత్వంనచిత్రం). సకలవాఙ్మన సాగోచరమాన
 త్వద్విషయస్తోత్రత్తుకుక యోగ్యనావ్బడి యెన్బకగు
 ణ్ణాన వత్సలత్వమునకుక ఆశ్చర్యమో. “కిమత్రీచిత్రీమి
 త్యాది” జగత్కారణత్వత్తాలే సర్వోత్కృష్టనెన్దుం “కా

శ్లో॥ స్వాభావికానవధికాతిశయేశితృత్వం

నారాయణత్వయినమృష్యతివైదికః॥

బ్రహ్మశివశ్చతమఖిపరమస్వరాడి

త్యేతేఽపియస్యమహిమార్ణవవిపురీషస్తే॥ ౧౧.

రణంతు ధ్యేయః" ఎకైయా లే సర్వసమాశ్రయణీయ్య నెష్టుం, "ఏష హ్యేవానందయాతీ" ఎకైయా లేపాప్రీప్య నెష్టుం సృష్ట్యాదికలైత్తన్నేతాకప్రణ్ణకైయా లే సర్వస్వా మియెష్టుం, తాంస్తోత్రత్తిలేమూళుమ్మడి ముకంకాట్టుకై యాలే ఆశ్రితవత్సలత్వముమ్ శోల్లిశ్రీయిశ్రితి.

వ్యా.— స్వాభావికేతి. కీర్త్యగతిసామాన్యన్యాయ త్తాలే, నారాయణనే సర్వస్వాస్పరనెష్టుం; ఇతిల్, వి శేషణవాచియాన శివశంభ్వాదివాక్యంగళాయిం ప్రతిపా దికకప్రడుకిరాక నారాయణనేయెష్టు సర్వవేదాంతవ్యా ఖ్యానమాయ్, అనన్యపరమాన నారాయణానువాక సిద్ధ మానభగవత్పరత్వత్తై యరుళిచ్చెయ్గిటార్. (స్వాభావి కానవధికాతిశయేశితృత్వం) ఇతాల్, పరత్వలక్షణం శోల్లిగిటదు. స్వాభావికశబ్దత్తాలే, కర్తోపాధికమాయ్, అత్తాలే అనిత్యమాయ్, దుఃఖమిశ్రమాన బ్రంహ్మేదికలైశ్వ ర్యత్తైవ్యావర్తికిరటతు. అనవధికాతిశయశబ్దత్తాలే, నిత్య రైయుంము క్తరైయుం వ్యావర్తికిరటదు. "సస్వరాడ్భ వతి" ఎష్టుం, "సత్యకామసత్యసంకల్పః" ఎష్టుం నిత్య ముక్తవిషయమాన వైశ్వర్యజ్ఞుం భగవదాయత్తమాయ్ సావధికంగళుమాయరుకైర యాలే ఈశితృత్వమెగ్గిట ౯

3.2 శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

సాధారణస్వరూపనిర్దేశతాతే, నిర్విశేషచిన్మా త్రంవస్తు
 వెస్తు బాధ్యగతిగతాన వేదాంతికలై వ్యావర్తిక్రిణు.
 (నారాయణ) సర్వప్రవృద్ధిసామాన్యవాచితబ్జలైయుం
 విశేషణవాచియాన శివశమ్భుద్విశబ్జలైయుమ్ నారా
 యణాపకలాలితే వ్యవస్థాపిక్రిణ నారాయణానువాకం,
 చొల్లుగిటవివర్ధిత్ ప్రమాణమెస్తు ప్రత్యభిక్షైపుణ్ణపుడు
 కిటతు. (త్వయి) సర్వవేదాంతంగళిలుం సర్వాధికనాక
 ప్రతిపాదికపుడుకిటవనాయ్, ఇవాన్తాపుకు వకుత్త
 వనాన ఉపకలాలితే. (నమస్యతి) ఉత్తమాన వైశ్వర్య
 తైప్పితాతేయైక్రిణవ. (వైదికఃకః) అబ్రాహ్మణ
 ఇత్యర్థః. “యోవిష్ణుంసతతంద్వేష్టి” “విష్ణుభక్తివిహీ
 నో యస్సర్వశాస్త్రార్థవేద్యపి బ్రాహ్మణ్యంతస్యనభవే
 తస్యోత్పత్తిర్నిరూప్యతా” మిత్యాది. “హిరణ్యగర్భస్స
 మవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేకఽసీత్” “నకిరీంద్ర
 త్వదుత్తరః” “పకపవరుద్రోనద్వితీయాయతథే” ఇత్యా
 దిగళితే బ్రహ్మరుద్రాదిగళుకు సర్వేశ్వరత్వమోతాని
 ర్క, శివశమ్భుద్విశబ్జం నారాయణనై ప్రతిపాదిక్రిణ
 తేన్నెస్తు, ఇప్రమాణంగళళవిత్ అపర్యవసితవ వైది
 కనల్లనెస్తు, తేపితపడియెక్రిణేయెన్నిత్, “సబ్రహ్మసశి
 వస్సేంద్రః” ఇత్యాదికళితే పరిహరితతైక్రిణిడు ఉత్తరా
 ర్థం బ్రహ్మరుద్రగళోడే సుప్రతిపన్నతైత్తజ్జరాన ఇం
 ద్రనైయుం, పారతంత్ర్యమే స్వరూపమాన ముక్తాత్మస్వ

స్తో॥ కశ్శీశ్శీయఃపరమసత్వసమాశ్రయఃకః

కఃపుణ్డరీకనయనఃపురుషోత్తమఃకః ।

కస్యాయుతాయుతశతైకకలాంశకాంశే

విశ్వంవిచిత్రచిదచిత్ప్రవిభాగవృత్తమ్॥ ౧౦.

రూపత్వేయుం సమభివ్యాహరికైర్కయా లే, అవర్గళుడై
య వనీశ్వరత్వం సంప్రతిపన్నమెన్నిటదు. (పతేప) ఇప్పు
లకత్తిలే * ఈశ్వరతయాప్రసిద్ధరాన ఇవర్గళుం శేషభూ
తరాక సంప్రతిపన్నరాన వివర్గళుం. (యస్య) “నారా
యణపరావేదాః” ఎస్టు, సర్వవేదాన్తప్రసిద్ధియై నిన్దై
క్రిణుడు. (నుహిమార్ణవవిపులస్తే) సర్వేశ్వరమహిమై
యాకిటకడలిలే వారుబిద్ధమాత్రమెస్టు నారాయణానువా
కంతానే పరిహరియానిన్రతేకిటార్. “యస్యతే” ఎ
స్టు, శ్రుతిప్రసిద్ధియైయుం, తమక్రివ్వర్థతిలుడ్డాన సాక్షా
తాగరత్వేయు మరుళిచ్చెయ్కిటార్ ॥ ౧౦.

వ్యా.—కశ్శీశ్శీయః. ఇదిత్, విప్రతిపత్తిక్షమజ్ఞశస్థియి
లే, తని త్తనియేపూర్ణమాయవస్తుసామర్థ్యాపరనామమానలి
జ్ఞజ్ఞభాలే పరత్వత్వై యరుళిచ్చెయ్కిటార్. (కశ్శీశ్శీయః)
ఈశ్వరవ్యతిరిక్తసకల చేతనాచేతనరుం, తంతాముడైయ
స్వరూపస్థిత్యాదికళు కాక ఆశ్రయిక్క పృథుకైయా లే
శ్రీశబ్దవాప్యైయాయరుక్రిణ పితాట్టియుమ్, తన్నుడైయ
స్వరూపస్థిత్యాదికళు కాక పృథువేణ్ణుమ్బడియానమే
మైయుడైయారున్దై యెఱ్ఱియవర్ ఆర్. కింక్షేపే. అర్థ

* ఇష్టోకత్తిలేఎస్టు పాఠాంతరం,

38 శ్రీయాశవన్తార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మాకవిలైయెన్లుపడి. “ ఈశ్వరీ సర్వభూతానాం ” “ ఆ
 స్యే శానాజగతో విష్ణుపత్ని ” “ తిరువుక్కుం తిరువాక్కియ
 శేల్వు ” నెన్నక్కడవతిరే. (పరమసత్వసమాశ్రయః)
 పరమశబ్దంతా లే రజస్తనస్సుక్కలైయుం, అత్తోడుసమభి
 వ్యాహృతమానసత్వత్తైయుం వ్యావృత్తికిఁ జతు. శుద్ధస
 త్వత్తు క్లాశ్రయమాన విగ్రహాదికలై యుడైయవనార్
 “ మహాకపభుర్వైపురుషసత్వహ్యేషప్రవర్తకః ” “ ఆ
 దిత్యవర్ణంతమసఃపరస్తాది ”. (కళిపుణ్డరీకనయనః) స్వాను
 భవానందతృప్తతైయాలుం, ఆశ్రితార్థమాక నీర్ మైక
 భుక్కు ప్రకాశకమాయుం, సర్వేశ్వరత్వ సూచకమాన
 తిరుక్కణ్ గలైయుడైయవనార్. “ తస్యయథాకప్యా
 సంపుణ్డరీకమేవమక్షిణీ ” “ మహావరాహస్ఫుటపద్మలోచ
 నః ” “ జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష ” “ తాయాయశిక్కిన్తతణ్ణామ
 తైక్కణ్ణా ”. (పురుషోత్తమః) ఉన్నైయొక్కియపురుషా
 ణాముత్కృష్టతమరాయరుక్కి తారార్. “ యస్తాత్ తుర
 మతీతోహ ” మిత్యారభ్య “ అతోస్తిలోకే వేదేచప్రధితః పు
 రుషోత్తమః ” ఎన్టు, ఆ స్తరానదేవరీరే అరుళిచ్చెయ్ దిలీరో.
 (కస్యాయతేత్యాది విచిత్రవిదచిత్పు విభాగవృత్తంవి
 శ్వంకస్యాయతాయ తశతైకకలాంశకాంశే) చిదచిద్వి
 భాగంతా లుంపర్తికిఁ జ విన్దజగత్ విచిత్రమామ్ కొణ్ణు,
 ఆరుడైయ సజ్కల్పశతసహస్రైక దేశతైలే వర్తికిఁ జదు.
 విచిత్రమానవచిత్తానదు-అత్యంతంభిన్నమానవాకాశాదిక

38 శ్రీయాశవన్తార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

మాకవిలైయెన్లుపడి. “ ఈశ్వరీ సర్వభూతానాం ” “ ఆ
 స్యే శానాజగతో విష్ణుపత్ని ” “ తిరువుక్కుం తిరువాక్కియ
 శేల్వు ” నెన్నక్కడవతిరే. (పరమసత్వసమాశ్రయః)
 పరమశబ్దంతాలే రజస్తనస్సుక్కలైయుం, అత్తోడుసమభి
 వ్యాహృతమానసత్వత్తైయుం వ్యావృత్తికిఁ జతు. శుద్ధస
 త్వత్తు క్లాశ్రయమాన విగ్రహాదికలై యుడైయవనార్
 “ మహాకపభుర్వైపురుషసత్వహ్యేషప్రవర్తకః ” “ ఆ
 దిత్యవర్ణంతమసఃపరస్తాది ”. (కళిపుణ్డరీకనయనః) స్వాను
 భవానందతృప్తతైయాలుం, ఆశ్రితార్థమాక నీర్ మైక
 భుక్కు ప్రకాశకమాయుం, సర్వేశ్వరత్వ సూచకమాన
 తిరుక్కణ్ గలైయుడైయవనార్. “ తస్యయథాకప్యా
 సంపుణ్డరీకమేవమక్షిణీ ” “ మహావరాహస్ఫుటపద్మలోచ
 నః ” “ జితస్తేపుణ్డరీకాక్ష ” “ తాయాయశిక్కిన్ద్రతణ్డామ
 త్రైక్కణ్ణా ”. (పురుషోత్తమః) ఉన్నైయొక్కియపురుషా
 నాముతక్రొస్తతమరాయరుక్కి తారార్. “ యస్మాత్ క్షర
 మతీతోహ ” మిత్యారభ్య “ అతోస్తిలోకే వేదేచప్రధితః పు
 రుషోత్తమః ” ఎన్ఱు, ఆ స్తరానదేవరీరే అరుళిచ్చెయ్ దిలీరో.
 (కస్యాయతేత్యాది విచిత్రవిదచిత్పు విభాగవృత్తంవి
 శ్వంకస్యాయతాయ తశతైకకలాంశకాంశే) చిదచిద్వి
 భాగంతాలుంవర్తికిఁ జ విన్దజగత్ విచిత్రమామ్కొండ్లు,
 ఆరుడైయ సజ్జల్పశతసహస్రైకదేశతైలే వర్తికిఁ జదు
 విచిత్రమానవచిత్తానదు-అత్యంతంభిన్నమానవాకాశాదిక

32 శ్రీయశవద్వార్ ప్రోత్త వ్యాఖ్యానం.

ర్యాంలో కాక వైస్క్రిష్టుముద్యతః అచూబతమహోదః
ఖం వేదనాశనజంతుమ" "పాప్రస్థసూతిహృదయంమా
న్తుశోకాయరున్ధయత్ - జగ్రహవేదానఖిలాకరసాతలగ
తాహారిః, ప్రాదాచ్ఛబ్రహ్మణోరాజా తతస్త్యాంప్రకృ
తీయయా" "తతస్తయోర్వధేనాశు వేదాపహరణేనచ-
శోకాపనయనంచక్రేబ్రహ్మణః పురుషోత్తమః" ఇత్యాది.
(గురుపాతక)గుర్రా,లోకగురువునూయ్, పితావుమాయి
రుక్మిజ్జబ్రహ్మవై దుర్కానమేహేతువాక త్తలైయైయలు
స్తు పాతకియాన పాతక తైయుంపోక్కి, త్తలైయలుష్టు
ణ్ణ బ్రహ్మవైయుం జీవిక్కుంపడిపణ్ణి రక్షిత్తపడి. శ్రీమాత్యే
దేవీంప్రతిరుద్రః - "తతఃకోధపరీతేన సంరక్తనయనేనచ-
వామాణ్ణుష్ఠనఖాగ్రేణ చ్చిన్నస్తస్యశిరోమయా - బ్రహ్మ-
యస్తాదనపరాధస్యశిరచ్ఛిన్నంత్వయామమ-తస్మాత్ శా
పసమావిష్టః కపాలీత్వంభవిష్యసి" బ్రహ్మహాకుపితోభూ
త్వాచరణతీగ్ధానిభూతలే - తతోహంగతవాదేవిహిమ
వస్తంశిలోశ్చయం - తత్రనారాయణశ్రీమాన్ మయాభి
తౌం ప్రయాచితః - తతస్తేనస్వకంపార్శ్వంసఖాగ్రేణ వి
దారితం" "మహతీస్రవతీధారాతస్యరక్తస్యనిస్సృతాః-
విష్ణుప్రసాదాత్పుత్రోణి కపాలంతత్సహస్రధా- స్ఫుటితంబ
హుదాయాతంస్వప్నలబ్ధం ధనంయథా" ఇత్యాది. (దైత్య
పీడాద్యాపద్విమోచన) హిరణ్యరావణాదికలెన్న, త్రిపు
రత్తిలసురర్గలెన్న ఆదిశబ్దతా లే దుర్వాసశ్శాపాదిగలై

నినైకిరిజదు, ఇవర్ గళాలే దేవలైగళుకువరు మా
 పత్తైప్పికిరి. (మహిష్మథలప్రదానైః) క్షేత్రజ్ఞత్వేన సం
 ప్రతిపన్నరాసవర్ గళుకు స్వసమారాధనత్వాలే లోక
 మదగ్గ వీశ్వరనెష్టు కొణ్డాడుమ్బడియాన పదగ్గలైకొగడు
 త్తపడియాలే. “యుగకోటిసహస్రేషువిష్ణుమారాధ్యపద్మ
 భూః - పునస్త్రీలోక్యదాతృత్వం ప్రాప్తవానితిశుశ్రుమః”,
 “బ్రహ్మాదయస్సురాసుర్వే విష్ణుమారాధ్యతేపురా - స్వం
 స్వంపదమనుప్రాప్తాః కేశవస్యప్రసాదతః” “సవమేషం
 సురాణాంచా సురాణాఞ్చాపినర్వశః - భయాభయజుర
 రః కృష్ణసుర్వలోకేశ్వరఃప్రభుః”. (కోన్యభిత్వాది) ప్ర
 జాపతిపశుపతిగలై త్తనామాల్ వద్ద వాపత్తుకగళోడు
 పిఱరాల్ వద్దవాపత్తుకగళోడు వాళియఱ సాకల్యేన ర
 క్షికిరితాన్ మమ్మిద్రవన్. (కస్యపాదోదకేనేత్వాది)
 ఆరుడైయ తిరువడికళిల్ నిన్దుం విఱ్ఱున్దజలత్తై తజజైయి
 లేధరికైయాల్ అన్దరుద్రన్ శివనాయమ్మి-పరిశుద్ధనా
 యమ్మి. అవనశుద్ధియై విలైత్తుకొగళ్యళు, మవనై శుద్ధనా
 కగళుం పరమపావనన్ ఉన్నైయొళియ వేతార్ తాన్.
 “ద్రవీభూతస్తథాధర్మోహరిభక్త్యామహామునే-గృహిత్యా
 ధర్మపానియ్యంపాదంనాకస్యతుష్టయే” “త్రౌళితంపరయా
 భక్త్యా పాద్యాన్యైదిభిరర్చితం - తదంబుపతితందృష్ట్యా
 దధారశిరసాహరః - పావనార్ధంజటామధ్యే యోగ్యోస్తీ
 త్యవధారణాత్ వర్షాయుతాన్యధబహుళా నముమోహ

3౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ కస్యోదరేహరవిరించిముఖప్రసన్నం

కోరక్షతీమమజనిష్టచకస్యనాభేః ।

కాస్త్రానిగీర్యపునరుద్ధిరతిత్వదన్యః

కన్యకేనవైషపరవానిశక్యశఙ్కః॥ ౧౩.

తదాహరః". శతుముఖనిత్యాది "నలంతిగత్ శడైయాకా
ముడికొగ వై ములరుం నారణపాదస్తుధాయుం కల
న్తిభిపునల్". ౧౩.

వ్యా.—కస్యోదరే. ప్రమాణానుకూలమానతరగ
రూపన్యాయత్తాలే ఉక్తమాన భగవత్పరత్వత్వై నిగమిక్రి
తార్. (కస్యోదరేహరవిరించిముఖప్రసన్నం) బ్రహ్మరుద్ర
ముఖమాన సకలపదార్థజ్ఞఘం మహాప్రళయత్తిలే, ఆరు
డైయ పక్కలిలే లయిత్తిరుక్కిఱదు. " సదేవసోమ్యే
దమగ్రహీత్ " ఎన్నిటపడియే ద్విపరార్థకాలం నామరూ
పజ్ఞలైయిత్తు, " తమఃపరేదేవపక్షీభవతి " ఎన్నిటపడియే
సర్వేశ్వరస్వకలిలేకిడక్కిఱపడి. " బ్రహ్మదిష్టుప్రళీనేషున
ష్టేలోకేచరాచరే - ఆభూత్సంస్థవేప్రాప్తే ప్రళీనేప్రకృ
తౌమహా. ఏకస్తిష్ఠతివిశ్వాత్సా సతునారాయణఃపరః"
ఇత్యాది. సంహ్వరాదిగళిలుంకర్తీభవిస్తుమిడైల్ బ్రహ్మ
దికలోడు పిపీలికాదికలోడు వాళియిలైయెన్తై. (కోరక్షతీ)
హరవిరిజ్ఞి ముఖప్రసన్నత్వై రక్షిక్కిఱారార్ " నహి
పాలనసామర్థ్యం ఋతేసర్వేశ్వరంహరిం " "నసంపదాం
సమాహారే విపదాంవినివర్తనే (అజనిష్టచకస్యనాభేః)

మహాప్రళయ త్తిత్ అభిభక్తమాయాకీర్ణ డకిరీః ప్రపంచమ్
 యారుడైయ తిరునాభీకమల స్తోత్ నిష్ఠ ముత్పన్నమాయ
 శ్రితి. మహాభారతే మారకణ్డేయసమాఖ్యానే - “సృజ
 తస్తస్యదేవస్యవద్భం సూర్యసమప్రభం- నాభ్యాంవినిసృ
 తం తస్యతతోత్పన్నః పితామహః”. సువల్గవైకుణ్ఠసం
 వాదే - “యత్తత్పద్మమభూత్సూర్యం తత్రబ్రహ్మేవ్య
 జాయత-బ్రహ్మణశ్చాపిసమ్భుతః శివశత్యవధార్యతాం.
 శివాతగ్రందః సమృద్ధిభూవపతత్సృష్టిచతుష్టయం” ఇత్యా
 ది. (క్రాంత్యా) బ్రహ్మాదిస్థావరాంతమాన ఎల్లార్ తలైయి
 లుం తిరువడికలైవై త్తవనార్. తిరువడికలై త్తలైయిలేవై
 త్తవనో, తిరువడికళిక్కిఱ్ఱుతుకైయుణ్ణవనో ఈశ్వరనే
 నిఱ్ఱార్. “సంమైస్సురాణా” మిత్యాది. (నిగీర్యవునరున్ది
 రతి) అవాంతరప్రళయవిషయం. (త్వదన్యఃకః) ఇప్పడిసర్వ
 ప్రకారరక్షకర్ ఉన్నైయొళియ మశ్రిల్. (కేనవైషవర
 వానితిశక్యశఙ్కః) ఇతరరాలే పరతన్త్రమైస్త్తమ్ శక్యశక్త
 మాయరుక్మి అతో. “సన్దిగ్దేఖిలున్యాయఃప్రవర్తతే”యెన్ఱు,
 వేరేశిలరైశంకిక్తైక్కుసం భావనైయైయైయెన్ఱై. ఒరువకజ
 నకనాయ్, ఒరువకజన్యనా, యెరువకశేషియా, యెరు
 వకశేషనా, యెరువక శ్రియఃపతియా, యెరువనుమా
 పతియా, యెరువక పుణ్డరీకాక్షనా, యెరువకవిరూపా
 క్షనా యెరువక గరుడవాహననా, యెరువక ఋషభ
 వాహననా, యెరువక పాతకియా, యెరువక శోభ

౪౦ శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ త్వాంశీలయావచరితైఃపరమప్రకృష్ట
సత్త్వేనసాత్వికతయాపరితైశ్చకాస్తైః॥
ప్రఖ్యాతదైవపరమార్థవిదాంమతైశ్చ
నైవాసురప్రకృతయఃప్రభవంతిబోధ్యమ్॥ ౧౫.

కనా, యొరువకపురుషోత్తమనా, యొరువకపురుషనా,
యొరువక శిరస్థితపాదపంకజనాయ్, ఒరువకపాదపాం
సుమాత్రమాయ్, ఒరువక సూరిదృశ్యనాయ్, ఒరువక
వేతాశదృశ్యనాయ్, ఇప్పడి తమఃప్రకాశజ్యోతే పోలే రుద్ర
నుకుం సర్వేశ్వరనుకుమ్ నెడువాశియుణ్ణాకైయా
లే, రుద్రనుకుం అస్తదాదిగళోపాది త్మేత్రజ్ఞతైయా
లే, ఈశ్వరత్వశంకైయిలై. బ్రహ్మపుకుం సమాశన్యా
యత్తాలే యాశ్వరత్వశంకైయిలై యెన్జతాయ్తు॥ ౧౪.

వ్యా.—త్వామ్శీలేతి. నా వేక్షు సేయిల్, వేదాన్త
ప్రథమపాదోక్తకారణత్వంచొల్లుకిటదు. స్వాభావికత్తిల్,
గుణోపసంహారపదార్థంచొల్లుకిటదు. కశ్రీశ్రీయిల్, త్రిపాద
త్తిలర్థంగొల్లుకిటతు. వేదాపహారత్తిల్, ఉపబృహ్మణమాన
అర్థమ్గొల్లుకిటదు. కస్యోదరత్తిల్, ప్రమాణామగృహీత
తర్కసిద్ధపరత్వంగొల్లుకిటదు. ఇనియితి, లిప్పడిధృఢతరప్రమా
ణసిద్ధమాయరుక్క, “ అసురీంయోనిమాపన్నాః” ఎన్దిఱ
వడియే, అసురప్రకృతిక శవనైయిల్లుప్పజేయెన్జవర్ గ లిల్లు
వుక్కిన్నాతాకితార్. అథవా, “యారుమోర్ నిలమైయ
నెనవటివరియ వెమ్మెరుమావె” స్తు దుష్ప్రకృతికల్ కణ్

పదాదౌక్తియప్పలువదే యివ్విలక్షణవిషయమెట్లుమాం.
 (త్వామ్) సర్వాధిక నాయివాన్మృత్యుకు వకు త్తవునైఁ.
 (శీల) “మహతోమందైః”. నావేక్ష సేవిన్దిటన్లోక త్తిల్ శోఽ
 ణ్లికిఁస్వభావం. అదాకిఁటతు-సర్వాధికనా యిరున్దువైత్తు.
 “బహుస్యా” మెన్దిటపడియే ఇవశీధిఁగ్రావుపేటు తన్ను
 తా, యభిమానియుంతా నేయాయరుకై. (హప) కఃపు
 ణ్ణరీక నయనమెన్దిటపడివు. “హిరన్మయఃపురుషోదృశ్యతే”
 “తస్యయథాక ప్యాసంపుణ్ణరీక మేవమక్షిణీ” “నీలతోయద
 మధ్యస్థా” “నభూతసంఘసంస్థానోదేహివాస్యభరమాత్మ
 నః” “నతస్యపాక్రమూర్తిర్మాంసమజ్జ్ఞాస్థి సంభవా”
 ఇత్యాది. (చరితైః) “క్రాంత్యానిగీర్యపునరుద్ధరతి”
 ఎన్టుం, “వేదాపహరగురుపాతక” ఎన్టుమ్ శోల్లికిఁట అతి
 మానుషచేష్టితంగళాలుం. (పరమప్రకృప్తసత్వేన) “పరమ
 సత్వసమాశ్రయఃకః” ఎన్టు శుద్ధసత్వమయమాన విభూతి
 యోగతాలుం, “క్షయంతమస్యరజసఃపరాకే” “తమసః
 పరస్తాత్” “స్వసత్తాధారకంసత్వంమిత్రసత్వాద్విలక్షణం”
 ఇత్యాది. (సాత్వికతయాబ్రహ్మలైశ్చకాస్తైః) వేదత్తిల్ సా
 త్వికరుగ్ హితానుశాసనంపణ్ణం జ్ఞానభాగతాలుం “అ
 గ్నేశ్వినస్యమాహాత్మ్యమిత్యారభ్య” “సాత్వికేష్వధకత్వే
 షుమాహాత్మ్యం అధికంహరేః” ఎన్టు శ్రీమాత్యుపురాణ
 త్తిలే సుశోద్ధిక్తనాన బ్రహ్మవికా వాక్యమాకైయాలే,
 ప్రబలమానశాస్త్రంగళాలుమ్. (ప్రఖ్యాతదైవపరమార్థవి

౪౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ ఉల్లజ్జితతి విధసీమ సమాతిశాయి

సమ్భవనంతవపరిబ్రథిమస్వభావం ।

మాయాబలేనభవతాపినిగూహ్యమానం

పశ్యంతి కేచిదనిశంత్యదనన్యభావాః॥ ౧౬.

దాంమతైశ్చ) ప్రఖ్యాతమానదైవత్వినైవైయ యధార్థపి
త్తుకగళుడైయ మతంగళౌలుం, సృష్టివాక్యం, నారా
యణానువాకమ్, సుబాలోపనిషత్, అంతర్యామిబ్రా
హ్మణాదికళితే సర్వాధికనాక ప్రఖ్యాతనాయరుకైగ్.
ఏవంపిశిష్టం (త్వాంతసురప్రకృతయః బౌద్ధమేవనప్రభ
వంతి) “ఆసురీంయోనిమాపన్నాః” ఇత్యాది॥ ౧౫.

వ్యా—ఉల్లంఘితే త్యాది. “మహాత్మానస్తుమా”
మిత్యాదికళిల్ శొల్లుకిఱపడియే, ఉన్నై ప్పెలుంసత్ప్ర
కృతికల్ కాణప్పెలువతేయెన్టుం, “యారుమోర్ నిల
మైయనెన వటివళియవెమ్మెతుమా” ఎన్టు అతుతన్నే
తెన్జిరుక్కిఱార్. (ఉల్లజ్జితేత్యాది) తివిధపరిచ్ఛేద
రహితమాయ్, సమాధికసంభావనైయుం కడందుశ్శడ
న్నుడైయప్రభుత్వతై. విభుల్వాడ్డేశ పరిచ్ఛేదరహితః,
నిత్యత్వాత్కాలపరిచ్ఛేధరహితః, సర్వప్రకారీత్వేన పృథ
క్కోస్థితి యోగ్యవస్త్యంతరాభావాత్ వస్తుపరిచ్ఛేద రహి
తః, సదృశవస్త్యంతరాభావాత్ తులయాప్రస్థాదినా
వా పరిచ్ఛేదరహితః ఇతివా. అతపవసమాధికదరిద్రః.
(మాయాబలేన) భగవత్స్వరూపతై మత్తైకుం ప)

శ్లో॥ యదణ్డమణ్డా న్తరగోచరజ్చయ
ద్దశోత్తరాణ్యావరణానియానిచ ।

గుణాఃప్రథానంపురుషఃపరంపదం

పరాత్పరంబ్రహ్మచ తేవిభూతయః ॥ ౧౭.

కృతిబలత్తాలే యెన్నదల్, దివ్యవిగ్రహత్తై యితరసజా
తియ్యమాకుం ఆశ్చర్యశక్తియోగత్తాలే ఎన్నతల్
(భవతాపినిగూహ్యమానం) “ఆత్మానంమానుషంమన్యే”
“అహంవోబంధవోజాతః” ఎన్లు ఆల్ పార్ త్తుత్తితరు
మున్నాలే మత్తొక్క ప్పట్టతేయాగిలుం. (పశ్యంతి కేచిదని
శంత్వదనస్యభావాః) సత్ప్రకృతికళాయరుప్పార్ శిలమ
హత్తొక్క లీ సర్వకాలముం ఉల్లపడికాణానిష్ఠార్ కల్
(త్వదనస్యభావాః) ఉన్నైయొత్తియవేటునినైవిల్లాదవర్
కలెన్నతల్. ఉన్నైయొత్తియ ఉపాయా న్తరమటియా
తవర్ కలెన్నతల్. ఇప్పడికళాలే జ్ఞానత్తుకున్నైయొ
త్తియవిషయాంతరమిల్లాతవర్ కలెన్నదల్ ॥ ౧౬.

వ్యా.—యదణ్డమితి. కీర్తప్రతిపాదిత సర్వేశ్వ
రత్వత్తుకు ప్రతిసంబద్ధితయా వపేక్షితమాన ఈశితవ్య
జాతత్తై ప్రపంచీకరికిరీతార్ (యదణ్డం) చతుర్దశభువ
నాత్మకమాన వణ్డంబుష్టాక. “అణ్డానాంతుసహసాశ్చా
మిత్యాదియిల్ శొల్లుగిజపడియే, అణ్డసమూహంయాతొ
న్లు. (అణ్డాంతరగోచరంచయత్) అణ్డాధిపత్రిలోకేశ్వ
రదిక్పాలనరపతి ప్రముఖమాయ, స్థావరజంగమాన్మకమాన

౪౪ శ్రీయాశవన్తార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

అణ్డాంతర్వర్తినమూహంయాతోష్ణుః (దశోత్తరాణి) మేఘా
 మేలుమ్ దశగుణితమానవారి, వహ్నిః, అనిలా, కాశం
 కఘం, భూతాదికఘం, మహామం, కార్యోన్ముఖమాన ప్ర
 కృత్యం శమానఆవరణజ్ఞో యివై శిలః (గుణాః) అతు
 చేతనరైబద్ధిష్టదు గుణద్వారావాగైయా లే బద్ధకారణ
 మాన సత్వాదికల్ (ప్రధానం) అవికృతప్రకృతి ప్రదే
 శం. గుణాఃప్రధానం ఎన్దు గుణగుణికలై ప్పటిస్తుప్పేశుకిఱ
 తు, గుణజ్ఞలైయే జగత్కారణమాకచ్ఛిల్లుగిఱ సాంఖ్యమా
 తమవైదిక మేకకైకాక (పురుషః) బద్ధాత్మసమష్టిః.
 అణ్డాంతరగోచరమెన్దు వ్యష్టియైచ్ఛిల్లుకైయా లే ఇమస
 మష్టివిషయం. (పరంపదం) కార్యకారణోభయావస్థ
 ప్రకృత్యాశ్రయాత్ క్షేత్రజ్ఞాదానన్దాత్ పరమ్పదం,
 “ హిరణ్మయేపరేలోకే” ఇత్యారభ్య, “జ్యోతిషాంజ్యోతి
 స్తద్యదాత్మ విదోవిదుః” “పరమేవ్యోమక” “సోశ్నుతే”
 “త్రిపాదస్యామృతందివి” “యత్రపూర్వేసాధ్యా స్సన్ది
 దేవాః” “అత్యగ్రానలదీప్తంతత్ స్థానం విష్ణోర్మహాత్మనః-
 స్సయైవప్రభయా రాజకాదుఃస్మృత్యుండేవదానవైః” “త
 త్రగత్స్వాపునర్నేమం లోకమాయాన్తిభారత” ఇత్యాది.
 ప్రతిక్వాప్త్రీపాద్విభూతిః. (పరాత్పరం) బ్రహ్మదిగళిల్ పర
 ర్ముక్తర్, అవర్ కళిల్ పరరాననిత్యసిద్ధర్. (బ్రహ్మచ)
 శుద్ధసత్వమయమాయ్, పరంజ్యోతిర్మయమాయ్, సౌంద
 ర్యసౌమ్యమార్గాది కల్పాణగుణగణోపేతమాయ్, బృహ

శ్లో॥ పశీవదామ్యోగుణవాన్మజుశ్శుచి,
 ర్మదుర్దయాభిర్మధురస్థిరస్సహః-
 కృతీకృతజ్ఞస్తవసస్సభావత
 సుమస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః॥ ౧౮.

త్వబృహణత్వ గుణయోగతా లే బ్రహ్మశబ్దవాచ్యమానది
 వ్యవిగ్రహం. “సపరస్పర్వశ క్తీనాం బ్రహ్మణస్సహనంతరం”
 “మూర్తంబ్రహ్మ” “శాంతానంతమహావిభూతి పరమం
 యద్భ్రహ్మరూపంహరేమూర్తం బ్రహ్మతతోపియత్ప్రియ
 తరంరూపం యదత్యద్భుత” మిత్యాది. (తేవిభూతయః)
 విభూతి శరీరశబ్దజ్ఞే పర్యాయమాకైయా లే, శరీరత
 యాశేషజ్ఞే. “విభూతయోహరేరేతాఃజగతస్సృష్టిహే
 తవః” “యానిమూర్తాన్యమూర్తానియాన్యత్రాన్యత్రవాక్ష్వ
 చిత్”. “సన్తివై వస్తుజాతానీతానిసర్వాణితద్వపుః” “తత్స
 ర్వంవైహరేస్తను” రితి విభూతిశరీరశబ్దయోః పర్యాయ
 త్వంశాస్త్రేషుప్రసిద్ధం॥ ౧౯.

వ్యా.—పశీత్యాది. కీడ్ శరణ్యనుడైయ వుతక
 ర్షంశొల్లి, యితిలుభయవిభూతినాధనై నమ్మల్ కిట్టలా
 మోవెన్టు కూశాదపడి, యాశ్రితర్ కిక్రియనుత్తైయా
 న కల్యాణగుణంగళి లే పన్నిరండుగుణంగళై యరుళిచ్చె
 య్కిరార్. అథవా, కీడ్ సర్వేశ్వరత్వం శొల్లిశ్రియమ్,
 యినిశొల్లపాప్తమాన సమస్తకల్యాణ గుణాత్మకతయై
 యరుళిచ్చెయ్కితారెన్టుమాం. (పశీ) కీడ్ చొన్నకుళి

౪౬ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

తవ్యతైయై తక్షవశ త్తిలే నడ త్తివ ర్తికు మెన్దై ఇత్తైలుం,
 స్వతంత్రక్షపక్కలిలే గుణంకిడన్దాల్ అతు పెరువిలైయ
 నామెన్దుమిడం శొల్లుగిఱదు. “సర్వస్యవశీ, సర్వస్యేశా
 నః” “జగద్వ శేవర్ధతత్తదం”. అథవా, తన్నుడైయతిరువడి
 గళి లానుకూల్యముడైయార్ వశ త్తిలే తాన్దనిరు మెన్దు
 మాం. “ఇమాన్తమునిశార్దూలకింక రౌ సముపస్థితౌ-ఆజ్ఞాప
 యయధేష్టం వైశాసనంకరవావకిం. ఆజ్ఞాపయమహాబా
 హుబ్రూహియత్తేవివక్షితం”. “స్వయమేవహరిర్వప్రేవి
 ప్రపాదావనేజనం” అనన్యాధీనత్వమిత్యాది ఆశ్రితపరతన్త్ర
 నాయురుకుమిరుప్పు పిఱరార్క వెన్దాల్ నివారకర్క్కు
 మైయాలే, స్వతన్త్రకార్యమాయుగుకుం. (వదాన్యః)
 ఇప్పుడి ఆశ్రితపరతన్త్రనాయ్ ఛెయ్యుం కార్యమెన్నెన్నిల్.
 తన్నైయుం తన్నుడైమైయు మవర్ కళుక్కుకొడుక్కు మా
 దార్యతైచొల్లుగిఱదు. “ప్రియవాక్ దానశీలశ్చ వదాన్యః ప
 రికిర్తితః” “యతత్కదాబలదాః” “ససర్వానర్థి సౌదృ
 ష్టా సమేత్యప్రతినంద్యచ” “ఉదారాస్సర్వపవైతే”
 “నతేరూపం”. (గుణవాక్) తన్నైయువ్ తన్నుడైమైయైయుం
 అవర్ కళుకు కొడుకుమిడత్తిల్, అవర్ గల్, తన్నై
 యుం తగ్గల్ శిఱ్మమైయైయుమ్ పార్ త్తు పిర్ కార్లియా
 మే, అవర్ కళళ వాక తన్నైయమైకుం శీలం. “మహ
 తోమందైః” గుణప్రకరణమాకైయాలే గుణవా నెన్దిఱదు.

దుఃగుణ్యతయీగుణమెన్నిటపడియే, అనుసంధాతాపుకేర-
 ప్పదు మొక్కవిడవొణ్ణామైయాలే శీలతైగుణశబ్దతాలే
 శొల్లుగిడు. సాలశబ్దంవృక్ష సామాన్యవాచియాయరు
 కీరణవితు, వృక్షవిశేషతైక్లాట్టుమాప్పాలే. “అజాయ
 మానః” “కోన్వస్త్రికసాంప్రతంలూకేగుణవానె” స్తుతా
 డన్లే. “ఇత్వోకువంశప్రభవః బభూవగుణవత్తరః” “స
 హిదేవైరుదీర్ఘస్య” ఎన్నిటపడియే, శీలకార్యమవతార
 మేకనై. (ఋజుః) ఇప్పడి తన్నెయమైత్తుకొండు
 పారుండుంపోడు, అవర్ గల్ నానారుచికళానాల్ మేట్టి
 లేపిటకా లేనీరేత్తుమాప్పాలే, యవర్ గల్ శెవ్వైకేరడేశె
 వ్వైయాంపడి శెవ్వియనాకై. అర్జవమావదు. ఆశ్రితవి
 షయత్తీ మమోవాకారాయంగళాలే ఏకరూపనాకై.
 “యజ్ఞాతియోయాన్యశోయత్స్వభావస్తజ్ఞాతీయస్తాదృ
 శస్తత్స్వభావః” “తద్వైతథాస్తకతమోయమహేహస్వ
 భావః యావాకాయధాపిధగుణోభజతేభవంతం తావాం
 స్తథాపిధగుణస్తదగీనవృత్తిస్సంశ్లేష్య సిత్యమిహతేనసమా
 నథర్కా” ఇత్యాదయః (శుచిః) ఇప్పడిఉపకరికుమిడ
 త్తీ, ఒరుప్రయోజనత్తైకగణిశీయాలే, వెటుంపుటత్తి
 లే పుపకరికుంభావశుద్ధియై చొల్లుగిడు. “యోర్ధేశు
 విస్సహిశుచిః” నిత్యసంసారియై స్వసమ్బంధమేహేతువా
 నిత్యసూరిగలోడే యెరుకోర్వైయాకరవల్ల పావన
 క్షతైచొల్లుగిటతెన్నపుమాం. “పావనస్సర్వలోకానాం

౪౮ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

త్వమేవరఘునద్వన" కర్మకాండే - " భక్తిరష్టవిధాహ్యే
 షా యస్త్విష్టేచ్ఛేపివర్తతే - సవిప్రేద్వమునిశ్రీమాన్
 సయతిస్సచపణ్డితః - మయాపూజ్యస్సదాచాసౌ మధ్యక్షః
 శ్వపచోపియః - తస్మైదేయంతతోగ్రాహ్యం సచపూజ్యో
 యథాహ్యహం". (మృదుః) సంశ్లేషత్తిలిప్పడియిరుకిరి
 వన్, ఇవర్ గళీ విశ్లేషత్తిలీలాశ్రిమాట్టా నెన్దిటతు. ఆత్మగు
 నిప్రకరణమాకైయా లే, మానసచార్పల్యత్తైచ్చొల్లుగిటదు.
 "నైవదంశాననశకాన్" "నజీవేయంక్షణమాపి" "అవ
 గావ్యర్థవంస్వప్నే". (దయాళుః) ఆశ్రితవిషయదుఃఖ
 త్తిలసహనాయురుకైర్. దయై-పరదుఃఖాసహత్వం. "సప
 కాకీనరమేత" "వ్యసనేషుమనుష్యాణాం" ఇనుసర్వసా
 ధారణమానాన్, ఆశ్రితవిషయత్తిల్ కృపైఅవాఙ్మనస
 గోచరమితే. "ప్రియోహిజ్ఞానినోత్కర్థ" మితి. "స్త్రీప్ర
 వృష్టేతికారుణ్యత్". " సతంనిపతిత" మిత్యాది (మధు
 రః) నిర్థయనానాలుం పడవొణ్ణాదస్వారస్యత్తై చొల్లుగి
 రదు. నానావిధరుచికళాన జన్తుకళకుకు అవ్వవర్
 నిలైగళితే యనియనాయురుకైర్. "రసోవైసః" "పష.
 హ్యేవానందయాతి" "రసగ్ హ్యేవాయంలభ్యానందీభ
 వతి" ఇత్యాదయః (స్థిరః) ఇప్పడిసర్వరసికనాయురుకిరి
 వన్పకళలిలే, అల్పానుకూల్యం పణ్డినార్ కు తనక
 న్తరణ్ణరానార్ పరోధిగళానాలుం అవర్ గళాలప్రకంప్య
 నాయురుకైర్, "నత్యజేయంకథంచన" "అభయంసర్వ

(౫) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౪౯

భూతేభ్యః" "ఎన్నడియారదుశేయ్యార్". (స్థిరః)
 ఆశ్రితరుడైయప్రాతికూల్యంగళాలుం, అవికృతరా యి
 రుకుగమెస్తుమాం. (సమః) ఆశ్రయికుగమిడత్తిల్
 జ్ఞానవృత్తాదిగళిల్ కుత్తొన్దిరుందార్ గళేయాకిలు, మా
 శ్రయణీయత్వే సమరాకై. "సమోహంసర్వభూతేషు"
 "ఈడుపెడుప్పమిలీశణ్" "కొళ్ళే కైకళామైయిలాతాణ్".
 (కృతీ) కర్తుముద్యుక్తవాణ్. ఇప్పడిఆశ్రయిత్తాల్ అవర్
 గళుడైయకర్తవ్యాంశ మెల్లాంతనక్కే యనుష్ఠేయ మె
 ణ్నిరుకుం. ఆదికర్తణీక్తుః. అథవా, ఆశ్రితర్ గళ్ తన్నై
 లభిత్తాల్, ఇహన్దవర్ గళ్ పెరియారాయరుకై యన్ది
 కే, తణ్ పేతాయరుకై. "అభిషిచ్యచ" "తవచార్థః
 ప్రకల్ప్వతే". (కృతజ్ఞః) ఇప్పడితానవర్ గళుకుగ ఎల్లావు
 పకారణైప్పణ్ణినాలుం, అవర్ గళ్ అడియిల్ పణ్ణిన అ
 ల్పానుకూల్యత్తైకుగ వాలాకనినైత్తిరుకుమ్. అవర్ క
 ల్ పణ్ణి మపకారముమరియాణ్. "అవిజ్ఞాతాసహస్రాం
 శుః" తాణ్ పణ్ణిన పుపకారముమరియాణ్. "ఋణంప్రవృ
 థమివమేహృదయాన్నాపసర్పతి" ఎన్దిరుకుగమవణ్. అ
 వర్ గళ్ తిఱత్తిల్ తాణ్ శేయ్యప్పేతాత కుత్తొయై నినై
 త్తిరుకుగమెస్తుమాం. "శిరసాయాచతః". (త్వమసి)
 ఆశ్రయత్తిల్ నలగ్గల్ గుణం పెతాతపడియిరుకుగ మెన్ను
 దల్. ఇగ్గుణగ్గళుంతన్నైప్పరినిఱం పెటుప్పడి స్పృహణి
 యమా యిరుకుగమెన్నుతల్. (స్వభావతః) ఇగ్గుణగ్గళి

శ్లో॥ ఉపర్యుపర్యబ్జభువోపిపూరుషాః

ప్రకల్ప్య తేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ ।

గిర స్త్వదేకైకగుణావధీప్సయా

సదాస్థితానోద్యమతోఽతిశేరతే॥ ౧౯.

ఆవిద్యమెన్నుతల్, ఆవిద్యమ్- అవిద్యాకల్పితమ్. ఔపాధికమెన్ను లాకాదపడి నై సర్గికమెన్నిటదు. (సమస్తకల్యాణగుణామృతోదధిః) ఎల్లాగుణజ్ఞులకుల్యాణమాయ్, నిరతిశయభోగ్యజ్ఞులమా యనుభవిక- విశ్రిద్వార్ కు- కతైకాణవౌణ్ణామైకొకరు కడలెఱ్ఱమత్తనై యెన్నితార్. “మతిక్షయాన్నివర్తంతే నగోవిన్దగుణక్షయాత్” ॥ ౧౮.

వ్యా.—ఉపర్యుపరి. ఇగ్గుణజ్ఞుకు- సంఖ్యై యిల్లాతవోపాతి, ఓరోగుణజ్ఞుకు- వధియిలై యెన్నితార్. (అబ్జభువఃఉపర్యుపరి- తేయేశతమిత్యనుక్రమాత్ పూరుషాఃప్రకల్ప్య) తిరునాభీకమలత్తిలే అవ్యవధానేనపిజన్తు, అవనోడేయోదిస చతుర్ముఖనుకు- మేలే, అవనై మనుష్యకోటియిలేనిటుత్తి, తేయేశతక్రమత్తాలే మనుష్యగర్భర్వాది బ్రహ్మాంతమాగ ఆనందావధిసిద్ధ్యర్థమాక బ్రహ్మక-లైకల్పిత్తు. (ఏకైకగుణావధీప్సయాసదాస్థితాగిరః) ఆనందగుణమొస్తైయుం ఎలైకాణ్ నైయిలే ఇచ్చెచ్చియాలే ఉద్యోగిత్తు, సర్వకాలముంస్థితైకళానవైదికగీర్ కళానవై. ఏకైకవేదైయాలే, జ్ఞానానందానహమానయువత్వాది కలైనినైకి-టదు. “సదాస్థితావేదగిరః” ఎఱ్ఱ, నిత్యత్వా

శ్లో॥ త్వదాశ్రితానాంజగదుద్భవస్థితి

ప్రణాశసంసారవిమోచనాదయః ।

భవంతిలీలావిధయశ్చవైదికా

స్త్యదీయగమ్భీరమనోనుసారిణః॥ ౨౦.

పారుషేయంకలై చ్చొల్లిశీత్రకవుమాం. వేదాక్షరరాశి
యెన్నాతే, వేదగీర్గళెన్నిఱతు “వేదశబ్దేభ్యపవాదా” ఎన్ని
ఱపడియా లే లొకికశబ్దజ్ఞుం వైదికశబ్దజ్ఞులొకై యాలేశొ
ల్లిగిఱదు. అవై అన్దగుణజ్ఞలైకగ్జ్ఞపడి యెన్నెన్నిల్, (నో
ద్యమతోతిశేరతే) ఉద్యోగదలైయానవితోయి, మేల్
కాల్ వాణ్ణిత్తినవిత్తై. “ సైమానందస్యమీమాంసాభవతీ”
ఇత్యారభ్య, “ సపకోబ్రహ్మణఆనన్ద” ఇతి, “యువాస్యా
త్”. స్వరూపగుణజ్ఞుఁడుముపలక్షణమాతల్, యువత్వత్తా
ల్ వన్దతే జన్మైచ్చొల్లుదల్. అధ్యాయకఇతిజ్ఞానం, ఆ
శిష్టఇతిశక్తిః, దృఢీష్టఇతివీర్యం, బలిష్టఇతిబలం, తస్యైవ
మిత్యైశ్వర్యం, “ తైయుధ్యతాతవయువత్వ ముత్తైర్గుణౌ
ఘేరిత్యాదయః॥ ౧౯.

వ్యా—త్వదాశ్రితానామితి. కీత్తచ్చొన్నగుణం
కళుక్కుభోక్తాకళాన వాశ్రితర్ పెరుమైయై యదుళి
చ్చెయ్గిఱార్. “అస్మిన్నస్యచతద్యోగంకాస్తి” ఎన్నివనా
లేవన్ద పెరుమైయై యుడైయవర్ కళకళ విదువానాల్, అ
వపెరుమైయై పరిచ్ఛేదికగొవొణ్ణాదెన్నుమిడం కింపున
ర్యాయసిద్ధమన్తోవెన్నిరారెన్టుమాం. (త్వదాశ్రితానాం)

బ్రహ్మాండరుద్రాదీనాం సనకాదీనాంచ. దేవరై దూరనిష్ఠు
అశ్రయికింఱ బ్రహ్మాదిగళ్, సృష్టిస్థితి సంహారంగళై
యుపదేశ క్రమత్తాలే పెరియ, సంసారవిమోచ నత్తై
యుంపణ్ణ శక్తరానపిఱు, అనన్యప్రయోజనరా యాశ్ర
యికుంఱమవర్కళ్ అవైరిణ్ణిచ్చెయ్యప్పార్ త్తాల్, లీలై
యాగానిష్ఠదు. ముక్తర్ దేవరోడే లీలారసనుభవికుంఱ
మ్పోదు సంకల్పత్తాలే జాత్యాదికళైసృష్టిత్తిఱే అనుభవి
ప్పదు. “సంకల్పాదేవనశ్రుతేః” “సంకల్పాదేవాస్యపిత
రస్సముత్తిష్ఠంతి” జగత్సృష్ట్యాదిప్రాప్తియిల్లామై పోకింఱ,
శక్తియిల్లామైయాలే తవిరుకిఱారల్లర్. ఆదిశబ్దత్తాలే,
అనేకశరీరాంతర ప్రవేశనియమనంకళైనినైకింఱదు. జగ
ద్వ్యాపారవర్జం. భోగమాత్రసామ్యలిక్టాచ్చ. అధ
వా, (జగదుద్భవస్థితిప్రణాశ సంసారవిమోచనాదయఃలీ
లాఃత్వదాశ్రితానాంభవన్తి) ముముక్షు సిస్సక్షయావి
ఱేసృష్ట్యాదికళ్. నిరతిశయభోగ్యతైయే స్వరూపమా
యిరుకంఱ, సంసారవిమోచకరెకాకిఱవిను అశ్రితార్థమా
కవిఱే. ఆదిశబ్దత్తాలే తదర్థమాక అనేకావతారజ్ఞళ్, తి
రుకుంఱరవైయి, అనేకవిగ్రహపరిగ్రహాదిగళ్. (విధయశ్చ
వైదికాః) “ఇదంకురుఇదంమాకార్షిః” ఎన్ఱు, స్వతంత్ర
మాన వైదికవిధికుంఱ. (త్వదియ్యగంభీర మమోనుసారి
ణః) అనన్యప్రయోజనరాయాశ్రయి త్తవర్ గళుడైయ గం
భీరమానమనస్సై విశేల్లానిష్ఠన. మనస్సుకుంఱ గామ్భీ

ix శ్రీమహాకవిశ్రీకృష్ణాభ్యాసం.

గ్లిశ్రీమాయ్, ఇతిల్, ప్రాప్తావి స్వరూపంచొల్లుగిటదెస్తు
మాం. కీర్తశరణ్యస్వరూపంచొల్లిశ్రీమాయ్, మేల్ శొల్లప్ప
గుగిట శరణాగతియై యితీలేప్రస్తాపిక్కితా రెస్తుమాం. వా
చ్చనసాతిభూమయే నమోనమః, ఎత్తనైయేనుం జ్ఞానా
ధికరుం స్వయత్నత్తాల్ అఱియప్పకాగ్ లవర్ గళుడైయ
వాచ్చనస్సుక్క భూమియాయరుక్కిట వునకుగ్. “యతో
వాచోనివర్తనే” “యన్నాయంభగవాన్ బ్రహ్మజానాతి
పురుషోత్తమం” నమః ఎస్తు అహంకారమిల్లాద స్వరూ
పత్తైవ్చొల్లుగిటదు. “అనాత్మన్యాత్మబుద్ధిః” “అహమపి
నమమ” ఇత్యారభ్య, “ఇత్యేవంమమతాయోజయన్తి
అతోనమఃఇతి” “ద్వ్యక్షరస్తుభవేన్ద్రుత్యు స్త్రిక్షరంబ్ర
హ్మణఃపద” మిత్యాది. నమశ్శబ్దం - పర్యాయమాకైయా
లే శరణాగతియై ప్రస్తాపిక్కిటదాగవుమాం. వీప్సెయా
లేఅండస్వభావగుతుగ్తోశ్రి వరుళిచ్చేయ్గిటార్. “స
కృత్తేనమః ద్విస్తేనమః” ఇత్యారభ్య, “సహస్రకృత్వస్తే
నమః అపరిమితకృత్వస్తేనమః” ఇత్యాది. (వాచ్చనపైక
భూమయేనమోనమః) నీకాట్టకాగ్ గ్బారుడైయ వాచ్చన
స్సుక్క గుకేగ్ నిలమాయరుక్కిట ఉనకుగ్, “భవన్తి
భావాభూతానాం మత్తపవపుధగ్విధా” ఇత్యాది. (అనం
తమహావిభూతయే) అపరిచ్ఛేద్యోభయ మహావిభూతిక
నాయరుక్కిట ఉనకుగ్ వాచ్చనస్సుక్క గుకగ్ భూమి
యాకైకగ్డి, అపరిచ్ఛేద్య మహావిభూతికనాయరుక్కిట

శ్లో॥ నధర్మనిష్ఠోస్థినచాత్మవేదీ

నభక్తిమాంస్త్యచ్చరణారవిందే ।

అకించునోఽనన్యగతిశ్శరణ్య

త్వత్పాదమూలంశరణమ్ప్రపద్యే॥ ౨౨.

ఉన్నైవాన్యనస్సుకకళుకేక కభూమియాంబడిప్పణ్ణ మప
రిచ్చేద్యతయై కొగరు సింధువాయరుకిరణ వునకుగ.
“యదిశక్తోషిగచ్ఛత్వం” ఎన్ఱు సర్వశక్తియై వోరిడచ్చి
యైకొగండు పరిచ్చేదికకలాంపడి యితే కృపైయను
డైయనిరవధికత్వం॥ ౨౧.

వ్యా. — నధర్మనిష్ఠోస్థి. తమ్ముడైయ అధికారత్తై
చ్చొల్లికొగండు, ప్రస్తుతమాన ప్రపత్తియై ప్రయోగిక్రొ
తార్. కీర్తచ్ఛొన్న ఉపేయానుకూలమాన ఉపాయత్తై
యనుష్ఠికిరణ తెన్ఱుమాం. కీర్త, త్వాంశీల, ఉల్లంఘితఎన్ఱిట
విడత్తిలేదుష్ప్రకృతికల్ ఉణ్ పెరు మైయైయరియార్ కల్,
సత్ప్రకృతిగళటివార్ క శెన్ఱాల్ “నమోనమః” ఎన్ఱిటశ్లోక
త్తిలే స్వరూపత్తైపరతంత్రమాక ఉణ్ న్దవనుకేర యివ్వి
షయం పాప్ర్యమావదు. స్వతంత్రనుకుగ పాప్ర్యమాన్
రెన్ఱిటదు. ఆశ్రయికుగమిడత్తిల్, స్వశక్తియైకొగండా
శ్రయికుగంవిషయమన్ఱు; తన్నుడైయ ఆకించిన్యత్తై మున్ఱి
ట్టుకొగం డాశ్రయికుగంవిషయమెన్ఱిటార్. (నధర్మనిష్ఠో
స్థి) ధార్మికనావే నెన్ఱితేనల్లే. నాస్తికనెన్ఱితేనల్లే,
ధర్మస్తిల్ నిష్ఠైయుడైయేనల్లే. శిలర్ ధార్మికనెన్ఱు నిన్ఱై

౫౬ శ్రీయోగవహ్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం

కైకకుం, నానుమనకునా మైయుండెన్టు భ్రమికైక
కుం, తానేశిలప్రవృత్తియానిష్ఠానాగిల్ తానేశేయతి
దుగవెన్టు నీకైవిడుగై కుంవేండువదుండి తనై; ఊతిరు
వడికలై పాపికైకకు హేతువాంపడియైన ప్రవృత్తి
యిల్ నిఘైయిలైయెన్. (నచాత్తవేదీ) ఆత్మదర్శనంపణ్ణి
ప్పీరుమవర్ గలైప్పోలేశొల్లి నిర్బుద్ధితిలేన్, కర్తయో
నుస్తానత్తా లే క్షీణపాపనానవనుకు ఆత్మయాధాన్యద
ర్శనమాయిరుక్క, అతిలైయన్టుపోదే, తత్సాధ్యమానజ్ఞా
నమిల్లా మైఅర్థసిద్ధమాయిరుక్క, జ్ఞానమిలైయెన్ఱిఱదు, “బ
హునామ్ జన్మనామ నైజ్ఞానవా” నెన్టు, జన్మాంతరసంస్తా
రత్తా లేజ్ఞానంపిఱక్కలామితే ఎన్నిల్, అదువుమిలై యెన్ఱి
టార్. (త్వచ్చరణారవిందేనభక్తిమాన్) ఇవాన్ త్తావుకు
నాధనాయిరున్టుళ్ళ ఉన్నుడైయ నిరతిశయభోగ్యమాన
తిరువడిగళి లనవరతభక్తియై యుడైయవనల్లేన్. కర్త
జ్ఞానంగలైఅంగమాగవుడైత్తానభక్తియంగంతా నిలైయన్టు
పోదే, యదువుమిలైయన్టోవెన్నిల్, పూర్వోక్తప్రకార
త్తా లే జన్మాంతరసంస్తార ముతవియుండాగలామితే
యెన్నిల్, అదువుమిలైయెన్. “కుళిత్తుమూన్టునలై”
“నోశ్రిణి నొన్బు” “కత్తివగళ్ళ పిళెన్టై” న్టుం. (అ
కించనః) యివైయిలైయెన్ను మనుతాపమెన్ను, ఇవై
యుంధాకైకుఱుప్పాన ఆత్మగుణమెన్ను, అధికారిశక్తి
వాంఛాదిక లేన్ను యివైశ్రిణి యుడైయేనల్లేన్. (అన

శ్లో॥ ననిందితం కర్తవ్యతదస్తి లోకే

సహస్రశోఽయన్నమయావ్యధాయ ।

సోఽహం విపాకావసరేముకుంద

క్రద్వామి సమృద్ధ్యగతిస్తవాగ్రే॥ ౨౩.

న్యగతిః) ఇప్పడి నమ్మెక్కిట్టుకైకుగ కైముదలియైయాగి
ల్, పుటంపేరక్షకరాయిరుప్పర్ వకగలిలేపోనాలోకె
న్నిల్, పుటంపాటు పుకలిలైయెన్నుతల్, “ఉన్నైవిట్టొ
న్ఱుమాశ్రిశిర్ కిన్ఱి లే” నెన్ఱిఱపడియే, ఉన్నైయొట్టియచ్చె
ల్లాతవ నెన్నుదల్. (శరణ్య) తమ్పకగల్ ముతలిల్లాతా
ర్ఘంశరణవరణార్వరితే. (త్వత్పదమూలం) “మామేకం
శరణంప్రజ” ఎన్ఱు దేవర్ తిరువడికలైమూలమెన్ఱిఱదు, సౌల
భ్యాదిగుణజ్ఞలైయుం ఇతరావయవజ్ఞభుమొట్టియ తిరువ
డిత్తామరైకలైయేనినైకిఱదు. (శరణంప్రపద్యే) విరోధి
నివృత్తిపూర్వకమాన కైజగర్యసిద్ధికుగ ఉపాయమాక
వధ్యవసికిఱతే. “ఉపాయేగృహరక్షిత్రోః, అహిర్బు
ధ్యసంహితైయిలేయితినుడైయ స్వరూపంశొల్లుగిఱదు.
“అహమస్మ్యపరాధానామాలయః”. శ్వేతాశ్వతరే, “యో
బ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వం”. ఇంద్రోక్తత్వాత్ అధికారిస్వ
రూపముం శరణాగతిప్రయోగముం చొల్లిశ్రిగ్రమ్తు॥ ౨౨.

వ్యా—ననిందితం అనుకూలజ్ఞలైయెన్ఱువెటుకగ
వేడ్డా, ఉడ్డానయోగ్యలైయు ముక్కికగ వశ్రిగనసిద్ధిఱనుష్ఠా
నంకలిలైయాకిల్, సకమైకలైయుడ్డాకి పురుషార్థత్వైయుం

శ్లో॥ ననిందితం కర్తృతదస్తి లోకే

సహస్రశోఽయన్నమయావ్యధాయ ।

సోఽహం విపాకావసరేముకుంద

క్రద్వామి సమృద్ధ్యగతిస్తవాగ్రే॥ ౨౩.

న్యగతిః) ఇప్పడి నమ్మెక్కిట్టుకైకుగ కైముదలియైయాగి
ల్, పుటంపేరక్షకరాయిరుప్పర్ వకగలిలేపోనాలోకె
న్నిల్, పుటంపాటు పుకలిలైయెన్నుతల్, “ఉన్నైవిట్టొ
న్ఱుమాశ్రిశిర్ కిన్ఱి లే” నెన్ఱిఱపడియే, ఉన్నైయొట్టియచ్చె
ల్లాతవ నెన్నుదల్. (శరణ్య) తమ్పకగల్ ముతలిల్లాతా
ర్ఘంశరణవరణార్వరితే. (త్వత్పదమూలం) “మామేకం
శరణంప్రజ” ఎన్ఱు దేవర్ తిరువడికలైమూలమెన్ఱిఱదు, సౌల
భ్యాదిగుణజ్ఞలైయుం ఇతరావయవజ్ఞభుమొట్టియ తిరువ
డిత్తామరైకలైయేనినైకిఱదు. (శరణంప్రపద్యే) విరోధి
నివృత్తిపూర్వకమాన కైజగర్యసిద్ధికుగ ఉపాయమాక
వధ్యవసికిఱతే. “ఉపాయేగృహరక్షిత్రోః, అహిర్బు
ధ్యసంహితైయిలేయితినుడైయ స్వరూపంశొల్లుగిఱదు.
“అహమస్మ్యపరాధానామాలయః”. శ్వేతాశ్వతరే, “యో
బ్రహ్మాణంవిదధాతిపూర్వం”. ఇంద్రోక్తత్వాల్ అధికారిస్వ
రూపముం శరణాగతిప్రయోగముం చొల్లిశ్రిగ్రమ్తు॥ ౨౨.

వ్యా—ననిందితం అనుకూలజ్ఞలైయెన్ఱువెటుకగ
వేడ్డా, ఉడ్డానయోగ్యలైయు ముక్కికగ వశ్రిగనసిద్ధిఱనుష్ఠా
నంకలిలైయాకిల్, సకమైకలైయుడ్డాకి పురుషార్థత్వైయుం

శ్లో॥ నిమజ్జతోఽనంతభవార్ణవాంత

శ్చిరాయమేకూలమివాసిలభః -

త్వయాపిలబ్ధంభగవన్నిదానీ

మనుత్తమంపాత్రమిదందయాయాః॥ ౨౪.

దేవర్ పక్కల్ గుణహానియైశ్శంకికుఁవచ్చడి సాధనానుష్ఠానవృత్తి ఫలమైతాతారైప్పోలే కూప్పిడానిన్దేళా. (తవార్) “హీరేషాహిమమాతులా” వీనిఁదేవర్ తిరుమున్నే.

వ్యా.—నిమజ్జతః ఉన్నుడైయభూర్వవృత్తి యిదువాయిరుక్క, క్రందామియెన్టు సంకుమీమొప్పలే కూప్పిడువదెత్తాలేయెన్న, సంసారార్ణవత్తిలే అఱ్ఱున్దుగిఁజెనకు, నిర్దేతుకకృపైయాలే ఉవాశియై యటివితాయ్. “కూశంశేయ్యాదుకొణ్ణాయెన్నై కూవికొల్లాయ్ వన్దన్దో” ఎన్దిఁపడియే, పాఠ్యాయత్తాలే ఉతిరువడిగళైపాపికైక్కుమ్, అంతకృపైయే హేతువెన్టు దయైకరత్వత్వత్తాలే కూప్పిడుగితే నెఱ్ఱిఱార్. ఎనకు దేవరైలభీకై పెఱాప్పేతానాప్పోలేయితే, దేవరుడైయకృపైకు మెన్నుడైయ లాభమెఱ్ఱిఱార్. (అనంతభవార్ణవాంతర్ నిమజ్జతః) (అనంతః) త్రివిధపరిచ్ఛేదరహితః. ఎన్నుడైయ సంసార తైపరిచ్ఛేదికిల్లుమ్, దేవరుడైయ ప్రభావ తైపరిచ్ఛేదికర్ వొణ్ణాదెఱ్ఱై. (భవార్ణవ) విశేషణమాయ్ కరై కాణవొణ్ణాత సంసారార్ణవత్తిలే, “అవారార్ తుళైయెన్దులై నీర్ కుడలుశ్శుంతు” మెన్దిఁపడి

౬౦ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అభూతపూర్వం మమభావికింవా

సర్వం సహే మే సహజం హి దుఃఖం ।

కింతుత్వదగ్రేశరణాగతానాం

పరాభవోనాధనతేనురూపః॥ ౨౫.

యే అమృష్టగిఱ వెనకెన్ ననుమాం. ససకాదికలైప్పోలే
కణ్ణశీదీలేయిరుండేనో. (చిరాయ) అనాదికాలమెల్లా
మృష్టగిఱవెనకు అమృష్టకైయొక్కయ పరిహారంపా
ర్కక వటియాదవెనకు (కూలమివలభోసి) “ఉకపేర
రుళాలక్కరైయేటి” యెన్నుంపడియే అమిక్ష్తగిఱవిడత్తి
లే కరైకాట్టినాప్పోలే లబ్ధనాగానిష్టాయ్. (త్వయాపిల
బ్ధం) దేవరాలుంలభిక్కప్పట్టదు ఎనకు దేవర్ పెఱాప్పే
ఱానాప్పోలేయితే, ఎతిర్ చూళల్ పుక్కుత్తిరింద దేవ
ర్ కుక్కు మివ్వస్తు. (భగవత్) జ్ఞానాదిగుణపూర్ణరాన దే
వరుడైయ పేఱెన్నుమిడం నానేవొల్ల వేణుమో వెన్గై.
(ఇదానీం) దేవరుంనన్నైయశీయ విడవేండుంపడియాన దు
ర్థలైయిలే. (అనుత్తమంపాత్రం) ఉత్తమోత్తమమాన
పాత్రం. (ఇదం) రత్నకాపేత్తైక్కు యినియిలైయెన్టు మి
వ్వస్తు. (దయాయాః) రత్నవిషయముండాకిల్ తానుం
డాం దేవర్ దయైక్కు॥ ౨౪.

వ్యా.—అభూతపూర్వమితి. నంపక్కల్ న్యస్తభర
రాయరుక్కిఱవుమకు, “తత్తస్యసదృశంభలేత్” ఎన్ని
ఱపడియే, కండిరుకైక్కు స్వరూపమాయరుక్క, ఇళ్లనేనిర్బ

(౬) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౬౨

స్థికకక డవీరోవెన్న, ఎన్నుడైయ వనర్థతై పరిహరికక
 చ్చొల్లుగితేనల్లే, ఆశ్రితరుగ విషయజ్జళాల్ పరుం పరి
 భవం రక్షకరానదేవరుగ తేజోహానియెన్టు అత్తైప్పరిహరి
 కకచ్చొల్లుగితేనెన్ఱిఱార్. (మమఅభూతపూర్వం భా.
 వికింవా) నరకగర్భవాస జననమరణక్షేతాదిక లే యా
 త్రైయామ్ పోన్దవెనకుగ, ముగళు అనుభూతమన్ఱి కేగ.
 యిని అనుభావ్యమాయరుప్పనొరు దుఃఖముండో. కింత్తు పే.
 (సర్వంసహ) ఆధివ్యాధికల్, పరపరిభవం, శీతోష్ణాదికల్
 తద్విశ్లేషజనితదుఃఖం, ఇవై శ్రిఱ్ఱి యివర్ సహిక్కవల్ల రా
 య్ చ్చొల్లుకిఱార్లర్. ఆత్మానిత్య, కాలమనాది, ఇవై
 శ్రిఱ్ఱిప్పొలుత్తు ఉల్ కోతిపోలే నశియాదేకిడవ వాశ్చ
 ర్యతైకకణ్డొశొల్లుగితార్. (మేసహజంహిదుఃఖం) అనాది
 కాలంకర్త మే నిరూపకమాగపోన్దవెనకుగ, అతిథలమా
 నదుఃఖముం, సహజమన్ఱై. (కింతు) పొలుకక వొణ్ణాతొ
 ఱ్ఱుణ్. (త్వదగ్రే) సర్వ శేషియామ్, సర్వత్రసన్నిహిత
 రాన దేవర్ ముగళే. (శరణాగతానాంపరాభవః) ఉగ
 పకల్ న్యస్తభరరాయరుకుగ మవర్ కళుకుగ, శబ్దాది
 విషయప్రావణ్యత్తాల్ వద్ద ఎళివరవు, “పావియేనైప్పల
 నీకాట్టిప్పడుప్పయో” “కిటిచెయ్ లెనైప్పల త్రిట్టిన్నంకె
 డుప్పయో” వెన్ఱు విషయసన్నిధియేతుడన్ఱి ఎళివరవా
 యితే అనన్యప్రయోజనర్ కిర రుప్పడు. బహువచనత్తా లే
 శొల్లుగిఱదు, ఒరు త్తనుడైయ వెళివరవు సజాతియర్ కా

౬౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నిరాసకస్యాపినతావదుత్సహే
మహేశహీతుంతవపాదపజ్జరజమ్ ।
రుషానిరస్తోఽపిశిశుస్తనన్థయో
నజాతుమాతుశ్చరశౌజిహాసతి॥ ౨౬.

కవన్దదేశానై. “ఎంగనుం తేటువరుమరే” నిజపడియే, ఈ నకుకైపుకున్దవర్ గళు మున్నుడైయరక్షణత్తిల్ అతిశం కైపణ్ణువార్ గళెనై. (నాథ)ఇదు తన్నరళునాడాకిల్, దేవరుగ వరువదుణ్డో. ఉడమై నొవుపడుగై వుడైయవను కై లివరవన్డొ. (తేనానురూపః) “సర్వపాపేభ్యోమోక్షయిష్యామి” ఏన్టు దేవర్ కునురూపమన్టు. అతుతనకగ సహ్యమెనై॥ ౨౫.

వ్యా.—నిరాసకస్యాపి. దేవరుడై యరక్షణాభావత్తాల్ వన్ద తేజోహానియైయుంపారాదే, యెన్నెకైగ విడుమెన్టుం, నాకొడప్పార్ కిరితే నెన్టుమ్, తన్నుడై యఅగతికత్వత్తాలే తమ్ముడైయమహావిశ్వాసత్తై యావిషగ్ గికిర తార్. (నిరాసక స్యాపి) రక్షకత్వంస్వరూప మాయరుక్మిణి దేవర్, నిరాసక రాక ప్రసంగమిత్తై. ఇప్పు కప్పట్టదేవర్ నిర్గుణరాయ్ నిరాసకరానాలుం. (తవపాపంకజంతావద్ధాతుంనోత్సహే) రక్షకముమాయ్, పాపైముమాయ్, భోగ్యముమానతిరువడిగలై, నాకొముంతర మున్నెన్టు జీవికగ శ్రక్తైప్పణ్ణుగితిలేక. “ కంఠారికత్త వనిపే కాదలన్టాక శెయ్దిడినుం కొణ్డైనైయగ్గాలటియా

కులమకల్మషోలే" ఎన్టు దేవర్ రక్షకరన్ధ్రియిలే యొక్కి
 ద్దొలుం, పుటమ్బుపోక్కిరైయెక్కానై. (మహేశ) "తమీ
 శ్వరాణాంపరమంమహేశ్వరం" "ఈశ్వరీమ్ సర్వభూతా
 నాం" ఎన్టు ఇచ్చొల్లుగిటపడియే, నిరుపాధికనిర్వాహక నా
 నవనే. సంసారత్తిల్ బన్ధంగల్ పోలే, కర్మోపాధికబన్ధమా
 య్ పుటమ్మేపోయుజ్జీవిక్కి తేనో. "సుహృదం సర్వభూ
 తానా" మెన్టుం "సర్వేషామేవలోకానాంపితామాతా చ
 మాధవః" ఎన్టుం, నిరుపాధికమానపరిపుం, సమ్బన్ధముం, పు
 టంపేయున్దాయ్, దేవరై విట్టుప్పోయుజ్జీవిక్కినో (స్తనం
 ధయశ్శిశుఃరుషానిరస్తాపి) స్తన్యమేధారకమాన శిశువాన
 దుజననియా లే క్రోధమడియాకకైగ్రవిడప్పట్టాలుం, స్వర
 క్షణత్తిల్ శక్తియిన్దికేర తదేకరత్యమాన దళైయొచ్చొ
 ల్లుకిటదు. ఇవ్వాత్తవస్తు ఈశ్వరైకరత్యమాయ్, నిత్యస్త
 నంధయమాయితే యిరుప్పదు. "అరిశినత్తాలీన్ద తాయక్కి
 డినుంమశీరివల్ తన్నరుల్ నినైంతేయ్ముక్కుళివి" "ఈ
 న్దతాయె" న్దుం "అరిశిన" మెన్టుం విరుద్ధధర్మమేకాశ్రయ
 త్తిల్ సంభవియాదెక్కానై. పితాపుమగ్రహితార్థమాగ్ర క్రో
 ధంసంభవిక్కిలుం, మాతృవిషయత్తిల్ క్రోధసంభావ
 నైయిలైయితే. (జాతు) కృత్తైయానపోతోడు, ఆదరిత్త
 పోతోడువానియట. (మాతుశ్చరణౌజిహ్వసతి) కైయా లే
 తల్లుకైయన్దికేర, కాలాలేతల్లిలు మన్దకాలైక్కట్టిక్కుల్లు
 మత్తనైయొక్కియ, పుటంపేపోగప్పారాదాప్పోలే॥ ౨౬.

శ్లో॥ తవామృతస్యద్వినిపాదపజుః జే

నివేశితాత్మాకథమన్యదిచ్చతి ।

స్థితేఽరవిదేమకరన్దనిర్భరే

మధువ్రతోనేతూరకంహివీక్షతే॥ ౨౭.

వ్యా — తవామృతస్యద్విని. ఎన్నడైయ వనన్య
గతిత్వజ్ఞాల్ విడమాట్టాదవళవేయో, దేవర్ భోగ్యతై
యిలేయఘ్రుద్దినమనస్సుం వేటొన్ఱిల్ పోగమాట్టాదెగి
జార్. (తవామృతస్యద్వినిపాదపజుః జే) పాప్తముమా
య్, భోగ్యముమాన దేవర్ తిరువడికళిలే. “ విష్ణోఃపదేప
రమేమధ్వపుత్సః ” “ రసోవైసః ” “ తేనేమలరుంతిరుప్పాత ”
మైన్ఱు శృతిసిద్ధమితే ఉన్నడైయభోగ్యతై. (నివేశితా
త్మా) దేవరుడైయ నిర్లేతుకమానప్రసాదత్తాలే నివేశిక
పుట్టమనస్సానతు. అభోగ్యముమాయ్, అపాప్తముమా
న హేయవిషయజ్ఞళిలే పఱికిప్పొన్దమనస్సు, సూరిభోగ్య
మాన దేవర్ తిరువడికళిలే అవగాహిక్కుమోబుదు, దేవ
ర్ ప్రసాదమేవేణ్ణావో. (కథమన్యదిచ్చతి) “ మయ్యాస
క్తమనాః ” ఎన్నిఱపడియే, దేవర్ తిరువడికళిలే సక్తమాన
మనస్సుతద్వ్యతిక్తవిషయగ్తలై శ్రద్ధైపణ్ణుమ్బడి యెజ్జనే.
ఉగవాశియైయు మఱిన్ద్రవైత్తు, చైతన్యప్రసరద్వారమా
నశ్శతు, విషయాంతరంగలై వితుమ్బుమ్బడియెంగనే. (అర
విందేమకరందనిభారేస్థితే) సుఖస్పృశమాయ్, మధువా
లేపూర్ణమాన శెన్దామరైయానదు, భోక్తాకగ్తలైక్కు

శ్లో॥ త్వదఘ్నిముద్దిశ్యకదాపికేనచ
 ద్యుథాతథావాపిసకృత్కృతోఽజ్జలిః |
 తదైవముష్టాత్యశుభాన్యశేషత
 శ్శుభానిపుష్టాతినజాతుహీయతే॥ ౨౦.

అత్తవసర ప్రతీక్షమాన్యనిరగ. (మధువ్రతః) మధువే జీ
 వనమానపదార్థ మెన్నుతల్, మధుసమృద్ధమానవిడత్తిలే
 పరుకకకడవోమెకాకిఱ సంకల్పత్తైయుడైయపదార్థ మె
 న్నుదల్. (ఇత్యురకంసవీక్షతే) కిట్టుకైయేలరిదాయ్, కిట్టి
 నాల్ నాకుననైకగ పోరాదే, యిరుకిఱఱముల్కిప్పువి
 లేశెన్టు, పణియాదొక్కిగైయన్తికేగ, కటాక్షిప్పతుంచె
 య్యాదు. (హి) ఇచపదేశికగ వేణుమో దేవరుగ, సం
 ప్రతిపన్నమన్టో. “ ఎంకుప్పోయుయ్ కేనిన్నికైయడియే అ
 డైయలల్లా” లెన్తిరాదో॥ ౨౧.

వ్యా.—త్వదంఘ్నిం. “ త్వత్పదమూలంశరణం
 ప్రపద్యే” ఎన్టు నీర్ పణ్ణినప్రపత్తి యెన్టు మమైయుమో
 షిరోధినివృత్తికుగ మభిమతసిద్ధికుగమెన్న, మసోవా
 కాగయన్దల్ మూన్టాలుంపణ్ణినప్రపత్తియెన్టాంవేణుమో.
 “బద్ధాంజలిపుటం దీనంయాచన్తంశరణాగతం” ఎన్టికా
 యికమాన వంజలివొన్టుమమైయాదో వెన్టితారితిల్. (త్వ
 దంఘ్నిం) నిరుపాధిక శేషియాన ఉన్నుడైయ నిరతిశయ
 భోగ్యముమాన్, సర్వసులభముమాన తిరువడికవై. ఇ
 త్తాల్ ప్రాప్యముమాన్ప్రాపకముమాన్, పాప్తముమా

యిగుకీఁజపడియై చొల్లుకిఁటదు. (కదాపి) ఇచ్చెఁఫిఁటన్ద
 సోదుకాలమెన్దై. ఇత్తాల్, వసంతగ్రీష్మదిశుక్ల కృష్ణపక్ష
 పూర్వాష్వాషరాష్వాదికాల నియతియైయుడై యజ్యోతిష్టో
 మాదికళి లితుళ్ళుణ్డానవ్యావృత్తి. (కేనచిత్) ఇత్తాల్, త్రై
 ప్లికత్వ, గృహమేధిత్వ, కృష్ణకేశత్వ, వేదవేదాఙ్గవిద్యాధి
 కారనియమముడై యకర్మణిత్ వ్యావృత్తి. అగై యాల్
 సర్వాధికారమెన్దై. (యథాతథా) ప్రకారనియమములైయెన్ని
 ఁదు. ఇత్తాల్, శాస్త్రీకళిత్ ప్రకారవిశేషనియమముణ్డాన
 ర్మణిత్ వ్యావృత్తి. (వాఅపి) ఎఱ్ఱ వికల్పసముచ్చయ
 సూచకమాన అవ్యయంగళే ఇరణ్డాలుం, ఒఱ్ఱిలే నియత
 మానకర్మణిత్ ఇతుళ్ళుణ్డాన వ్యావృత్తి శొల్లుకిఁటదు. (సకృ
 త్కృతః) ఎఱ్ఱ యావజ్జీవాధికారమాన నిత్యకర్మవ్యావృ
 త్తి శొల్లుకిఁటదు. (అంజలిః) జాయాదిసహకారిసాపేక్ష
 మాన అశ్వమేధాదికళిత్ కాట్టి లితుకుణ్డాన సుకర
 త్వం శొల్లుకిఁటతు. (తదైవ) దేశాంతరే కాలాంతరే దేహా
 న్తరే ఫలప్రదమానకర్మణిత్ వ్యావృత్తి శొల్లుకిఁటతు. (అశు
 భాన్యశేషతః) సర్వపాపశుభంమటువలిడాతపడియేపొడై.
 “సర్వపాపేభ్యోమోక్షయిష్యామి” ఇత్తాల్ ఒరుపాపత్తు
 ఛొరు ప్రాయశ్చిత్తమాన ద్వాదశవార్షిక, సంవత్సరచా
 ద్రాయణ, కృచ్ఛాదికళిత్ వ్యావృత్తి. (ముష్ణేతి) “ముషస్తే
 యే” “వంచిత్తుముశ్చిన్దవిన్ద” “శుష్మేనాదేతై విష్టోడి”

శ్లో॥ ఉదీర్ఘ సంసారదవాశుశుక్షణం

క్షణేన నిర్వాప్య పరాశ్చ నిర్వృతిమ్ ।

ప్రయచ్ఛతి త్వచ్ఛరణా రుణా మ్ముజ

ద్వయానురాగా మృతసిన్ధుశీకరః॥ ౨౯.

యెట్లు పోన ప్రకారం తెరియాయోకిగై. (శుభానిపుష్టాతి) విరోధకలైపోకిగై విడుమళవట్టికేగై, అభిమతంగళాలే పూర్ణమాకుగం. బహువచనత్తాలే, పరభక్తి, పరజ్ఞాన, పరమభక్తి దేశవిశేషప్రాప్తి, భగవల్లాభ, పాప్తిఫలమానకై జగద్య, మివదీమిచ్చిల్లుకిఱుతు. ఇవదీమిల్ స్వర్గాది గళాన ఓరొరుఫలజ్ఞలిలేనియతమానకర్తజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి. (నజాతుహీయతే) ఇత్తనైయుంకొడుత్తాలుం, తాకా కుత్తైయాతిరుకైగై. ఇత్తాల్, ఫలప్రదానత్తళవిలే క్షీణశక్తికమానకర్తజ్ఞలిల్ వ్యావృత్తి. “అంజలిః పరమాముద్రాక్షిప్రందేవప్రసాదినీ” “సుసుకంకర్తుమవ్యయం” క్రియా రూపమానవంజలి. కుత్తైయాదిరుకైగైయావతెన్నెన్నిల్, అనన్య ప్రయోజననాయ్ కొగ్గణ్ణువజ్జీన అంజలియాకై యాలే, ప్రసన్ననానకుశ్వర నెల్లాం శేయ్తాలుం, ఒన్టుం శేయ్యాతానా యిరుకైగై యాలే శొల్లుకిఱుతు. “ఋణం ప్రవృద్ధమివమే హృదయాన్నాపసర్పతి” “ఉన్నడియా రేకా శేయ్ వేనెన్దైయిరుత్తినీ” యెన్నకగడవతితే॥ ౨౯.

వ్యా—ఉదీర్ఘేత్యాది. ఆయాసాన్యకమాన అజ్ఞా లితాకావేణ్ణుమో, “శిర్దిప్పేయమైయి” మేకగిఱపడి

౬౮ శ్రీయాశపద్ధాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

యే మానసమాకవమైయాతో విరోధినివృత్తిపూర్వకమా
నపరమపదత్తైత్తరవేగిణి. ఇత్యాత్, దీనమేగిణి
మానసప్రపత్తియై శోల్లుగిణిదు. “నధర్మనిష్ఠోస్త్య”యేగిణి
విదువాచికప్రపత్తియామ్, “త్వదంఘ్రిముద్దిశ్య” ఎన్నిటదు
కాయికప్రపత్తియామ్, ఇతిత్ మానసప్రపత్తియెన్నపు
మాం. అథవా, త్వదంఘ్రిమ్, ఉదీర్ణవేగిణి శ్లోకద్వ
యత్తాలే ప్రపత్తిఫలమాన పరభక్తియై శోల్లుగిణిదెన్న
పుమామ్. (ఉదీర్ణసంసారదవాశుశుక్షణిం) కిళర్దే
టికిణిసంసారమాగిణి కాట్టుత్తియై. సంసారత్తైకాట్టు
త్తీయాగవొల్లుగిణిదు దాహ్యమానకాట్టిలగ్నియై అవికా
వొణ్ణితాస్పలే, అవిద్యాదిగళుక్కిలకాగ్నిత్తనైయొళి
య, పరిహరికకవొణ్ణిదేనై. అత్తా, అదాహ్యమే
గిణిదు, లొకికాగ్నియాగిలిత్తే. సంసారియై, “అసన్నే
వ” ఏగిణిపడియే, నగ్ధపటంపోలేయాకుగ్నిత్తే. (క్ష
ణేననిర్వాప్యప్య) “అధనోభయంగతోభవతి” ఏగిణిపడి
యే, అస్పృతేఅవిత్తు. “తదైవముష్టాతి” “క్షణేననిర్వాప్యప్య”
ఎష్టుం శోల్లుకైయాలే, ఫలత్తుకుగ్ని అవ్వధికారికుగ్నివిశం
బమిల్లైయేగిణి. “యతైషికాశూల మగ్నోపోతం
ప్రకూయేత” ఎన్నిటపడియే, ఇవకపట్టనోవై యివకవిరో
ధివర్గస్తోడేపోకుగ్ని మీశ్వరనై. (పరాంచనిర్వృతిప్ర
యచ్ఛతి) ఒరుదేశవిశేషత్తిలే ఆనందైకరసనా యిరు
కుగ్నిరుప్పై, తారానిర్కుం, “నిరంజనఃపరమం

శ్లో॥ విలాసవిక్రాంతపరావరాలయం
 నమస్యదార్తిక్షపణేకృతక్షణమ్।
 ధనస్తుదీయస్తవపాదపజరజం
 కదానుసాక్షాత్కరవాణిచతుషా॥ ౩౦.

సామ్యముపైతి” “ మమసాధర్మ్యమాగతాః” “ సస్వ
 రాట్భవతి” ఎన్నుం సుఖమితే. (త్వచ్చరణారుణాంబుజే
 త్యాది) పాప్తనాయ, సులభనాన ఉన్నడైయ నిరతశ
 యభోగ్యమాన తిరువడికళిలనురాగమాగిజ అమృతసాగ
 రత్తిలే, ఒగుతివలై. అరుణపదత్తాలే, పరభాగరసమ్
 శొల్లుగిజు. అమ్బుజపదత్తాలేమేకమై, కుళిర్చి, నాశ్రిం
 కళాల్ వందరసం. (ద్వయమ్) అన్యోన్యసదృశమాన
 శ్రేణ్రియళుగాల్ వంద సారస్యం. ఇత్తాలనురాగ జనక
 మాన తిరువడిగళెకై. (అనురాగ) తిరువడికళిలధ్వవ
 సాయాత్మకమాన రుచియెన్నుతల్. ప్రపత్తిఫలమాయ్,
 కైంకర్యోపకరణమాన భక్తియెన్నుతల్. ప్రీతికారితమి
 తే-కైంకర్యం. (అమృత) స్మరవ్యవిషయసారస్యత్తాలే,
 స్వయం ప్రయోజనమాయిరుకై. అస్తియే వధ్యమాయి
 రుకై. (సింధుశీకరః) “అతనిల్ పెరియవెన్నవా” వెకా
 గిజపడియే, విషయానురూపమాన ప్రేమమెల్లాం వేండా
 అభిమతసిద్ధికైకై॥ ౨౯.

వ్యా.—విలాసేతి. ఇష్టడివిళంబ హేతువిల్లాత సి
 ధోపాయత్తై పురిగ్రహిత్తవరాకైయాలే, క్రమప్రాప్తి

౭౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

పశ్యేదే, త్వరై పేరికగ, “కూవికొగల్లుం కాలమిన్నం
కుటుకాదో” నెకకితార్. ప్రపత్తిఫలమాన పరభక్తి
యాకై యాలే, “కనైకమల్ కాన్ పదెన్టుకొల్ కన్ కళై”
న్టుం “కాణకగరుదు మెకకణ్ణై” న్టుం శొల్లుకిఱపడియే, ఎక
కణ్ణై లేకాణ్బదెన్నితా రెన్టుమాం. (విలా సేత్యాది) వీలై
యాగ ఆక్రమికగ పుట్టడతల్పుప్తరాన దేవతైగ భుడైయయి
రుప్పిడన్టలైయుమ్, మరణధర్మకగ శానమనుష్యాదిగ భుడై
యపిరుప్పిడన్టలైయు ముడైన్టాయిరుప్పళ్ళ విముఖరుడైయ
తలైయిలే అనాయా సేన శెన్నిరున్డుళ్ళ తిరువడిగ భుక్తురువి
యుడైయార్ తలైయిలేయిరుక్తైపణియుండో. (వికాంత)
అన్యపరరానార్ పకగలిలే యోమేల్ విమలావదు, అనన్య
ప్రమాజనర్ పక్కల్ మేల్ విమలాకాదో. (పరావరాలయం)
వసిష్ఠచండాంబిభాగమన్త్రికేగ, ధూళిదానంపణ్ణిన తిరువడి
గళ్ళ. అత్తైయొక్కియచ్చెన్జిత వెనకగ రితావదే, “సం మై
స్సరాణాం” ఎకగిఱకర్మభావనానిష్ఠరుమ్ “తవం శెయ్
దునాకముకనై పెరిన్ట్ర” నెకకిఱడభయభావనానిష్ఠరుం
పెరిన్ట్రపేతెనకగ రితావతే. (నమస్యదార్తితుపణేకృతక్ష
ణం) పాపంగికమాకప్పిఱంతవపదానంకిడకగ కిడిర్ తిరువ
డికళిలే తలై శాయ్ త్తారుడైయ వార్తిగలై పోకుగైయి
లే కృతావసరమాయుళ్ళత్తై. ఆశ్రితరక్షణత్తిలే అవసరప్ర
తీక్షమాన తిరువడిగలై కాన్ గైకుగ, “ కదాను సాత్తా
తగ రవాణిచతుమా” ఎన్టుకూప్పిడవేణ్ణువదే. (ధనంమదీ

శ్లో॥ కదాపునశ్శుభరథాగ్లకల్పక

ధ్వజారవిద్వాజుః శవజ్రలాఙ్ఘనమ్ ।

త్రీవిక్రమత్వచ్చరణామ్బుజద్వయం

మదీయమూర్ధానమలజగరిష్యతి॥ 30.

య్యం) “వైశ్వానరానిధి” యెగ్గిటపడియే యెనకుగ ప్రాప్త్య
ముం, ప్రాపకమానదాయుశ్చత్తై. (తవపాదపంకజం) స
ర్వసులభముమా, యాశ్రితవత్సలముమాయ్, నిరతిశయ
భోగ్యముమాన తిరువడిగల్గె. (కదానుసాక్షాత్కారవాణి)
త్రీవిక్రమాపదాన ధూళీదానత్తిలుం కాణప్పైతాదనా
ఎన్టు కాణపిరుక్కిఁ తే. విషయజ్ఞులిలే మణ్ణిక్కిఁడక్కిఁట
సంసారిగల్గే నమవే యిరుక్కిఁజుడుమకుగ, నమ్మెయొక్కియ
చ్చెన్జ్లాదపడిపుకిట నిలుత్తిహోమాకిల్, ఒన్టుం శేయ్యాదా
వై పోలే, కూప్పిడుకిటతెన్నెన్న; కణ్ణాలేకణ్ణు విడాయ్
తీరపిరుక్కిఁట వెనకుగ, సంసారిగలి లారువ్యావృత్తిపణ్ణి
త్తిరవమైయుమో. (చతుమా) ఒరు దేశవిశేషన్తిలే స
దాదర్శనవృన్ణప్పైతాతే కాణవిడాయ్ త్తవెనకుగ కణ్ణా
లేకాణవేణుం॥ 30.

వ్యా.—కదాపునః. ఇతిల్ కగణ్ణాలేకాణుమళవుం
పాతామ. “పడిక్కిళ వాకనిమిర్తనాపాదపంకయమే త
లైక్కిణియా” యెన్టుం “కోలమామెఁచెన్నికుగకమల
మన్నకులైకత్తి” లెఁకిఁపడియే, ఉఁతిరువడికథాలే,
యెఁతలైయై యలంకరిక్కివేణుమెఁగ్గిఁటార్. (కదాపు

౨౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

నః) తిరువడిగళిలుండాన పాప్తియైయుం, సౌలభ్యతైయుం, భోగ్యతైయైయుం, అనుసద్ధిత్తు, అత్తాల్ వద్ద త్వరైయాలుం, విశిష్టహేతువిల్లాద ఉపాయతైపరిగ్రహిత్తువరాకైయాలుం, పిన్నైయెప్పొదు శేయవదెగితార్. (శంఖరథాంగేత్యాది) సర్వేశ్వరనుడైయ విశ్వరూపకమా, యోతలైక్కా భరణమాన శంఖచక్రాదిలక్షణంగళాలే, లిఖితమాయశ్చతై. అవనుక్కేశ్వర్య సూచకముమా యాకర్షకముమానతిరువడిగళిలై సంబద్ధతాలేయివర్ తలైక్కు శేషత్వలక్షణముమా. యాభరణముమాయితే యిరుప్పదు. “పాదవిలచ్చనైవైగ్గా” నెన్నక్కాదవదితే. (త్రివిక్రమ) గుణాగుణనిరూపణంపణ్ణాలే, తిరువడికళిల్ వైలక్షణ్యముంపారాలే, యెల్లార్ తలైయిలుంవైక్కుమవనలైయో. (త్వచ్ఛరణాంబుజద్వయం) ఇప్పడిప్రాప్తనుమాయ్, సులభనుమాన ఉన్నుడైయ, నిరతిశయ భోగ్యమానతిరువడిగళి. (మదియ్యమూథానం) నరకహేతువాన పదార్థంగళి కాల్ కాణ ప్రాధిత్తుప్పొంతవె తలైయెన్నుదల్. ఇదుక్కుప్రాప్త నాయ్ పొంతవె తలైయెన్నుదల్. పతివ్రతైక్కు మంగళసూత్రం పోలెయితే, శేషభూతనుక్కు తిరువడిగళి. మేమూర్ధ్వి భాతియెష్టుత తలైయిలే నీర్ మైక్కుడలాగ స్వసంబంధ మత్తలైక్కె శ్రీమాగ చొన్నార్. ఇంకుతత్సంబంధమే. యత్తలైక్కు ఏశ్రీమెక్కితార్. స్వశేషత్వసిద్ధికాక॥ ౩౧.

శ్లో॥ విరాజమానోజ్వలపీతవాససం
 స్థితాతసీసూనసమామలచ్ఛవిమ్ ।
 నిమగ్నాభింతనుమధ్యమున్నతం
 విశాలవక్షస్థలశోభిలక్షణమ్॥ 3౨.

వ్యా.—విరాజమాన. ఇంద్రశ్లోకంముదలాక, భ
 వంతమెఱికిఁ జ్లోకత్తశవుం, పర్వక్రమతా లే అవయవా
 భరణాయుధ మహిషీ పరిజనపరిచ్ఛదజ్ఞభోజ్యై చ్ఛేద్యై
 యత్తైకై యనుభవిత్తు, అనుభవజనిత ప్రీతికారితమానకై
 జగర్వతై లే, ఉన్నైయుకప్పిప్పదెప్పీతెన్నితార్. ఇతై
 ల్ తమ్ముడైయ ప్రాప్యతైయరుళిచ్చెయ్కితార్. “వైకు
 ణ్ఠేతుపరేలోకేశ్రియాసార్థంజగత్పతిః - ఆస్తేవిష్ణురచిన్త్యా
 శ్చాభక్తైర్భాగవతైస్సహ” ఎన్నిరే ప్రాప్యవస్తు విరుప్ప
 దు. (విరాజమాన) ఇతి, తిరువడికలై త్తలైయిలేవై
 కు వమైయు మోవెన్న, అవ్వశవుపోరాతెన్ఱు సామా
 న్యశోభైయై యనుభవిక్కితార్. (విరాజమాన) తిరు
 నిఱత్తుకు పురభాగమానవత్తుగు. (ఉజ్వల) “మహా
 రజతంవాసః” ఎఱిగిఱ స్వరూపతాల్ వన్ద బౌజ్వల్యం.
 “ఉడైయార్ న్దవాడై” యెన్ఱు తిరువరైయిలేపూతై
 పోలే యిరుక్కిఱవత్తుగు. (పీతవాససం) “పీతకవా
 డైయుడైయా” నెన్ఱు అత్తకేయన్ఱి కేఱి ఐశ్వర్యసూచక
 ముమాయిరుడై. (స్థితాతసీ) అలరుకిఱపోతే శెవ్వి
 యై యుడైత్తానకాయామ్బుప్పోలే యిరుక్కై; “అతసీ

శ్లో॥ చ కాసతంజ్యోకిణకరగైశ్శుభై
శ్చతుర్భురాజానువిశమ్భిభిర్భుజైః।
ప్రియావతంసోత్పలకర్ణభూషణ
శ్లఘాలకాబన్దవిమర్శంసిభిః॥ ౩౩.

పుష్పసం కాశమ్” “కాయాంపూమలర్ ప్పిఱంకలన్న
మాటై”యెన్ఱు అభియుక్తరాక్షంకాల్ ప్పడుగిఱ నిలమితే.
(నిమగ్ననాభిమ్) “అవర్తఇవగంగాయాః” ప్పిఱపడియే
సౌందర్య వెల్లం శుక్లిత్తాప్పలే యిరుక్కిఱ తిరునాభియై
యుడైయవళ. “నన్దమతలైకుగనన్ఱు మ్మిగియవుండి”
యెన్నకగ డవదితే. (తనుమధ్యం) “శిశిరీడైయుంవళివుం”
“తుడిశేరిడైయు” మెన్నకగ డవదితే. (ఉన్నతం) ఇవ్వ
డివాలు, ముడైయాలుం, అమ్మకాలుం, సర్వాధికనాయరు
కిఱవిరుప్ప త్తోశ్రితిన్నడియిరుక్తై. (పిశాలేత్యాది)
విస్త్రుతమాన తిరుమార్ పిలే పిళగ్గానిర్పదాన శ్రీవత్సవి
హ్నత్తైయుడైయవుడై॥ ౩౨.

వ్యా.—చ కాసతమ్. తిరుత్తోళ్ గళిల్ శౌర్యవీ
ర్యాదికటైయు, మ్మిక్తైయునుభవిక్కిఱాల్. (జ్యోకిణక
రగైః) “తమ్మిర్బురున్ద శార్ జ్ఞనాన్ తోయ్న్దవామ
జైగ” యోకిఱపడియే శ్రీశార్ జ్ఞత్తిల్ నాణిత్తమ్మమ్మలే
అలంకృతమానతోళ్ కళ్; నాణిత్తమ్మం పెల్లావశ్రితిరుగ
ముండాకైయాలే సవ్యసాచియోకై. ఆశ్రితవిరోధిగటై
యళియచ్చెయ్ద తమ్మమై ప్పియుడైత్తానతోళ్ కళ్. వీర
త్తమ్ము వీరభుజ్జళుకగ లక్ష్మరమితే. (శుభైః) “శుభే

నమనసాద్యాత" మెన్నమాప్సలే ఆశ్రితసమృద్ధియే ప్ర
యోజనమాగ వెలుంపుట త్తిలే పుపకరికుం తోళ్ గళె
న్నదల్. ఆశ్రితరుగ పాప్యమాన తోళ్ గళెన్నదల్.
(చతుర్థిః) కల్పకతరుపణై త్తాప్సలే ఆశ్రితరక్షణమే వైరై
నిరాగ ప్పణై త్తపడి. (అజానుపిశంబిభిః) అజానుబాహు
వాయిటుక్తైయితే పురుషోత్తమలక్షణం. (ప్రియావళంసే
త్యాది) తిరుత్తోళ్ కళుకు, ఆశ్రితరక్షణమేయాత్రైయా
యిరుక్కెఱపడిశొల్లిశీలు కీర్త ; అదువేపవైచ్చయాగ ప్పి
రాట్టియై యణైక్కుప్పడి చ్చొల్లుగిఱదుమేల్. పిరాట్టితిరు
చ్చెప్పి మలరానపుత్పలమెన్న, కర్ణభూషణమెన్న, స్ప
ర్శతైలే తతగాలత్తిలే కించితాకుంచితమాన తిరుకుక్కు
ల్ కరిణ్ణయెన్న యివైశీరినుడైయ సమ్మర్దత్తై కోగట్
శొల్లుమవై యాయ్, అవైశీగ్రులేవిళక్ణాన్మళ్ళవనై. "సీత
యాశోభితంపురా" ఎన్నిఱపడియే, పీరభుజత్తైయితే పీరప
త్తయణై వదు. అల్లాతపోదు, సజాతియ్యైయాన స్త్రీయై
యణై త్తవోపాదియితే. ప్రణయచిహ్నంగళుం, రక్షణచి
హ్నంగళుమితే తిరుత్తోళ్ గళుకు మాణ్ణల్యం. (చకా
సతం) ఇప్పడిప్పట్ట తోళ్ గళితే నారాయణప్రణయియాన
వనుకు ఔజ్వల్యహేతుకగళ్ళ ॥ ౩౩.

వ్యా.—ఉదగ్రేతి. తిరుత్తోళ్ కళుకు నంతరమా
న తిరుకగ్గుత్తైయుమ్ తదనంతరమానరుముకత్తిలే సా
మాన్యశోభైయైయుం అనుభవిక్కిఱార్. ఓన్డైత్తశైన్దిరు

శ్లో॥ ఉదగ్రపీనాంసవిశమ్భికుణ్డలా

లకావళీబస్థరకమ్భుకన్ధరమ్।

ముఖశ్రీయాన్యకకృతపూర్ణనిర్మలా

వృతాంశుబిమ్బామ్బురుశావాజ్వలశ్రీయమ్॥ ౩౪

ద్వశ్య అంసత్తిలేవరత్తాత్త్వ మకరకుణ్డలజ్జ శేన్న, అవ్వశ
చువరత్తాత్త్వ తిరుకుగ్గలెన్న, ఇవశ్రితే సుందరమా
'య్, వడివుతాకరేఖాత్రయాజ్జితమాయిరుద్వశ్య తిరుకగ్గ
ల్లుత్తైయుడైయవనై. (బస్థరం) సున్దరం. “రేఖాత్రయా
జ్జితాగ్రీవాకమ్బుగ్రీవేతికథ్యతే” “మిన్నుమణిమకరకుణ్డ
లజ్జల్ వీశ” ఎన్టుం “మకరంశేర్ కుణ్డాయిరుపాడిలజ్జి
యాడ” వెన్టుం శోల్లుకిఱపడియే, తిరుకగ్గల్లుత్తుకుగ్గ ప్పర
భాగమాన ఒళియైయుడైత్తాయ్, ఇరణ్ణాదిత్యర్కల్ అభ
రణవేషత్తాలే యలజ్జరికిరత్తాప్పోలేయిరుకైగ్. “కొళ్
గిన్టకోళిరులై” యిత్యాదిప్పడియేతిరుకుగ్గలాలే అలంకృ
తమాయిరుక్కిఱపడి. (ముఖశ్రీయేత్యాది) అత్తిరుకుగ్గ
లిలత్తుకు తిరుముగ్గైలేమూట్ట, అన్దవత్తైయనుభవిక్కి
తార్. తన్నుడైయ జ్యోతిస్సాలే పూర్ణచంద్రనుడైయ
ఓళియైయుం, అప్పోతలర్న్ద తామరైప్పవిలత్తైయుం,
తోర్ప్పిక్కుం తిరుముగ్గైయుడైయవునై. (ముఖశ్రీ
యా-) ముఖకాంత్యా. (న్యకృత) అవకా సంపూర్ణకలై
కళాయిం పూర్ణమానసార్ణమావాస్యైయిల్ చంద్రమం
డలమాయ్, మటుకత్తిన్దవళవిలేయాయ్త్తు, సద్భవమా

శ్లో॥ ఉదగ్రపీనాంసవిశమ్బికుణ్డలా

లకావళీబద్ధరకమ్బుకన్ధరమ్।

ముఖశ్రీయాన్యకకృతపూర్ణనిర్మలా

వృతాంశువిమ్బామ్బురు హేమాజ్వలశ్రీయమ్॥ ౩౪

స్తుశ్చ అంసత్తిలేవరత్తాత్తన్ద మకరకుణ్డలజ్జ శేన్న, అవ్వశ
చువరత్తాత్తన్ద తిరుకుగ్రాతెన్న, ఇవశ్రీతే సుందరమా
య్, వడివుతాకరేఖాత్రయాజ్జితమాయిరుస్తుశ్చ తిరుకగ్రా
త్తైయుడైయవనై. (బద్ధరం) సున్దరం. “రేఖాత్రయా
జ్జితాగ్రీవాకమ్బుగ్రీవేతికథ్యతే” “మిన్నుమణిమకరకుణ్డ
లజ్జల్ పీశ” ఎన్దుం “మకరంశేర్ కుణ్డాయిరుపాడిలజ్జి
యాడ” వెన్దుం శొల్లుకిఱపడియే, తిరుకగ్రాత్తుకుగ్రా ప్పర
భాగమాన ఒళియైయుడైత్తాయ్, ఇరణ్డాదిత్యర్ కల్ ఆభ
రణవేషత్తాలే యలజ్జరికిర తాప్పలేయిరుకైగ్. “కొల్
గిన్దకోళిరులై” యిత్త్యాదిప్పడియేతిరుకుగ్రాలాలే ఆలంకృ
తమాయిరుక్కిఱపడి. (ముఖశ్రీయేత్త్యాది) అత్తిరుకుగ్రా
లిలక్రకు తిరుముగత్తైలేమూట్ట, అన్దవక్రకైయనుభవిక్కి
తార్. తన్నుడైయ జ్యోతిస్సాలే పూర్ణచంద్రనుడైయ
ఓళియైయుం, అప్పోతలర్ న్ద తామరైప్పావిలక్రకైయుం,
తోర్ ప్పిక్కుం తిరుముగత్తైయుడైయవునై. (ముఖశ్రీ
యా-) ముఖకాంత్యా. (న్యకృత) అవక సంపూర్ణకలై
కళాటుం పూర్ణమానసార్ణమావాస్యైయిల్ చంద్రమం
డలమాయ్, మటుకక్రత్తినవళవిలేయాయ్త్తు, సదృశమా

20 శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

కరుష్పచ్చిలైకొల్" ఎన్నిటపడియే, ఆకర్షకముమాయ్, ఆ శ్రేతర్ పక్కల్ ఆదరమెల్లాంతో శ్రీమద్భుడి నెటిత్తిరుక్కుం పురువత్తైయుడైయవునై. " తళైచ్చార్ జమతువేపోల్" ఎన్ఱు దృష్టాన్తిక్కువ్బడియితే. (ఉజ్వలాదరం) " వాలియతోర్ కనికొల్" ఎన్ఱుం " కోలన్తిరళే పవళ కొక్కొన్ఱున్ఱున్ఱొల్" ఎన్ఱుం " నీలనెడుముకిల్ పోల్ తిరు మేనియవ్కాతోన్ఱైవా" యెన్ఱుం శోల్లుగిటపడియే, మి క్కవళైయైయై తిరువధరత్తైయుడైయఉనై. (శు చిస్త్రితం) " పవళచ్చెన్ఱువర్ వాయినిడై కోక్కవళవల్లిము లైపోల్ శిలవల్లిలక" ఎన్ఱుం " ఎన్నావియిడుమణిముత్త ఛొలై" న్ఱుం శోల్లుకిట తిరుములువలైయుడైయవునై. (కోమలగణ్డం) అనుభవిప్పార్ కాకర్షకముమాయ్, సుకుమారమాన గణ్డస్థలత్తైయుడైయవునై. (ఉన్నసం) " మాట్టుయర్ కర్ పకత్తి వల్లియోక్కొన్ఱొన్ఱో" వెళకిట పడియే, నాసాలత్తెయైయుడైయవునై. (లలాటపర్యన్త విళమ్పితాలకం) " మున్నైముకత్తణియార్ మొయ్కు ఛల్ కళై" న్ఱుం " శురుణ్ణిరుండకుళల్ తాళన్ఱముక" మె న్ఱుం శోల్లుకిటపడియే, తిరునెత్తీయి నెల్లైయిలే అలైయె రికిట తిరుక్కుళలైయుడైయవునై. పిన్ఱు, అంసవిళమ్పి యాయ్, మున్ఱు లలాటపర్యన్తమా యిరుక్కిటపడి|| 3౫.

వ్యా.—స్ఫురదితి. ఆభరణాయుధాదికళుడైయ శ్రేణియళై యనుభవిక్కితార్. (స్ఫురతిగీట) ఉభ

శ్లో॥ స్ఫురతి రీటాజ్జదహరకణ్ణికా

మణీన్ద్రకాఞ్చీగుణనూపురాదిభిః।

రథాజ్జశ్ణాసిగదాధనుర్వరై

ర్లసత్తులస్యావనమాలయోజ్వలమ్॥ ౩౬॥

యవిభూతినాథత్వమాకీట వైశ్వర్యత్తుక నురూపమాయ్,
తిరుముడియిలే విశక్లానిష్ఠ తిరువభిషేకం. “కదిరాయీర
మిరవికలదైటితాలాన్త నీన్ ముడి” యితే. (అంగద)
సర్వాశ్రయమాన తిరున్తోళీ గలైప్పశ్రీదివిశక్లానిష్ఠశ్శతిరు
న్తోళీ వలైగలై. (హరి) “పొన్నికామామణియారమణియా
కత్తిలంగుమాలె” న్టుం “పెరియవరైమార్ పిల్ పేరారం
పూణై” న్టుం శోల్లుకిటపడియేవిశక్లానిష్ఠతిరువారం. (కంఠి
కా) తిరుక్కూర్తుత్తిలేవిశక్లానిష్ఠ ముత్తుత్తిరుక్కూర్టువడం.
(మణీంద్ర) అవతానమకం సదాస్పృహణియ్యమాన శ్రీ
కాస్తుభం. (కాఞ్చీగుణ) తిరువరైయిలే విశక్లానిష్ఠ అరై
నూల్ పట్టికై. (నూపుర) తిరువడిగలైప్పశ్రీదివిశక్లానిష్ఠ
తిరుచ్చిలమ్బుం. ఆదిశబ్దతాలే, “ పలపలవేయాభరణమె”
న్టుం “ అపరిమిత దివ్యభూషణ” ఎన్టుం శోల్లుకిటపడియే,
అసంఖ్యాతమెకై. (రథాజ్జ) ఇన్ద్ర వాభరణజ్జిలోడువి
కల్పికలలామ్బుడి శోభావహమాన దివ్యాయుధంగళికా
శేశ్రీదియై యనుభవికీర్తార్. (లసత్తులస్యావనమాల
యోజ్వలం) సర్వైశ్వర్యసూచకమాయ్, తిరువడిగళళ
వుంతాళ్లన్దు, “ అల్లిత్తుమాయలజ్జ” లెన్దిట వనమాలై

౧౦ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో చకర్థయస్యభవనంభుజాంతరం

తవప్రియంధామయదీయజన్మభూః!

జగత్సమస్తంయదపాజ్ఞసంశ్రయం

యదర్థమమౌభిరమన్యబన్ధితమ్ ॥ ౩౨॥

యా లే విశక్తానిష్ఠవునై. అభరణాయుధజ్ఞతే తనై. పుశ్రిబిభిశ్చ కై యుంలవై శ్రీ గ్రా లే తా విశక్తానై యుమాయ్ చొట్టుగిటపడి. “సర్వస్తాభరణైర్యుక్తం స్వానురూపై రనూపమైః చిన్మయైస్వప్రకాశైశ్చ అన్యోన్యరుచిరంజకైః”

వ్యా.—చకర్థేతి. మేల్ శ్లోకద్వయంతా లే పిరాట్టి మోటైచే శ్రీబిమైయనుభవిక్కి తార్. ఇతిల్, ముతల్ శ్లో కంతా లే పిరాట్టియుడై యమే మైయైయుం, యివల్ పక్క లీశ్వరనుక్తుణ్డాన వ్యామోహతైయు మరుళిచ్చెయ్ కితార్. (తవభుజాంతరంయస్యభవనంచకర్థ) “సర్వయజ్ఞమయం వపుః” ఎన్దిటతిరుమార్ పై పిరాట్టిక్కుకోయిల్ కట్టణమాగ పుణ్ణియరుళిస్తు. (యస్య) ఎన్దిటను, ఇదిలుణ్డాన ప్రమాణప్ర సిద్ధియా లే. “సర్వయజ్ఞమయంవపురధ్యాస్తే” “పశ్యతాం సర్వదేవానాంయయావత్తుస్థలంహరేః” “నికవలమార్ పి నిల్ వాత్ కిన్ఱమంగై యుం” “తికత్ కిన్ఱ తిరుమార్ పిల్ త్తిరుమంగై తనొడుంతిగత్ కిన్ఱ తిరుమాలార్” “ఎతి రుమగల్ శేర్ మార్ ప్” “మైయకణ్ణాళే మలర్ మేలు తైవాళుతైమార్ పిన” “అలర్ మేల్ మంగై యురై మా ర్బా” “మార్ వత్తుమాలై” “శేయ్యాళే తిరుమార్ పినిల్

శ్లో॥ స్వవైశ్వరూప్యేణసదానుభూతయా
 పృథ్వార్వవద్విస్తయమాదధానయా ।
 గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితై
 సుదాతవైవోచితయాతవశ్రియా॥ ౩౮.

శేర్ తిరుమాల్ ”. (ప్రియంధావ యదీయ్యజన్మభూః) యావ
 లోరుత్తియవతరి త్తతిరుప్పార్ క్కడల్, “అయర్ వటుమ
 మరర్ కళతివతి” యానదేవర్పు, ఇనితవరుమిడమాయ్ శీత్తు.
 ‘శ్రీఃపూర్వముదదేః’ “దేవదానవయత్నేన ప్రసూతావృత
 మంధనే-నేదానీంత్యదృతేసీ తేస్వర్గోపిమమరోచతే”. (జగ
 త్సమస్తంయదపాంగసంశ్రయం) “అస్యేశానాజగతః”
 “ఈశ్వరీంసర్వభూతానాం” “త్వంమాతాసర్వలూకానాం”
 ఎన్నిజపడియే, ఇప్పుభయవిభూతియుం ఇవలోరుత్తియుడై
 యమందకటాక్షుత్తైప్పశ్రీది యుండాయిరుక్కి అదు. (య
 దర్థవంబోధిరమంధి) “విణ్ణవరముతుణవముతిల్ వరుం పెణ్ణ
 ముతుండవెమ్మెరుమాణ్” ఎన్నిజపడియే యావలోరుత్తి
 యైప్పెటుకైత్తు క్కడల్ కడైంతరుళిన్తు. (అబంధిచ)
 యావలోరుత్తియడైయ పిరివాశ్రీగ్రమైయా లేకడలైయ
 డై త్తరుళిశీత్తు. “పపసేతుర్కయాబద్ధఃసాగరేనలిలార్ణవే-
 తవహేతోర్విశాలాక్షీ నళస్సేతుస్సుదుష్కరః”॥ ౩౯.

వ్యా.—స్వవైశ్వరూప్యేణ. ఇతిల్, పరాట్టియిను
 డైయనిరతిశయభోగ్యుత్తైయైయుం, “ఉనకేర్ గుంకోలమ
 లర్ ప్పావై” యెన్నిజపడియే, అవనుకేర్ యాయిరుక్కి అ

౧౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

విరుద్ధైర్యు మనుభవికీర్తాన్. (స్వవైశ్వరూపేణ సదానుభూతయాపి) సర్వశక్తియానదేవర్, సర్వవిగ్రహాత్మాలుమ్, సర్వకాలముం సర్వప్రకారాత్మాలుం, అనుభవియానిష్ఠాలుం, పిరాట్టియుడై య భోగ్యతైయై పరిచ్ఛేదికృత్పాదాదు. సౌభరియైత్పలే, అనేకవిగ్రహాత్మై పురిగ్రహిత్మాలుమ్ముడియాదు. “పర్యాయేణప్రసప్తస్య” ఎకగిజపడియే, ప్రకారంగళనేకమానాబుం ముడియాదు. (అపూర్వవద్విస్తయమాదధానయా) నిత్యాపూర్వంపోలే ఆశ్చర్యవహమాయరుకుం. “సపకథాభవతిద్విధాభవతి” ఎన్ఱు నిత్యసూరిగళే తత్తత్తత్తత్ పుడువడెన్ఱుం, పిరాట్టియైకుర టిత్తుతాపడు మెన్ఱు. “పండివరైకగండ టివడెన్ఱురిలే”న్ఱుం. “అప్పియైకగప్పియైతెన్నారావముతమె”న్ఱు ఆత్మవాక్ గళుం “సదాపశ్యంతి” ఎన్ఱుని త్యసూరికళుంనిత్యాపూర్వతైయూలే, దేవర్ తిజ్జిత్ పడువడెన్ఱుం, దేవర్ పడుంపడియాయితే పిరాట్టిభోగ్యతైయిరుప్పదు. ఉకప్పిప్పదెన్ఱుగత్తై లేయెన్నిల్ (గుణేనరూపేణవిలాసచేష్టితైః) వడివళుగాలుం, శీలాదిగుణంగళాలుం, “సకృత్సదాకారవిలోకనాశయా” ఎన్ఱిజపడియేయుం “కుర్ కిన్ఱకుణంగళైయైడైయా” యెగిజగుణజ్జైయై “మున్ శెయ్ కైనైవికుర” మెగిజపిడుంగళిలుం అభియుక్త రాత్రింగల్ పుడుంపడి యిరుకుర మవనితే. ఇప్పడియివళుడైయ స్వరూపాదికళిలే అబ్బున్ఱకితాన్.

శ్లో॥ తయాసహసేనమనన్తభోగిని

ప్రకృష్టవిజ్ఞానబలైకధామని ।

భణామణీవ్రాతమయాభిషాణ్డల

ప్రకాశమానోదరదివ్యధామని॥ ౩౯.

అనన్త, స్వరూప తేజపరిచ్ఛిన్నత్వ, ఇవల్, భోగ్యతైయా
తేజపరిచ్ఛిన్నై. (సదాతవైవోచితయా) “తుల్యశీలవ
యోవృత్తా” మ్మె “మనశ్శేరుం కోలమలర్ ప్పావై”
యెన్టుం శోల్లుగిటపడియే, దేవర్ తమకుక్తుగుదియాయరు
క్కిజవల్. (సదా) ఎన్టు పరవ్యూహవిభవరూపేణ ఉన్డాన
సర్వావస్థైకళిలు మెన్దిటమ. గుణేణరూపేణవిలాసచేష్టితై
స్సదాతవైవోచితయా యెన్నవుమాం. (తవశ్రియా) “వి
ష్ణోఃశ్రీః” ఎన్టుం, “ఉత్తిరు” వెన్టుం శోల్లుగిటపడియే, అ
నన్యార్ హైయెన్నుతల్, దేవరుక్తుంపత్తాయరుకుమ
వళెన్నుతల్ ॥ ౩౯.

వ్యా.—తయాసహ. ఇతిల్ పర్యజ్ఞవిద్యైయి
న్ శోల్లుగిటపడియే, తిరువనన్దార్ వాణ్మడియిలే పిరా
ట్టియోడే యెక్కున్దరుళియరుక్కిట శేఢ్రియై యనుభవి
క్కిటార్. (తయాసహసేనం) “శ్రియాసార్థంజగత్పతిరా
స్తే” ఎన్దిటపడియే నిత్యవిభూతియిల్ మిథునమాయరుద్దితే
అడిమైకొల్ వడు. అవతారత్తిలుం, “భవాంస్తుసహవైదే
హ్యే” ఎన్నక్కడవదితే. (అనన్తభోగిని) శ్రియఃపతిత్వత్తా
ల్ వన్ద వుత్కర్షత్తోపాది యితే, తిరువనన్దార్ వా

౧౪ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ నివాసశయ్యాసనపాదుకాంశుకో

పథానవద్వారతపవారణాదిభిః ।

శరీరభేదైస్తవశేషతాఙ్మతై

ర్యభోదితం శేషభిర్యతేజనైః॥ ౪౦.

సోమేశ్వరీయమ్. “గర్భర్వాపురసస్సిద్ధాస్సకీన్నరమ
హూరగాః- నాన్తమ్గుణానాంగచ్ఛన్తితేనానన్తోయము
చ్యతే” ఎన్నిటపడియే, గుణానన్త్యన్తాలే అనన్తనెన్న
కుడవదితే. ఈశ్వరక్షరక్షణన్తిలే అసంఖ్యాతగుణా
భవన్తైంకర్యార్థమాక అసంఖ్యాతగుణా. (భోగిని)మే
మై, కుళిర్చి, నాన్తమివన్తీన్తా స్వభావమాగవుడైయ
తిరుమేనియిలే. భాగం-శరీరం. (ప్రకృప్తవిజ్ఞానబలైకథామ
౧) ఇరువరుమాయపరిమాటుంపోదు, అవర్ కళుకు పా
జ్ఞాయరుకుంపడికడియాన జ్ఞానశక్త్యాదిగళుక్తాశ్రయ
మాయరుకుమవన్. ఒరున్తనెన్తవర్ గళుకు కూశవేం
డాతే, తున్తైత్తుప్పరిమాటలాంబడియానధారణసామర్థ్య
త్తుకు ఆశ్రయమాయరుకుమవన్. (ఫణామణీత్యాది)త
న్ముడైయ ఫణామణీసమూహంగళినుడైయ రత్తిమణ్డలం
గళాలే, ప్రకాశియానిష్ఠ మధ్యత్తైయుడైయ దివ్యాంతః
పురత్తైయుడైయవన్. “మణివిశకామె” కిటపడియే
దివ్యాంతఃపురత్తుకు మంగళధీపమాయితే యిరుప్పదు.

వ్యా.—నివాస. తిరువనంతాల్ వానుడైయ వృ
త్తివిశేషజ్ఞతైయనుభవిక్కిఱార్. తమకడిమయిలుణ్డాన

(౮) శ్రీయాశవద్వాన్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౮౫

త్వరైయా లే, “ఉపమానమ శేషాణాంసాధూనా” మె
 స్టుం న్యాయ త్తినా లే, అడిమైయిల్ రుచియుడైయారె,
 ముదాహరణభూతమాయితే, తిరువనన్తాళ్ వానుడై
 య వృత్తివిశేషజ్ఞులిరుప్పతు. ఇవై త్తినుడై య శేషత్వకా
 ప్తయై యరుళిచ్చెయ్ కిటార్. (నివాస) ఎఱ్ఱున్దరులి
 యిరుక్కిట తిరుమాళికైయామ్. (శయ్యా) కణ్ణిశర్,
 న్దరుళుకైకుగ్ ప్పడుకైయామ్. (ఆసన) “ఇరున్దా
 ల్ శిక్షాసనమాం”. (పాదుక) “నిన్ఱ్ఱాల్ మరవడియాం”.
 (అంశుక) పుంస్తావహమాన తిరుప్పరియట్టమామ్.
 (ఉపధాన) “పున్ కుమణైయాం”. (వర్షాతపవారణాదిభిః)
 “ శెన్ఱ్ఱాల్ కుడైయా” మెన్ఱిటపడియే, వర్షశ్చుక్కుమా
 తపశ్చుక్కుంఛత్రమాం. ఆదిశబ్దంతా లే, అడిమైయి లభినివే
 శానురూపమాక శరీరశ్చుక్కుశ్చుకైయిల్లై. “సపకథాభ
 వతి” ఎన్ఱుతొడన్ఱి, “ సహస్రథాభవతి” ఎన్నక్కడవతి
 తే. (శరీరభేదైః) కైజుర్యభేదమే శరీరభేదశ్చుక్కుహే
 తు. (తవశేషతాజ్ఞతైః) దేవరుడైయవిగ్రహజ్ఞల్ రక్షణ
 హేతువాయిరుక్కిటాప్పోలే ఇవనుడైయవిగ్రహజ్ఞల్ శే
 షత్వత్తైయడైన్దిరుక్కుమెన్ఱై. (యథోచితం) “ యదాయ
 దాహికాసల్యా” ఎన్ఱిటపడియే, తతాగలోచితమాయిరు
 కై. (జనైఃశేషఇతీర్యతే) శిరియార్ పెరియారె
 న్నాతే సర్వరాటుం శేషనెన్ఱుశొల్లప్పడుకై. శేషత్వం
 తా నొరువడివుకొన్ఱ్ఱాప్పోలేయిరుకై. (జనైః) “ పెరు

శ్లో॥ దాసస్సఖావాహనమాసనంధ్వజో
 యస్తేవితానంవ్యజనంత్రయామయః।
 ఉపస్థితస్తేనపురోగరుత్తతా
 త్వదస్త్రిసమృద్ధకిణాజుశోభినా॥ ౪౦.

మకురళుశ్శవరే” నిజపడియే, నిత్యసిద్ధరైచ్చొల్లవుమాం
 “పరగతాతిశయాధానేచ్చ యోపాదేయత్వమేయస్య
 స్వరూపంసశేషః” “పరశ్శేషి” యెన్నిట శేషత్వత్తికపడియే
 “పారతంత్య్రంపరేపుంసీ” త్యాది॥ ౪౦.

వ్యా.—దాసస్సఖేతి. ఇదిల్ వాహనధ్వజాది స
 ర్వవృత్తిగళుముడైయనా, యీశ్వరనుకుర మోంపల్ల
 పోలే సదావిరుమ్బుంపడి అభిమతరాయరుక్మిణి పెం
 యతిరువడియోట్టై చేర్చియైయనుభవికిర తార్. (దాసః
 సన్నుడైయవ్యాపారంగళడంగ, ఈశ్వరనుకుర అతిశయ
 తైవిలైకురమవైయాయరుకైర. (సఖా) జగద్వ్యాపా
 రంగళి లీశ్వరగతనోడే ఉశావవేణ్ణువ్బడియాన కె
 నుమైయైయడైయవక. (వాహనం) ఆశ్రితరుడైయ వా
 త్తుకళిలే ఈశ్వరనైకొండువన్దు శేర్కురమవనాయి
 రుకైర. (అసనం) ఒరుకార్యమిల్లాదపోడు, సింహాసనస్థ
 నాయరుద్దాలోపాతి తకమేకమైకుర సదృశమెన్నుంబడి
 సింహాసనమాయరుకైర. (ధ్వజమ్) ఈశ్వరగతిట్టువడి
 రుగమున్నే, ఎక్కువరుళొనిష్టా నెష్టు, ఆశ్రితర్కుర ప్రీతి
 హేరువాన కొడియానవక. అవనుడైయరక్షకత్వప్రసిక్తి

శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౮౭

కిం హేతువానవనెన్నపుమాం "పూర్ణమలైయిమీమి
 శైక్తార్ ముగిల్ పోలే" స్తుం " పుష్కూరుమ్కొడియానే"
 యెన్టుముండాన ప్రసిద్ధియైచ్చొల్లుగిటదు. (వితానం) "విన
 తైచిరువకచిటగె" స్తుం " మేలాప్పికీత్తవరువానె" క
 గిటపడియే, ఆతపనివారణమాయరుకైక. "గరుడంచదద
 రోచ్చైచ్చెర న్తథానగతింద్విజ-కృతచ్ఛాయంహరేఁ మూర్ధ్ని
 పతౌభ్యాంపక్షిపుంగవం" ఇతిపరాశరః. (వ్యజనం) తన్నై
 మేల్ కొండ్లుపోమ్బొడు, చామరజ్జల్ పోలే తిరుచ్చిటగా
 లే ఆశ్వాసకరనాయరుకైక (త్రయీమయః) "త్రివృత్తే
 శిరో" "గాయత్రంచతుః" ఏగ్గిటపడియే, వేద్యలైయవయ
 ఎజ్జళాగవుడైయనాయరుకై. " అవయవార్థేమయత్"
 ఈశ్వరక వేదప్రతిపాద్యక. ఇవకవేదశరీరక. (తేనగరు
 త్తతాపురః-ఉపస్థితం) సర్వేశ్వరకతన్నైప్రకాశిప్పిక్కుం
 నిలైక్కణ్ణాడిపోలేయుం, మోమ్బుళుమ్బొలేయుం, తిరు
 ముకపే సర్వదాసన్నిహితనాయుళ్లవక. (శ్వాదంఘ్ర) స
 మ్మర్దకిణాజుశోభినా) తన్నైమేల్ క్కొండాల్, తిరువడి
 గళాల్ నెరుక్కిన తమ్ము, తనకు భోగవిహ్నమానై
 యాలే, అత్తాలేవిశిష్టానిరుక మవక. ఈశ్వరనుక్కు శ్రీ
 కాస్తుభమ్ లక్షణమానాప్పోలే, యివనుక్కుం అడుదా
 స్మచిహ్నమాయరుక్కిటపడి॥ ౮౮

వ్యా.—త్వదియ్య. ఉభయపిభూతి విషయమాన
 తన్నుడైయ సర్వభరత్తైయుం, యివకపక్క లిలేవైత్తు,

శ్రీమద్భగవద్గీతా వ్యాఖ్యానం.

శ్రీ త్వదీయభక్తిర్జ్యోతిరశేషభోజనా

త్వయానిసృష్టాత్తత్తభరేణయద్యథా!

ప్రియేణ సేనాపతినానివేదితం

తథానుజానంతముదారపీఠజైః॥ ౪౨॥

ఈశ్వరసిట్ట వక్త్రకాయరుక్మిణీ శ్రీసేనాపతియాత్రవా
నుడైయ దాస్యసామాజ్యత్తై యనుభవకిరీటార్. (త్వ
దీయేత్యాది) దేవరముదుశేయదు, కైవాళీనప్రసాదత్తాలే
ధరికుమవరాయరుక్మిణీ. త్వదీయవేద్యాయాలే, వకు
త్తస్వామియుడైయ శేషమేభోజ్యమేగిరిటను. “యదుద్భి
ష్టమభోజ్యం” ఏగిరిటపడియే, అల్లాదారుడైయ ఉద్భిష్ట
మభోజ్యమేగిరిట. భుక్తిర్భుతమేగిరిటయాలే, “కలత్తను
ఱ్ఱు” ఎగిరిటపడియే, అముతుశేయతు కైవాళీనపిన్బుర్రుణ్ణి
యతేభోజ్యమ్; ముక్తపు పాత్రశేషమభోజ్య మెగి
రిటను. (శేషభోజనా) తనకు ధారకమాయరుకుమ
శవన్తియే, “రసాభుక్తస్యజింహ్వయా” మేగిరిటపడి
యే, ఈశ్వరనుకు భోగ్యమావదు, మాత్రవారముదు
శేయతాలేగిరిట. (త్వయానిసృష్టాత్తత్తభరేణ) నమ్మిలుం
పిరియే, సమర్థనెన్ఱు, దేవరాలే తాపకలిలేవైక
ప్పట్ట పుభయవిభూతిరూపమాన భరత్తైయుడైయవనాలే.
(ప్రియేణ) సర్వాభిమతనానవనాలే. (సేనాపతినా) సర్వ
సేనానిర్వాహకనాలే. “అశైవిలమరర్ తలైవర్ తలైవా”
ఎన్నకరడవతిరే. (యద్యథాన్యవేది) యాతారుకార్యం

శ్లో॥ హతాఖిలక్లేశమలైస్సృభావత

స్సదానుకూలైకరనైస్తవోచితైః॥

గృహీతతత్తత్పరిచారసాధనై

ర్నిషేవ్యమాణంసచితైర్యథోచితమ్॥ ౪౩.

యాతొరుపడి విణ్ణప్పం శేయ్యప్పట్టదు, అదిలుల్ మానంపు
 టమానక్కల్ పార్ ప్పదిలై; శేయ్యంప్రకారక్కళుం అనుసం
 నిప్పదిలై. ఈశ్వరనివను క్తియైపి శేల్లుమ త్తనై. (ఉదార
 వీక్షణై స్తథానుజానంతం) “ అవలోకనదానేన భూయో
 మాంపాలయ” ఎన్టుం “ఉయిర్ కెల్లాం తాయాయళి
 క్కిన్ఱతణ్డామరైక్కణ్ణ” నెన్టుమ్, శోల్లుగిటపడియే, అన
 వధికదయా సౌహార్థానురాగగర్భమాన యిక్కటాక్షంగ
 లాలే యాయ్మిలిప్పడి శేయ్వతెన్టు నినైప్పిడువదు॥ ౪౨.

వ్యా. — హతాఖిలేత్యాది. “ సదాపశ్యంతిసూ
 రయః” ఇత్యాదికళిల్ శోల్లుగిట నిత్యసూరిగళుడైయ
 దానైకసమృద్ధియై యనుభవిక్కిఱార్. “ అడియార్
 గల్ కుఱ్ఱాంగళైయుడకూడువతెన్టుకొల్” వెన్ఱేఇవరు
 డైయ పార్గిర్గవైయిరుప్పదు. (హతాఖిలక్లేశమలైః) “అవి
 ద్యాన్ఱితాభినివేశ రాగద్వేషాపఞ్చక్లేశాః” ఎన్ఱిటవైక్లేశ
 క్కళి; అవైగళుడైయ పార్గిభావత్తైయుడైయవర్ గళెన్
 కై. ఇత్తల్ బద్ధవ్యావృత్తియైచ్చొల్లుగిటదు. మలమెన్ఱుప్ర
 కృతియాయ్, తత్సంసర్గానర్హతైయాలవన్ఱ పార్గిభావ
 త్తైయుడైయవర్ గళెన్కై. ఇత్తల్, ప్రబుద్ధస్వభావయు

శ్లో॥ అపూర్వ నానారసభావనిర్భర

ప్రబుద్ధయాముగ్ధవిదగ్ధలీలయా ।

తుణాణవత్ క్షిప్తపరాదికాలయా

ప్రహర్షయంతస్తుహిషీంశహాభుజమ్॥ ౪౪.

క్తిరానము క్తవ్యావృత్తియైచ్చొల్లుగిటదు. (స్వభావతస్స
దానుకూలైకరవైః) సత్ప్రాప్రయు క్తమాన దేవర్ తిరువ
దిగళిల్ కైజర్యత్తైయే భోగ్యమాగవుడైయరాయరుడై.
ఇత్తలు మొరునాళ్ తుడజ్జి అడిమైశెయ్యత్తుడజ్జిన ముక్త
వ్యావృత్తియైచ్చొల్లుగిటదు. (తవోచితైః) స్వరూపరూప
గుణంగళాలే దేవర్ కేర సదృశలక్షణరానవర్ గళ్. (గృ
హీతేత్యాది) కైజర్యోచితపరికరంగళైఅదరాతిశయత్తా
లే విడమాట్టామైయాలే, “శూట్టునమామలైగళ్ తూయ
నవేద్ది” యెకాగిటపడియే, ధరిత్తుకొండితుకైర యాలే,
దేవర్ కేర సదృశరానవర్ గళాలే సేవికకప్పడానిస్తుళ్ళ
వునై. (సదివైః) వాత్సల్యత్తాలే యవకముత్తైయళియ
ప్పటిమాటనినైత్తాలు, మవనై ముత్తైయుణర్తి అడిమైశె
య్యమవర్ గళ్ నీతివానవరితే. ఆశ్రితరక్షణత్తిలే దేవ
రైప్రేరికుమవర్ గళితే. (యథోచితం) స్వరూపాను
రూపమాగవెన్నదల్. అవసరోచితమాగవెన్నదల్ ॥ ౪౩

వ్యా.—అపూర్వేతి. “భవాంస్తుసహవై దేహ్యో
గిసానుషురంస్యతే” ఎన్నిటపడియే, పిరాట్టియై నానారస
భావాలే యుకప్పికుప్పడియై అనుభవికర వేణుమెన్నిట
ర్. (అపూర్వ) ప్రతిక్షణముండున్న కణ్డరియాతతుపో

శ్రీయాశవద్వార్ ప్రాస వ్యాఖ్యానం. ౯౧

యరుకై. (నానారసభావనిర్భర) బహుముఖమానరస
 తైలుం, భావతైలుం నెరుక్కువ్వుడి. (ప్రబుద్ధయా) సమ్మ
 ధయా. రసమావతు-చేతనర్, యాతొత్తైయనుసన్ధితైల్,
 “యేనమాద్యతి” ఎన్నిటపడియే మదియానిర్పర్ అతితే
 రసం. అతుక్కడిభావమ్ - మానసవికాసమ్. (ముగ్ధవి
 దగ్ధలీలయా) అవోద్వైకళుక్కనుగుణమాయ్, ముగ్ధమా
 యుం, విదగ్ధమాయుళ్ళలీలైయాలే. (క్షణాణువక్షిప్తపరా
 దికాలయా) ఒరుక్షణత్తి లేకదేశమ్బాలే పోకష్టప్టపర
 కాలం. పరార్థకాలం. ఇవశ్రిణ్దు యుడైతైయిరుక్కుమది
 నాలే. పరకాలమాకిటదు - బ్రహ్మాయుస్సు; పరార్థకాల
 మావతు - అతిల్ శెంపాతి. (మహిషీంప్రహర్షయంతం)
 “యస్త్యయాసహసస్త్వర్గో నిరయోయస్త్యయావినా-
 త్వద్వియోగేనమే రామత్యక్తవ్యమిహజీవితం” “సర్వ
 ధాతేనహీనాయా రామేణవిదితాత్మనా” “తీక్ష్ణంవిషమి
 వాస్వద్యందుర్లభంమమజీవితం” “అకలకిల్లేనితైయు” మెన్ని
 టపడియే వ్యతిరేకత్తిలాశ్రిమాట్టాతపిరాట్టియై మికవుము
 కప్పియానిన్దుళ్ళవనై. ప్రహర్షయంతం ఎకైయాలే, ఇ
 వ్వుకప్పిడైవిడాదే శెల్లుమెకై. (మహాభుజం) కీర్త్త
 చొన్న లీలారసతైలే ఉకప్పిక్కుమవలోపాతి యన్దు
 అణిమానత్తడవరై త్తోళాలే అణైత్తుకప్పిక్కు” మెన్దుం
 స్వరూపగుణజ్ఞలీల్ కాట్టిల్ యినితాయితే రూపగుణ
 మిరుప్పుతు॥ ౪౪.

౯౨ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అచిన్త్యదివ్యాద్భుతనిత్యయావ్వన
స్వభావలావణ్యమయామృతోదధిమ్ ।
శ్రియశ్శ్రియంభ క్తజనైకజీవితం
సమర్థమాపత్రఖిమర్థికల్పకమ్॥ ౮౫.

వ్యా.—అచింత్యేతి, ఇప్పడి పిరాట్టియైయుకప్పి
కిరీట రసభావజ్ఞుకు అశ్రయమానవడివైయుం, గుణ
జ్ఞతైయు మనుసన్నికిరీటార్. (అచిన్త్య) విగ్రహగుణజ్ఞు
నుడైయి అవాఙ్మనసగోచరత్వతైచ్చొల్లుకిరీటదు. (దివ్య)
“నగూతసంఘసంస్థానో దేహాస్యపరమాత్మనః” ఎన్ని
టపడియే, అప్రాకృతమాయరుకైర. (అమృత) గృహీ
తాంశమాశ్చర్యమాయరుకైర. “ముక్తుశివండాడియతణ్ణు
ఘాయ్ మొయ్ ములర్ కకణ్ణి” యోగిట పాట్టిల్ పో
లే, యరుకైర. (నిత్య) అకాలకాల్యత్వతైచ్చొల్లుగిరీటదు.
(యావ్వనస్వభావ) “యువాకుమారః” ఎన్నిటపడియే
యరుకైర. “తరుశౌరూపసంపన్నా సుకుమారౌషహాబ
లౌ - పుణ్డరీకవిశాలాక్షౌచీరకృష్ణజినాంబరౌ” ఎన్నిటపడి
యే స్వాభావికమాన యావ్వనతైయుడైతై యరుకైర.
(లావణ్యనుయ) ప్రచురమాన సామాన్యశోభైయైయుడైతై
యరుకైర. (అమృతోదధిం) ఇప్పడి సర్వప్రకారభోగ్యతై
యా లే, “అప్రమేయోమహానాథః” ఎన్నిటపడియే పరిచ్ఛేది
కకప్పికామైకొరు సముద్రమెన్నుమత్తనై. (శ్రియఃశ్రి
యం) “తిరువుకుంతిరువాకియశెల్వ” నెన్నిటపడియే.

శ్లో॥ భవస్తమేవానుచరన్నిరస్తర
ప్రకాస్తనిశ్శేషమనోరథాస్తరః ।
కదాహమైకాన్తికనిత్యకీజరః
ప్రహర్షయిష్యామిసనాధజీవితమ్॥ ౮౬.

పిరాట్టికుర్ మళ్లలౌవహనాయరుకుర్ మవనై. (భక్తజ
నైకజీవితం) “ ఎల్లాంకణ్ణ ” నెన్దిఱపడియే, ఆశితరు
ధారకాదిక శేల్లాం తానేయాయరుకుర్ మవనై; భక్తజ
నన్దలైయే, తనకుర్ ధారకమాయుడైయవ నెన్నవుమాం.
“ మమప్రీతాహిపాణ్ణవాః ”. (సహర్థమ్) అళవుడైయ
రాన నిత్యసూరిగళనుభవికుర్ మవనై, నిత్యసంసారికళను
భవికుర్ మబ్బడి; “ అల్లనల్లవకై కాట్టుమమ్మానై ” యెన్ది
ఱపడియే. సాన్తికర్ సాన్తికర్ అనుభవిప్పికుర్ సామా
ర్థ్యతైవుడైయవునై. (ఆపత్సఖం) “ కాణవారాయెన్నె
న్దు కణ్ణమ్ వాయుంతువర్ న్ద ” వళవిలేడదవుంస్వభావనాన
వనై. (అర్థికత్వకం) “ ఎన్నైయాకీకొండెనక్కే త
న్నైత్తన్దకర్పగం ” ఎన్దిఱపడియే, తన్నైయాదార్యస్పృణ్ణ
మవనై. ౮౭.

వ్యా.—భవంతమిత్యాది. కీర్తన్పన్నస్వరూప
రూపగుణవిభూతిగళౌల్ పూర్ణ నామ్, నిత్యవిభూతియిలే
కుత్రైవఱ వెల్లున్దరుళియిరుకిఱ దేవరై, బాహ్యమమో
రథంగళైత్తవిర్తు, ఎన్నుడైయసత్తయాలుళ్ళ ప్రయోజ
నంపెఱుంపడి నిత్యకైంకర్యత్తా లేడగప్పిప్పడెన్దైగితార్

౯౪ శ్రీయాశవందార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

(భవంతం) స్వరూపరూపగుణవిభవైః పరిపూర్ణం. “ఇకపం
 పయక్క వెట్టిల్ ములర్ మాతరుంతాను మివ్వేయిలకై
 యివంపయక్క యినిడుడన్ వీరీరుద్దాల్ గిన్త వెమ్మెరు
 నూనె” నిజపూర్తియై చొల్లుగిడు. (ఏవ) “తన కేయా
 గవెనై క్కొల్లుమీదె” యోగిజపడియే అనుకూలవృత్తిదేవర్
 కేయనుకూలమాయరుకై. (అనుచరక) “యేనయేన
 ధాతాగచ్ఛతి” “ఏతమానందమయమాత్మాన ముపసంక్ర
 వ్య” “అనుసంచరక” “కురుష్వమామనుచరక” ఎన్నిజ
 పడియే, అనువర్తనత్తైయుడై యనాయ్. (నిరన్తరమ్) ఇడైః
 డాదేయరుకై. (ప్రశాంతేత్యాది) “హరిమనజామజ్జళే
 నామి” స్తు దేవరైయొత్తివ్దపయజ్జళిల్ మనోవ్యా
 పారజ్జలై సవాసనమాకత్తివిర్తు. (కదా) “ఎన్ఱుకొల్
 కణ్ణిల్ కాణ్ణిడె” స్తు “ఎన్నాళ్ యానున్నై యినివన్దకూ
 డువతె” స్తున్బడియే కాలత్తుక్కలైయరుళిచ్చెయ్యవేణం.
 (అహం) రుచియేయాయ్, ఇత్తలైయాలుపాయమిల్లా
 దనాక. (వికాంతికనిత్యకిజరః) ఏకరూపమాయ్,
 యావదాత్మభావియాన కైజర్యత్తైనిరూపకమాక ఉడై
 యనాయ్. (సనాథజీవితమ్) సనాథమానసత్తైయైయుడై
 యనా, యోగసత్తైయై సప్రయోజనమాకి యోగకై.
 (ప్రహర్షయిష్యామి) మికవుముగప్పికకకడవక. తన్ను
 డైయ అనువృత్తియాల్, ఈశ్వరనుకుప్పిలన్ద హర్షమే
 యితే, చేతననుకుప్రాప్యం॥ ౪౬.

శ్లో॥ ధిగశుచిమవినీతం నిర్దయం మామలజ్జం

పరమపురుషయోఽహంయోగివ ర్యాగ్రగజైః ।

విధిశివసనకాద్యైర్ధ్యాశుమత్యస్తదూరం

తవపరిజనభావం కామయే కామవృత్తిః॥ ౪౭.

వ్యా.—ధిగతి. ఇదిల్ ప్రాప్య నాన ఈశ్వరమదై
యవైలక్షణ్యతైయుం, తస్మైదైయ పూర్వవృత్తితైయుం
పాన్తు, విధిశివసనకాదిగతుడైయ మనస్సుకుఁ మత్యంత
ఘోరమాయ్, అస్పృష్టసంసారగంధరాన నిత్యసూరిగ
లైనైపుడుమదానకైంకర్యతై, నిత్యసంసారియాన నా
నానై పుడుగైయావదే, “ రాజాన్నంవిషసంస్పృష్ట”
నూవతేయెష్టు, “వశవేష్టులగిలా” ధ్రువారైప్పలే, తస్మై
నిందిక్కిఁటార్. (అశుచిం) అనాదియాన దేహసం
బంధయుక్తనానవెన్నై. దేహసంబంధభావమ్ సత్తాప్ర
యుక్తమాన నిత్యసిద్ధరిఁటే నిత్యశుద్ధర్. (అవినీతం) ఇవ్వా
త్కావుకుఁ దేహసంబంధ మశుచిహేతువెన్వటికై కఁడి
యాన ఆచార్యసేవైయిల్లామైయాలే, సురక్షితనల్లాతవె
న్నై. (నిర్దయం) అమృతతైవిషత్తాలే దూషితాప్పలే,
విలక్షణభోగ్యమాన భగవత్తత్వతైకఁణ్ణిఁటై, దూషికఁ
ప్పార్ తనిర్దయనై. (అలజ్జం) ఘటదాసి, సార్వభౌమనై
మేల్ విఘ్నమాప్పలే, నస్మైప్పరాదే, మేల్ విఘ్నదైయోం,
ఇదపహస్యమెష్టు, లజ్జికఁవుమటియాద వెన్నై. (మాం
ధిక్) ఇప్పడి హేయగుణపూర్ణనాన వెన్నై. వేండేనెష్టు

౯౬ శ్రీయాశవద్వాక్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అపరాధసహస్రభాజనం
పతితంభీమభవార్ణవోదరే ।
అగతింశరణాగతంహరే
కృపయాకేవలమాత్మసాతుకరు॥ ౪౫.

తమ్మైకుత్సీకిరణార్. (పరమపురుష) సర్వాధిక నానపు
రుపోత్తనునే. (యోహం) నిహీనాగ్రగణ్యనైష్ఠప్రసిద్ధనా
ననాన్. (యోగివర్యేత్యాది) యోగిశ్రేష్ఠరత్ ప్రథమగ
ణ్యరాన బ్రహ్మరుద్రాదిగళెన్న, బ్రహ్మభావనానిష్ఠరాన
సనకాదిగళెన్న, ఇవర్గళాలే నిన్వైకైకకుం అత్యం
తమారమాయుశ్యత్తై. (తవపరిజనభావం) ఆత్మస్వామి
యాయ్, నిరతిశయభోగ్యమాన దేవరుదైయ కైంకర్యా
న్మృతత్తై, సత్తాప్రయుక్తమాన రుచియైయుం, వైలక్షణ్య
త్తైయుముదైయ నిత్యసూరిగళాదరికుమత్తైయన్తోనానా
గరిత్తతు. (కామయే) సంగత్తళవిలేనిన్వేనో, పెరిల్లిల్ల
చుధరియాదదైయైప్పిరిన్వేన్. “ కదానుసాత్మాతకర
వాణి” ఎన్ఱుం “కదాప్రహర్షఇష్యామి” ఎన్ఱుంకూప్పిట్టేన్.
(కామవృత్తిః) విషయప్రవణనాయ్యుక్తాయుక్తంగళే పా
రాదాప్పలే, తోరిల్లిత్తుచ్చెయ్తనాన్. రాగమ్స్వరూపత్తై
ప్పార్కకవొట్టాదితో. ౪౬.

వ్యా.—అపరాధేతి. తమ్ముడైయవయోగ్యతైయై
అనుసంధిత్త కలప్పార్ త్తవివర్, రుచియిన్మికుతియాలే
అకలమాట్టాదేనిరక, ఇన్దరియోగ్యతైకు పరిహారముం,

(౯) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౯౭

నమో కృపాజనితమాన ప్రవృత్తియే కాణుమెన్న మీడ్డా
 రాయ్, ఇంద్ర వయోగ్యతాహేతువాన సర్వాపరాధజ్ఞు
 కుంపరిహారం తన్నుడైయ వెలు మైయైమున్నిట్టుకొణ్ణు,
 పణ్ణుంప్రవృత్తియాకాదేయెన్టు వేదాన్తరహస్యతైమున్నిట్టు
 కేవలకృపైయాలే దేవరేకాపాపతైస్సోక్కి విషయాకరి
 కుంపేణుమెన్నిఱార్. అధవా, తాంప్రాధ్నిత్రహేతే, పా
 ప్యంసిద్ధియామైయాలే, సంసారియాన నా మాశైప్పడ
 కుండువోమోవెన్టు, నిద్దిత్తు, పిన్నుం రుచియాలే అకలమా
 ట్టాతే,యిప్పడి విశమిచ్చైక్కుకుం హేతువానపాపతైయుం,
 దేవరుడైయ కేవలకృపైయాలేహోక్కి త్తందరుళవేణుమె
 న్నిఱార్వెన్టుమాం. అత్తలైయిల్ పెరుమైయినెల్లైయైప్పార్
 త్తకన్ఱార్ అడుక్. ఇడ్డునీర్ మైయినెల్లైయైఅనుసన్ధిత్తుక్కిట్టు
 కిఱార్. (అపరాధసహస్రభాజనం) దేవర్ గుణైక
 భాజనరానాప్పాలే, అసంకుచితమాన అపరాధజ్ఞుకుం
 కొల్ కలమాన వెన్నై. అపరాధశబ్దతాలే శొల్లిత్తు,
 పాపపుణ్య రూపమాన భగవన్నిగ్రహానుగ్రహ మెన్ఱై.
 అకైయాలే, ఇంద్రవేదార్థతైవెళియిడుగిఱార్. (పతితం)
 అన్దపాపతైవైల్లెక్కుం సంసారత్తిలే యిరున్దిఱేకూప్పి
 డుకిఱు. “కొడువినైత్తూశ్రిఱ్ఱిన్ఱిన్ఱు”. (భీమ) జ్ఞా
 నమ్మిటద్వార్ క్కు కట్టడంగభయా వహమాయరుకుం మెన్
 ఱై. “అహంభీతోస్మి దేవేశసంసారేస్త్విభయావహే”
 (భవార్ణవ) పరిచ్ఛేదిక్కివరితా, యత్తాలే దుస్తరమాయి

౧౮ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అవివేకఘనాన్ధదిబ్బుభే
బహుధాసంతతదుఃఖవర్షిణి ।
భగవత్భవదుర్దిశేపభః
స్థితంమామవలోకయాచ్యుత॥ ౮౯.

రుకైః. సంసారమాగిరికడలిలే పుకార్ కుక, విష్ణు
పోత మొక్రియ, స్తవ్తామాల్ కశ్చైయేజవొణ్ణోతిరుక్తః.
“వైకున్ధనెన్పతోర్ తోణివెటాతొమ్మిల్ కిన్టేనె” న్నకకడ
వతిత్తే. (ఉదరే) “నిన్పన్మామాయప్పల్ పిఱివియిల్ ప్పడు
కన్టయా” నెన్గిఱపడియే, ఎడుకకప్పార్తాబుం, ఉనకు
మెట్టాదపడియాయరుకైః. (పతితం) కర్తంపుక త్తళ్ళవి
ఘ్నున్దుకిడకిఱపడి. (అగతిం) ఉన్నెయొక్రియ వేఱుపు
కలత్తిరుకిఱ పవెన్నె. (శరణాగతం) శరణాగతశబ్దయుక్తనా
నవెన్నె. (హరే) మిత్రభావమేఱిడియాక సమస్తదుఃఖం
కలైయుంపోకుకైయే స్వభావమాకవుడైయవనే. (కే
వలంకృపయా) ఆర్తప్రపన్ననల్లెనెన్నాతే, “కృపామాత్ర
మనోవృత్తిః” ఎన్గిఱపడియే, సహకారమిల్లాదకృపైయా
లే. (ఆత్మసాతుగురు) ఆత్మాసత్తాకప్పణ్ణి యరుళవేణుం
నమ్ముడైయవనెన్ఱు విషయాకిరి త్తరుళవేణుం॥ ౮౯.

వ్యా.—అవివేక. అపరాధబహుళమానపిన్బు, శ
స్త్రీయమాన పుపాయాన్తరగ్ధలైప్పరీభిప్పొకుకత్, ,
ట్టప్పరీత్తిదల్ శేయ్కైయొక్రియ, “కృపయాకేవలమ
త్మసాతుగురు” ఎన్ఱు, నమ్మెనిర్బున్దికిఱతెన్నెన్న. శాక్రీ

శ్రీయాశంపదార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౯౯

య్యానుష్ఠానస్తుష్ట జ్ఞానమేయిలై. వేటుగతియిల్లా మైయా
 లే విడమాట్టే. ఆనపిన్పు, కృపాకార్యమాన విశేషక
 టాతుమే యెనకుగ్ జ్ఞేవనసాధనమెన్గిటార్. (అవివేక)అ
 తావతు-వివేకాభావం; జీవపరవివేకాభావమ్. దేహాత్మవి
 వేకాభావమ్. త్యాజ్యోపాదేయవివేకాభావమ్. బద్ధవిమో
 చనవివేకాభావం. ఇవై యాకిఱ మేఘపటలబద్ధతాలే తిరో
 హితమానమనసైస్సయుడైయవ నాకైయాలే, ఉజ్జీవనో
 పాయత్తిల్, దిక్పాత్రముం తెరియాతిరుక్కిఱతరుగ్ మేల్ .
 (బహుధాసంతతదుఃఖవర్షిణి) బహుప్రకారమా యిడైవి
 డాతే యుణ్డాన దుఃఖవర్షత్తైయుడైత్తానతిలే. అవివేకం
 దుఃఖత్తైవిశక్తైగ్ యావతు- అజ్ఞానత్తాలే కర్మమాయ,త్తా
 లే దేవాది శరీరప్రవేశమాయ,త్తాలే తాపత్రయరూపదుః
 ఖమాయ్, “ పాయ్నిష్టజ్ఞానముం పొల్లావొమ్మకుగ్ మమ్మ
 కుగ్డమ్మ” మెన్గిఱపడియే. (బహుధా) ఆధ్యాత్మికాది
 బహుప్రకారమాయరుకైగ్. (భగవత్) ఇత్తలైయిల్
 దుఃఖత్తై పురిహరికైగ్కుగ్, జ్ఞానశక్త్యాద్యభావత్తాలుమ్,
 దేవరాలల్లతువరిహారమిల్లాదవిదిలుం, దేవరీరఱియాతతుం
 డో. (భవమర్దినే) సంసారమాకిఱ మణ్ణుక్కాగ్ లిరుళిలే.
 మర్దినం- మేఘతిమిరం. (పథస్థలితం) “ కొడువినైత్తూ
 శ్రీతిన్ నిష్టు పావియేకపలకాలం వళితికైత్తలమరుక్కిన్టే, నె
 గ్గిఱపడియే. (మాం) కర్మాద్యపాయజ్గళిల్ ప్రచ్యుతనాన
 వేనై. నాకపడుకిఱపాడిదువానాల్, శాస్త్రీయాను

౧౦౦ శ్రీయాశవద్వాన్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం

శ్లో॥ నమృషాపరమార్థమేవమే
శ్రుణువిజ్ఞాపనమేకమగ్రతః।
యదిమేనదయిష్యసేతతో

దయనీయస్తవనాథదుర్లభః॥ ౫౦.

స్తానత్తుక్తునానార్. దేవరైయొత్తియవేటుణ్డోవెన్టుకరుత్తు.
(అవలోకయ) “అవలోకనదానేన భూయోమాంపాల
య” ఎన్టు శొల్లుకిఱపడియే, సకలక్షేషము మోచ్చుప్పడి
పార్తరుశవేణుం. సాధనాన్తరనిష్ఠురూం, దేవర్ విశేష
కటాక్షమేయితే పుత్తారకమ్; “జాయమానంహిపురుషం
యంపశ్యేన్మధుసూదనః” ఎన్టు అధికారిసిద్ధియుం దేవర్
కటాక్షమేయితే. “జితంతేపుణ్డరీకాక్ష” ఎన్టు పుఱంపుళ్ళ
తువకైయఱుప్పదుమువిశేషకటాక్షమితే. (అచ్యుత)
“అడియరైవల్ వినైత్తు ప్పాంపులనైన్దుం తుళ్ళుకొడాన
వనె” నిఱపడియే, ఆశ్రితరైయొరువళియాలుం నశికూవి
ట్టుకొడాదవరితే దేవర్ ॥ ౪౯.

వ్యా — నమృషేతి. దేవర్ కృపైయా లల్లదు,
వేతెనకుగతియిల్లాతవోపాది, దేవర్ కృపైకుగం నాన
ల్లదువిషయమిన్దై. ఇత్తైయిళివాదేకొళ్ళిరైగిఱార్. (న
మృషాపరమార్థమేవ) ఇతుసంసారత్తివ్ కేట్టటివత్తోన్
ల్లామైయాలే, మెయ్యాగమాట్టాదెన్టి శ్వరహృదయత్తి
ల్ పిఱన్ద వతిశంకైయైన్దవిర్ కైకాక, అన్వయవృతి
రేకత్తాలే సత్యమైగిఱార్. (నమృషా) లొకికర్ పకలి

లే ఇరకకంపితకైకకాక, అబుధ్యోచ్చిల్లుంవారైపో
లే, సాయ్యన్టు. (పరమార్థమేవ) నినైవుకుగవాయ్ తలై
యిలిరుంతటియుం దేవర్ తిరుమున్నే, మెయ్యేవిణ్ణప్పంచెయ్య
లాన్బుడిసశ్యమే. (మేవిజ్ఞాపనం) సర్వజ్ఞరాన దేవర్ తిరు
మున్ పే మెయ్యేవిణ్ణప్పం శెయ్యుమదువే ఉజ్జీవనోపాయ
మెన్దిరుకుగ మెన్నుడైయవిణ్ణప్పత్తై, “మెయ్ నిన్టు కేట్టరు
ళా యడియే శెయ్యుంవిణ్ణప్ప” మెన్నుకగ డవడితే. (ప
కిం) అద్వితీయ్యం. ఇమకుగ మేలాగ, నిమగ్ని శ్చుచ్చిల్లు
వతొరువార్ తైయిలై; ఇతువేయెలైయాననిమగ్నమ్. (అ
గ్రతఃశ్రుణు) మేల్ కార్యం శెయ్యిలుం శెయ్యాతొళియి
లుం ముర్ పుడకేట్టరుళ వేణుం. సంసారత్తిల్ పురిమా
తాతతొన్దెన్టు అనాదరియాతే, అవధానన్బుణ్ణి కేట్టరుళవే
ణుం. (యదిమేనదయిష్యసే) దయైకరత్వనాన వేనకుగ
దయైపణ్ణియరుళిసీరాగిల్. (తతః) దేవరైకిగ్గిరినయివ్వన్టు
తప్పినాల్ పిళ్ళు. (దయనియ్యన్తువ) రత్వవిషయాగ్ధియా
నదేవర్ కుగ సాపరాధరాయ, నుతాపంపిటందదయనీయ
విషయం. (నాథ) రత్వవిషయాగ్ధియాకైకుగ, దయైయే
యన్టు, ప్రిప్తియుముండెన్. (దుర్లభః) దయైకరత్వ
రాయరుప్పార్ - దుర్లభర్. “సమహాన్తానుదుర్లభః”
ఎన్నుమపరితే దేవర్ || ౫౦.

వ్యా.—శదహం. ఇప్పడి దయనియ్యదయా
వాగ్గళానవిరువరుగం, ముఖ్యమానవిస్సంబంధంతానుమ్

౧౦౨ శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ తదహంత్యద్య తేననాథవా

మద్య తేత్వందయనీయవాన్నచ।

విధినిర్మితమేతదన్వయం

భగవత్పాలయమాస్తజీహ్యపః॥ ౫౧.

దేవరుడైయ కృపైయా లేయామ్బీతి, ఆనపిఁళు, ఇతై
 డైగవిడా లే రక్షి తరుళ వేణుమెగితార్. (తత్) ఆత
 లాల్ దయనీయ్యర్, దేవరుగుదుర్లభమానపిన్పు. (అహం)
 సాపరాధనా యనుతాపంపిఱన్దనా. (త్వద్యతేననాథ
 వా) “భృశమ్భవతిదుఃఖితః” ఎన్టు, దుఃఖయానవెన్ని
 లు, మెదఁదుఃఖితై ప్పొటుకమాట్టాద దేవరైయొక్కియ
 నాధవానల్లే. పరదుఃఖాసహిష్టుత్వమేయితేదయై. (మ
 ద్య తేత్వం దయనియ్యవాన్నచ) దయైకరత్యనాన వెన్నై
 యొక్కిన్దాల్, దేవరుడైయకృపై, కుమరిన్దుపోమి త్తనై.
 (ఏతదన్వయంవిధినిర్మితం) ఒరువరైయొక్కియఒరువరుగ
 చెల్లొతముఖ్యసంబన్ధం, దేవరుడైయ కృపైయా లేవన్దదు.
 “విధివాయ్కీన్టుకాప్పారారై” నిఱపడియే, ఇప్పత్తి
 ల్, “తదహ” మెగిఱవిడత్తిల్, తచ్చబ్బం మేలుకుగడ
 లాగ వింగు మన్వయికగ కగ డవదు. అధవా, విధియెన్టుదైప
 మాయ్, “ఇచ్ఛాతపవతపవిశ్వపదార్థసత్తా” ఎగిఱపడి
 యే, సత్తాప్రయుక్తమాన సంబన్ధత్తైచ్చొల్లిత్తాగవునాం
 (భగవత్) ఇవనిల్ దేవర్ కగటివికగ వేణువదున్దో
 (పాలయ) ఇతెరక్షి తరుళ వేణుమెన్నుతల్, ఇతైభు

శ్లో॥ వపురాదిషుయోపికోపివా

గుణతోసానియథాతథావిధః ।

తదహంతపపాదపర్వయో

రహమద్యైవమయాసమర్పితః॥ ౫౨.

స్తరుశ వేణుమెన్నదల్ . “భుజపాలనాభ్యవహారయోః”
(మాస్తజీహ్యవః) ఇత్తలైయిల్ పూర్వాపరాధత్తైప్పార్
త్తాతల్, దేవర్ పూర్తియైప్పార్తాతల్, కైవిట్టరుళాతా
త్రియవేణుం॥ ౫౧

వ్యా.—వపురాదిషు. ఇది లాత్తానురూపమాక
వస్త్రో నమ్ముడైయరక్షణమిరుప్పదు. దయనియ్యరాన వు
మ్ముడైయ స్వరూపత్తై నిమగ్నిత్తు, సంపకలిలే, సమ
ర్పియుమెన్నః “శిఱప్పిల్ వీడెన్గిఱపాట్టిన్బడియే, ఎనకగ
త్తల్ నిర్బన్ధమిలై. అహంబుద్ధిబోధ్యమానవివస్వత్తు, దేవర్
తరువడికళిలే సమర్పితమెన్గిఱార్. (వపురాదిషు) దేహే
న్ద్రియమనః ప్రాణబుద్ధిగళైచ్చొల్లుకిఱదు. ఇవదీనిలే, యొ
త్తైయాత్తావెన్బారుం, ప్రకృతేవరమాయ్, జ్ఞానానంద
లక్షణమెన్బారుమాయ్ స్వరూపత్తిలే విప్రీతిపత్తియైన్దొ
యిరుకుం. ఇవైత్తిలే తేను మొన్దుస్వరూపమాకవుమాం.
(గుణతోసానియథాతథావిధః) స్వభావతోణుత్వ, నిత్య
త్వ, జ్ఞాతృత్వాదిగళిలే విప్రతిపత్తియైన్దొయిరుకుం.
అతి లేతేను మొరు స్వరూపమాకిలుం. అతిలుమ్ మెన
కొరు నిర్బన్ధమిలై. (తత్) తస్మాత్. కీఠ్చ్చొన్న

౧౦౪ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ మమనాథయదస్తియోస్వ్యహం

సకలంతద్ధితవైవమాధవ!

నియతస్వమితప్రబుద్ధధీః

అథవాకింసుసమర్పయామితే॥ ౫౩.

స్వరూపస్వభావశ్చళిత్ నిర్బన్ధమిల్లామైయా లే. (అహం) ప
రాగర్థవ్యావృత్తినాయ్, ప్రత్యగర్థభూతనాయ్ ప్రత్యక్షికి
అనాత్. (తవపాదపర్వయోః) రక్షకరానదేవరుడైయ
భోగ్యమాన తిరువడికళిలే. (అద్యైవ) ఆత్మాక్షణికమాకి
లుం, ఇన్ద్రక్షణత్తిలే సమర్పిత మేకై. (మయాసమ
ర్పితః) ఎన్నాలేసమర్పిత. “యోహమస్మిససన్యజే”
“యస్యాస్మిన్ తమంతరేమి” “ఆత్మారాజ్యం ధనంమి
త్రమ్కళత్రం వాహనానిచ” “ఇతితత్ప్రేక్షితంసదా” ఇతిఉ
పరిచరవసువృత్తాంతే. “రాజ్యం చాహంచరామస్యధ
మాం వత్తుమిహోర్హసి” ఇతిభరతః॥ ౫౨.

వ్యా.—మమనాదేతి, ఇవరై, భ్రమత్తోడే విడుకి
అతెన్నెన్టు పార్ తరుళ్ళిసీరా రుత్తైయారుకు సమ
ర్పిత్తీరెన్న, నిరూపిత్తవిడత్తు, “ఎనతావియావియుంనీ”
యెనతావియార్ యానా” రెన్నిఅపడియే, ఉమ్ముత్తైనీర్
స్వీకరి త్తీరి త్తనై. ఆత్మసమర్పణముం, ఆత్మాపహారత్తోపా
దియెన్టు పణ్ణిన ఆత్మసమర్పణత్తై అనుశయికిఁ టార్. భగవ
త్పరతన్త్రమాన ఆత్మావుకు, అనాద్యవిద్యాసిద్ధమానన

హతనెన్నుభీతిపిబన్దవళవిత్, తదీయ్యత్వాను సన్ధానంతా
 లేవన్ద దాన్యైకకరణ సంకల్పమాగవాదత్, రాజాభర
 ణత్తైరక్షితువైత్తు, ప్రాప్తకాలంగళితే, కొడుక్కుమాప్పోలే,
 ఆత్మవై యీశ్వరకపకగలితే సమర్పికైగ్రయెన్నుదత్
 ఇవైయిరణ్ణు మర్థమన్లెన్నుంపడి, పండేయవనదానవస్తువై
 అవనదాగవిశైయునుదొళియ, సమర్పణముమాన్తాపహో
 రత్తోడొకుగం. (నాథ) అఖిలజగత్స్వమిక్. అవనదాన
 సంబన్ధత్తైచ్చొల్లుగిటదు. (మమయదస్త్రయోహమస్త్ర) గుణ
 మాయుం, విభూతియాయుం, చేష్టితమాయుముళ్ళదు
 యాదొస్తు, అదుకాగ్రయమాననాన్ యావనొరువనా
 కితే. (తత్సకలం) ఔపాధికమాయుం, స్వాభావికమా
 యుముళ్ళదెల్లాం. (మాధవతవైవ) శ్రీయఃపతియాయ్, స
 ర్వశేషియాయుళ్ళ ఉన్నుడైయవతు. అవధారణత్తాలే, అ
 న్యశేషత్వత్తై వ్యావర్తికిగటతు. (హి) “సర్వేషామేవలో
 కానాంపితామాతాచమాధవః”, ఇత్యాదిప్రమాణప్రసిద్ధి,
 యైచ్చొల్లుకిటదు. (నాథమాధవ) సర్వస్వామియాయ్,
 శ్రీయఃపతియానవస్తువుకేగ్ర, అనన్యార్హ శేషం సకలపదా
 ర్థంగళుమెగై. “యానే నీయెన్నుడమైయుంనీయే”.
 (నియతస్వమిత్యాది) సమర్పణమికైయాంపడి జ్ఞానమృతి
 న్దకాలత్తుడగ్ర, భ్రమిత్రకాలత్తుడగ్ర వాళియట, (నియత
 స్వమితిప్రబుద్ధధీ) ఎస్తు, తెలిస్తబుద్ధియైయుడైయనాన్
 (అధవా) కీక్రిత్ సమర్పణపక్షవ్యావృత్తి (తేకిన్నుసమ

౧౦౬ శ్రీయాశవదార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అవబోధితవానిమాంయథా

మయినిత్యాంభవదీయతాంస్వయమ్.

కృపయైతదనన్యభోగ్యతాం

భగవన్మక్తిమపిప్రయచ్ఛమే॥ ౫౪.

ర్పయామి) ఇత్యైయుడైయపునకు, ఎత్తైసమర్పిప్పే. సమర్పణీయమేతు; సమర్పకరార్. సమర్పణీయమా కైకుర స్వామ్యమిత్తై. సమర్పికైకురస్వాతన్త్ర్యమి త్తై. సంసారభీతియాల్ సమర్పికైయుం, స్వరూపయా ధాన్యజ్ఞానత్తాలే అనుశయికైయుమిరండుం, యా వామోక్షమనువర్తికకకడవమ॥ ౫౩.

వ్యా.—అవబోధిత. ఆత్మాపహర పర్యాయమాన ఆత్మసమర్పణ త్తరవిలే, నానిల్లామైయాలే, నిర్దేతుకకృపై యాలే, యితర శేషత్వ త్యైయుణర్తినాప్పాలే, ఇన్దజ్ఞానం పు రుషార్థోపయోగియావృద్ధి, యివకృపైయాలేస్థానత్రయో చితవరభక్తియై తన్దరుళవేణుమెన్దిఱార్. (మయినిత్యాం భవదీయతాం అవబోధితనా) ఎకపకరాలిలే నియ తైయాన త్వద్విషయశేషత్వతై భవదియ్యతై యెన్దైయాలే, అన్యశేషత్వవ్యావృత్తి. మయినిత్యామెన్దతు, ఇత్త తైయిల్ భగవచ్ఛేషత్వం స్వరూపమేనై. “స్వత్వ మాత్మనిసంజాతంస్వామిత్వంబ్రహ్మాణిస్థితం”. ఇమామెన్ద తైషత్వత్తినిమైయాలే, కొణ్డాడుకిఱార్. (యథాఅవబో ధితనా) యాదొరుపడిఅటివికకప్పట్టే. (స్వయంకృ

శ్లో॥ తవదాస్యసుఖైకసంగినాం.

భవనేష్వస్త్యపికిటజన్మమే।

ఇతరావసభేషుమాన్యభూ

దపిమేజన్మచతుర్ముఖాన్యనా॥ ౫౫.

పయా) కేవలకృపెయాలే. స్వయం- కేవలం. (ఏతదనన్య
భోగ్యతాం) ఇతోక్తియవేరోష్టం నెంచుకు విషయమా
కాతపడియిరుకుం బోగ్యతైయుడైతానభక్తియై. (భగ
వన్) ఒత్తైఒరుత్తనుకుకొక డుప్పొమెష్టాల్, ఒరుతడై
యిగ్గాతజ్ఞానశక్త్యాదిగళాల్ పూర్ణ నెకై. (భక్తిమవిప్ర
యచ్చ) యాదొరుపడిజ్ఞానత్తైత్తనాయ్, అప్పడియే భక్తి
యైయుంతన్దరుళ వేణుం. (మే) అజ్ఞనాయ్, అశక్తనాయ్,
రుచిమాత్రమేయా యిరుకిరబవెనకు॥ ౫౪.

వ్యా.—తవదాస్యేతి. భగవత్ప్రసాదత్తాలే లభి
మానభక్తిప్రాచుర్యత్తాలే, తచ్ఛేషత్వత్తళవితే వర్యవసి
యాతే, తదీయ్యశేషత్వత్తై ప్రార్థికిరతార్. ఆత్మవార్
“కన్ గళే చివన్దతిలే” భగవచ్ఛేషత్వత్తైయనుసంధిత్తు, “క
రుమాణికకమలై” యిలేఅనన్యార్హశేషత్వత్తైయనుసం
ధిత్తు, అవ్వళవిలుంపర్యవసియాతే, “నెడుమాలకకడి
మై” యిలే తదీయ్యశేషత్వత్తైయనుసంధిత్తాప్పలేయుం,
శ్రీరామాయణపురుషర్ గళిల్, శ్రీశత్పూర్ణాత్మవనైప్ప
లేయుం, తదీయ్యశేషత్వత్తైప్రార్థికిరతార్. (తవదాస్య
సుఖైకసంగినాం) విశ్వర్యకైవల్యసుఖంకల్ విఘ్నభూం

౧౦౮ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

పడియితే దాస్యసుఖమిరుప్పడు. “తస్యాన్తరాయామై
త్రేయ దేవేంద్రత్వాదికమ్పదం - స్వర్గోపస్తస్యవిఘ్నా
నుమీయతే” ఎఱ్ఱం, “అశ్రీశతుపత్రీసలుశ్రీశతు వీడుయి
ర్శెశ్రీశతే” ఱ్ఱం “ఇటుకలిఱప్పె” న్ను, మివైదాస్యత్తు
కుగ్గ విరోధియాయితేయిరుప్పడు. (ఎకసంగినాం) “నిస్త
రంతివనీషిణః” ఎఱ్ఱం, “సోధ్వనఃపారమాహ్నతి” “తద్వి
ష్ణోఃపరమంపదం” ఎఱ్ఱం, సంసారనివృత్తియాల్ వద్ద
సుఖముం, పరమపదప్రాప్తియాల్ వందసుఖముమ్, దాస్య
సుఖత్తుకుగ్గ అపాయమెన్గై. “తస్యయజ్ఞవరాహస్యవి
ష్ణోరమితతేజసః - ప్రణామంయేపికుర్వంతి తేషామపినమో
నసుః”. “వాసుదేవస్యయేభక్తాశ్శాంతాస్తద్గతమానసాః-
తేషాందాసస్యదాసోహం భవేజ్జన్మనిజన్మని” “అడియా
రెంకోక్కల్ అవర్ రేగ్గు కుడికళాయచ్చెల్లుం నల్లకోల్
ప్పాడెవాయ్కగ్గ” వెన్నక్కగ్గడవదితే. దాస్యరసం రసి
త్తాల్, (భవనేషుకీటజన్మమేవ్యస్తు) అవర్ తిరువడి
కళి లడిమైశెయ్యవేండా, అవర్ గల్గే తిరుమాళ్ళికైకళి
లూరు కీటమాయ్జనికుగ్గమతాకిలు ముండాకవేణుం. అపి
శబ్దమవధారణత్తలెయాయ్, కీటజన్మమేవుండాగవేణుమె
న్ఱుమాం; మనుష్యాదిజన్మంగ్గలై యాశైప్పడాతోళిందను,
దేశాంతరభ్రమణసంభావనైయా లేడత్పత్తితిలయంకళం
కే యాకకిగ్గడైయాలె, న్నుమత్తాలే. యెల్లూరుముతక్క
ప్రజన్మంగ్గలైయన్ఱై ఆశైప్పడువతెన్న, తంతాముక

(౧౦) శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౦౯

శ్లో॥ సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయా

తృణీకృతానుత్తమభుక్తిముక్తిభిః॥

మహాత్మభిర్నామవలోకృతానయ

క్షణేపితేయద్విరహాతిదుస్సహః॥ ౫౬.

ద్విత్యో, పురుషార్థం, ఎనకితు వేపెటవేణుమౌగై. (ఇత
రావసధేషు) దాస్యరసమటియాతే, ఎనకెనుమవర్
గళిరుప్పిడతీలే. (చతుర్ముఖాత్తనాజన్మాపిమాన్త్యభూత్)
చతుర్ముఖిరూపేణ వరుంజన్మముం, ఎనకుండావదన్తు
చతుర్ముఖాదిజన్మలొకిరుకుగ్లాఘ్యమానాలుం, దాస్య
రుచియైయుడైయవెనకు వేండావెగితార్. అన్వయత్తి
లుంవ్యతిరేకత్తిలు మిరండిలుముండాన నిర్బంధం తోమీ
పిరుకులామెగితార్॥ ౫౫.

వ్యా.—సకృదితి. వైష్ణవగృహాత్రిల్ పిఱకుం
పిఱప్పల్ వద్ద వేమీమెగ్గాంవేణుమో, అవర్గల్ కణ్డా
ల్ ఉపేక్షియాతే నమ్ముడైయవనెన్దు విశేషకటాక్షం
పణ్ణుగైక్కర్పానాంపడి పణ్ణియరుళవేణు మెగితార్.
(సకృత్త్వదాకారవిలోకనాశయా) “పశ్యేమశరదశ్శతం”,
“సదాపశ్యంతిసూరయః” ఎగిటపడియే, సదాదర్శనం
పణ్ణివేండియిరుక్క, సకృత్ ఎన్దుతు, సత్తైయై, ధరిప్పిత్తై
క్కొరుక్కాలమైయుం, భోగమోక్షంగై యుపేక్షిత్తైక్కు
మొరుక్కాలమయుమెగైక్కాక. “ఒరునాల్ కాణవారా
యె” ప్పితేవిడాయ్ తవర్ వార్తై. నమ్మైయిరుకాల్ కాట్టి

౧౩౦ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

నడందాల్, నాణ్ణుమోమో. (త్వడాకారవిలోకన)
స్వరూప త్తళవిలుం, తదాశ్రయమానగుణ త్తళవిలుం పర్య
వసీయాతే, ఉభయత్తుకుంప్రకాశకమాన విగ్రహ త్తళ
విలేవర, అవగాహి త్తవర్ గల్ (విలోకన) “సుగాఢంపరి
షస్వజే” ఎన్నుమళ వెళ్లింవేండా, ఒరుకాల్ కాణ
వమైయుం. (ఆశయాత్పణీకృతా ను త్తనభుక్తిముక్తిభిః)
కాణవేణ్ణా, కాణవేణు మెన్టుయాళై తానే త్పణీకరిప్పిక్కుం.
అను త్తనభుక్తిః-బ్రంహ్మదిగల్ భోగం; అను త్తమముక్తిః-
పరమపురుషార్థలక్షణమోక్షం. “ అలవద్యహిభుక్తైర్మః
పరమార్థైరలంచనః - యథాపశ్యేమనిర్యాతం రామంరా
జ్యేప్రతిష్ఠితం” “త్వయాపిప్రాప్తమైశ్వర్యం” “ఏతేనైని
రయాస్తాతస్థానస్యపరమాత్మనః”. (మహాత్మభిః) “మహాత్మ
నస్తుమాం పార్థదైవీంప్రకృతిమాశ్రితాః” “సమహాత్మాసు
మర్లభః” ఎన్టుం, “ పేరాళకపేరోదుం పెరియోరై”
యెన్టుం, ఈర్వరకతానుం, ఆల్ వార్ గళుం కూడకా వి
పాడుగిజవర్ గళాలే. (మామ్) పురుషార్థ త్తై మేలెనైయి
లే రుచియైయుడై యవెనై. (అవలోక్యతాం) అవలోకన
నిషయనాంబడి. (నయ) సర్వశక్తియానదేవర్ సర్వహి
క్కావేణుం. నన్బుక్కలొళియ, నమ్ముడై యార్ పక్కల్
“కీలజన్మమేవ్యస్తు” ఎన్టుం, “అవలోక్యతాంనయ” ఎన్టుమ్
అత్యాదర త్తైప్పణ్ణుకిజతెత్తాలేయెన్న, సాపేక్షనాననాన్,
అవరిత్తైక్కుహేతు శొల్లుకితో స్వతః పూర్వరానదేవరు

శ్రీయాశవస్తావస్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧౧

శ్లో॥ నదేహంనప్రాణాన్నచసుఖమశేషాభిలషితం

నచాత్మానంనాన్యతిగ్రహపితవశేషత్వవిభవాత్-1

బహిర్భూతంనాథక్షణమపిసహాయాతుశతథా

వినాశంతత్సత్వంమధుమధనవిజ్ఞాపనమిదమ్॥౫౨

శ్లోఅవర్గభుదైయ విశ్లేషమసహ్యమాయరుకిఁ అ వితుక్తు
హేతువరుళిచ్చెయ్య వేణు మెన్దితార్. (తే) స్వతఃపూర్వ
నాయ, అవాప్తసమస్తకామనాన దేవరుగ్రక్షణమా
త్రం దుస్సహమన్తు అతిదుస్సహమెన్దై. “చిరంజీవితవై
దేసీ యదిమాసమ్ధరిష్యతి” “నజీవేయంక్షణమపి వి
నాతామసి లేక్షణామ్” “యద్వి నాభరతంత్యాన్తు శత్రు
ఘ్నంచాపిమానద” “సంస్తరామ్యసృవాక్యాని” “జ్ఞానీ
త్వాత్తైషమేమతం” “మమప్రాణాహిపాణ్ణవాః” “కింకా
ర్యంసీతయామమ”.

వ్యా—నదేహమితి కీర్తశేషత్వకాస్తాయానతది
యశేషత్వత్తై యనుసంధితార్. ఇతిత్ శేషత్వత్తుకుగ్రపు
జమ్బానవైత్తిత్ అరుచియైచ్చిల్లి,యవశ్రిణ్దుత్తవిర్దుత్తద
రుళవేణు మెన్దితార్. (నదేహం) అహమభిమానత్తుకగ్రన్ద
మాన్బుడి అన్తరజ్ఞమాన శరీరత్తైయుం దేవరుదైయ శేష
త్వత్తుకుగ్రప్సరమ్బాకిత్ వేజ్డే. (నప్రాణాః) దేహాదిగ్రు
కుగ్ర ధారకమాన ప్రాణజ్ఞలైయుం, శేషత్వబహిర్భూత
మాకిత్ వేంజ్డే. (నచసుఖం) దేహాదికలైయుం, ప్రాణ
జ్ఞలైయుమాదరిప్పదు సుఖార్థమాకవితే; అన్దసుఖముమ

౧౧౨ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

వేడ్డా సుఖమెన్టు మోతుసుఖత్తైచ్చొల్లవుమాం. (అశేషా
భిలషితంసుఖం) ఎల్లారుమాదరికుం సుఖమెన్టుమాం.
సుఖమెన్టాల్, దేవాది సకలజన్తుకల భుమాదరికుం మితే.
సుఖమెన్టు పిరియచ్చొన్నపోడు, “అశేషాభిలషితంనాన్యశ్చి
మపి” ఎన్టుమే లేకూట్టకడవదు. “నాన్యతిమపి” ఎన్గిటతు,
పుత్రమిత్రకళత్రణ్ణ లెన్గిటడు. (నచాత్మానం) కీర్త్నొచ్చొన్న
సకలజన్తుకుం ఆశ్రయమాన్, జ్ఞాతృత్వ, కర్తృత్వ, భో
క్తృత్వన్గైయైయనానవాత్తావై. (తవ శేషత్వవిభవా
త్ బహిర్భూతం) ప్రాప్తవిషయత్తిల్ శేషత్వమాకిటపె
రుమైకుం ప్పణిమ్బానత్తై యన్తర్యాతమానవన్టు ఎల్లా
ముపాదేయమైన్. (నాథ) శేషత్వత్తుకుం ప్పణిమ్బానవై
యసహ్యమొకైకుం అడియాన అవర్జనియ్య సుఖ్యునత్తై
చ్చొల్లుకిటతు. (క్షణమపినసహే) క్షణకాలముం సహి
కరకిల్లేక. కామినికుం భర్తృవిరహత్తిల్ చన్దనకునుమాది
కల్, అసహ్యమానాప్పోలే, “మాతాశకవరాతమణి
మా మైకుత్తైవిలమే” “ఉడమ్మినాల్ కుం త్తైవిలమే”
“ఉయిరినాల్ కుం త్తైవిలమే” “నదేవలోకాక్రమణం”
ఇతు యిలైయ పెరుమాళుడైయ “పతాళుమిత్తైయోక”
(యాతుశతధావినాశం) ఉరుమాన్మెన్దుపోక వేణుం అడి
మైకుం ప్పణిమ్బానవై యసహ్యమానాటన్, పోకుంకై
యీశ్వరకృత్యం; అనుకూలన్గల్ అదరణీయమానాటన్,
ఉడ్డాకుంకై యీశ్వరకృత్యం. (తత్సర్వం) ఇళు టోక

శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్త వ్యాఖ్యానం. ౧౧౩

శ్లో॥ దురంతస్య నా దేరపరిహరణీయస్య మహతో
నిహీనాచారోహం నృపశురశుభస్యాష్టదశపః।
దయాసిద్ధోబద్ధోనిరవధిక వాత్సల్యజలధే
తవస్మారంస్మారంగుణగణమితీచ్ఛామిగతభీః॥౧౮

త్తిల్ కేట్టిటివతోష్టస్టు, మెయ్యాక కూడుమోవెన్ను ఇ
తు అహృవయమాకచ్చొన్నతస్టు, మెయ్. (మధుమధన) తి
రుమున్నేపాయశోన్నేనాకిల్, ఉమకుప్పొయ్యనానమధు
పట్టతుపడుకిలేళ్. శేషత్వత్తుళ్ళువ్వుఱమ్బానవై శ్రీమణ్ణ, మధు
వైప్పొక్కినాప్పోలే, పోక్కి యరుళవేణుమెన్నువుమామ్.
(ఇదమ్విజ్ఞాపనంతత్సత్యం) పాప్రిప్పొపేత్తైయిల్, పుత్తై
యుణ్ణాకిలుం, విరోధివర్గత్తిల్ అరుదియిల్ పొయ్యిలై॥౧౯॥

వ్యా.—దురంతస్యేతి. నిగ్రహహేతువాన భగవ
నపచారాద్యశుభంగభౌ సంచరికిరి అసంసారత్తిలే, కై
కర్మవిరోధిగభౌ అసహ్యమాంపడి, అతిలే అరుదిపిఱిన్దు,
అత్తైప్పొక్కి త్తన్దరుళవేణుమెన్దు, యోగికళుకు దుర్లభ
మానవిత్తైయపేక్షిప్పొరుణ్ణావతేయెన్ను. అవధియిల్లాల ఆ
శుభంగభౌయం పోకకకూడవ దేవర్, అపరిచ్ఛిన్నగుణం
గలైనినైత్తు అపేక్షిక్కిలేనెగిణాత్. (దురంతస్య) ము
డివిన్దికేయికుకు మశుభం, పాప్రియచ్చిత్తతాలాతత్
అనుభవత్తాలాతత్ పుత్తరకోటికాణవొణ్ణాదిరుకై ఈ
ర్విపాకమో యరుకుమతెన్నువుమాం. ఉదరకత్తిల్
నరకగర్భవాసంగభౌ ఫలికై, (అపరిహరణీయస్య) శుర్వ

అనుభవములు

అనుభవములు, వీర శాస్త్రములను బట్టి యాయరు
 ౨౫. (అనుభవ) సుఖావధిరహితమాయరుకై. కా
 లతత్వముగ్లతనైయుం అనుభవియానిష్టాలుం, అవధికాణ
 వాణ్ణాదిరుకైయుం, ఇప్పటిప్పట్ల వశుభశుక్ల తుకై
 యిన్ని కేరయరుకైయుం, “యద్భిష్టకల్పనియతానుభవే
 పృథాశ్యం” అనుపరిమాణనాన చేతనగా ఇవైరియై
 యుం శేయదానెన్లు, విస్తయప్పదుంపడియరుకై. “శీల
 మిల్లాచ్చిటియన్”. (నిహీనాచారోహం) అహంబుద్ధిబోధ్య
 మానధర్మి స్వరూపం అధర్మచారనిరూపకమాయరుకై.
 ఆచారమాగిలుదు-విలక్షణధర్మజ్ఞిలేయిత్తికైకు యోగ్య
 తాపాదకమాన సంధ్యావందనాదిగల్. పాపానుష్ఠాన
 తుక్కు యోగ్యనెన్. (నృపశుః) చతుష్పాత్తుకల్-లిల్
 కాట్టిల్ ద్విపాత్వమేవిశేషమెన్. “జ్ఞానేనహీనఃపశు
 భిస్సుమానః” శాస్త్రవిశ్వజన్మమానైయా లే పశువెన్న
 వాణ్ణాదు. అహంనిద్రాభయమైధునాదిగలిల్ నియతియి
 ల్లామైయా లే, మనుష్యనెన్నవాణ్ణాదు. ఇరండుజన్మతై
 యుంలెప్పినేనెన్. (అశుభస్యాస్పదం) అశుభమాగిలు
 దు-శుభవిరోధి. శుభమాగిలుదు-పురుషార్థం తద్విరోధిగ
 ల్లామైయా లే. అకృత్యకరణంముదలాగ అసహ్యప
 ఛారం ముడివానవైతుక్కు ఆకరమాయరుకై. దే
 నర్, గుణానామాకరరానాభ్యే లే, నాఅశుభానామా
 కరనెన్. (అవి) ఇప్పటిప్పట్లవనాయరుకల్ చెప్పియే లే

యుఁ, “క్షణమపిసహాయాతుశతభావినాశం” ఎన్ఱు, అ
 పేక్షికైర్కు మొరువట్రియుండు. అదెన్నెన్నిల్, (ద
 యాసిద్ధసా) కీర్త్యచ్చన్న అశుభసాగరమెల్లం, దేవరుడై
 యదయార్ణవత్రిల్ ఒరుకుళప్పడియాంపడి యన్ఱొ, దే
 వరుడైయకృపాసత్తై. “వధార్వామపికాకుస్థః కృపయాప
 ర్యపాలయత్” “వ్యసనేషుమనుష్యాణాం భృశంభవతి
 దుఃఖితః” “యదివారావణస్వయం” “గచ్ఛానుజానామి”
 (బంధో) ఆశ్రితరుడైయ ఇత్రిపుపేటుగల్, తన్నుతాం
 పడియాన నిరుపాధికసన్బన్ధైచ్చొల్లుగిటదు. “అహం
 వోబాన్ధవోజాతః” “కృతకృత్యస్తదారావః” “ఋణం
 ప్రవృద్ధమివమే” “ఉరసాధారయామాస” “పార్థంసం
 ఛాన్యమాధవః” “మమపాత్రాహిపాణ్డవాః”. (నిరవధిక
 వాత్సల్యజలధే) వాత్సల్యమాగిటదు-అన్ఱీన్ఱకన్ఱిపకర్తల్
 దోషం తాయికుర్ భోగ్యమాయురుకుర్మామాప్పోలే, ఆశ్రి
 తర్ గల్ దోషం భోగ్యమాయురుకైర్. కృపాసముద్రత్తు
 కుర్ కర్తైయున్ఱాగిలుం, వాత్సల్యసాగరత్తుకుర్ కర్తై
 యిన్ఱై. “శరణాగతవత్సలః” “రివ్రాణావపివత్సలః” “దో
 షోయద్యపితస్యస్యాత్” “త్వయికించిత్రమాపన్నే కింకా
 ర్యంసీతయోనుమ” “అవ్యహంజీవితంజహ్యం”. (తవగుణ
 గణమ్ స్తారంస్తారం) “స్మృత్వస్మృత్వ గుణానామా
 కరోమహా” యథారత్ననిజలధేః చతుర్వృఖా
 యుః. (ఇతీచ్ఛామిగతభిః) అశుభాస్పదనానవనై ననై

౧౧౬ శ్రీయాశవద్వార్ పుత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అనిచ్ఛన్న ప్యేవం యది పునరితీచ్ఛన్నివరజ
 స్తమశ్ఛన్నచ్ఛత్వస్తుతివచనభంగీమరచయమ్।
 తథాపీథంకూపంవచనమవలమ్యాపికృపయా
 త్వమేవైవంభూతంధరణిధరమేశిక్షయమనః॥ ౫౯

త్తంచాతే, దేవర్ గుణత్తైన్నినైత్తు, “నదేహంనప్రాణానై”
 నిఱపడియే, యిచ్ఛియానిష్టే॥ ౫౮.

వ్యా.—అనిచ్ఛన్నితి. “ఇచ్ఛామి” ఎఱ్ఱ ఇచ్చై ఛ
 తా సత్యమోవెన్న. మందబుద్ధియాననాక, విషయాను
 రూపమానఇచ్చై ఛయుండెఱ్ఱ, తిరుముకపే విణ్ణప్పంశెయ్య
 ప్పొగాదు. ఇచ్ఛాసూచకమానవచనత్తే యవలంబిత్తు మె
 య్యాంపడి యెన్నుడైయమనస్సై శిక్షిత్తరుళవేణుమెకా
 గిఱార్. (ప్రవమనిచ్ఛన్నపి) ఉక్తమానప్రకారత్తు కకను
 రూపమానయిచ్చై ఛయిణ్ణి కేక యిరున్దదాగిలుం, నాస్తికర
 ళ్లామైయాలే యిచ్చై ఛయిలైయెన్నమాట్టార్. పేత్తిత్తుకక
 నురూపమాన యిచ్చై ఛపోరామైయాలే ఉండెన్నవుంమా
 ట్టార్. (పునరితీచ్ఛన్నివ) మెయ్యానయిచ్చై ఛయైయో
 ర్ శొల్లుమాప్పలే. (ఛత్వస్తుతివచనభంగీమరచయం) కృ
 త్రిమస్తుతివచనమ్ మెయ్యెఱ్ఱ భ్రమిక్కుప్పడిపణ్ణినేక. వచ
 నప్రకారత్తైప్పార్ త్తాల్, సర్వజ్ఞరానదేవరుం మెయ్యెఱ్ఱ
 భ్రమిక్కుప్పడిశొన్నేక. “పాయ్యైకైమైశొల్లి” ఎన్ను
 మాప్పలే, హేతువన్నెన్న; (రజస్తమచ్ఛన్నః) అన్యథా
 జ్ఞాన, విపరీతజ్ఞానహేతువాన రజస్తమస్సుకక తాలే అనా

శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧౭

దికాలమందదేహం, స్వస్వరూప పరస్వరూపంగలైమతై
 త్తుప్పొన్దను రజస్తమోద్వారత్తాలెత్తే. (తథాపి) ఇప్పడి
 త్యాజ్యమాగవేణ్ణుం శయలైచ్చెయ్ తేనాకిలుం. “య
 ధాతకేనవన్జితం” ఎన్నిటపడియే, సర్వజ్ఞసకాశత్తిలే మె
 య్యోశొల్లిప్పిణ్ణుకక వేణ్ణియిరుకక, అంకేపాయ్ పశ్చిరీనా
 ల్ త్యాజ్యనితే. (ఇద్ధంరూపంవచనమవలంభ్య) “నదేహం
 నపాశ్రణా” “దయాసిన్ధోబన్ధో” ఎన్నిట వచనమాత్రత్తై
 యేపశ్చిరీశాకక్కుణ్ణు, “మాధవనెన్దదేకొణ్ణై” స్తు, “తిరుమా
 లిరుంశోలైమలైయెన్దేనెన్న తిరుమాల్ వదైన్దొంచునితై
 యప్పకుదైనై” స్తు ఉక్తిమాత్రమే జీవితైకయాం విష
 యమితే. (కృపయా) “వధార్హమపి” ఎన్నిటపడియే, దో
 పత్తిలవిజ్ఞాతావాయ్, కృపాపారతస్త్వత్తై. (సవం
 భూతంమే మనస్త్వమేవశిష్యయ) ఛత్తన్తుతిక్కు పకరణ
 మానమనస్సెయిడిమైకొళ్ళకకడవ దేవరే, అతుక్కు ప
 కరణమాప్పడి రక్షిత్తరుళవేణుం. “తీమనంకెడుత్తాయ్”
 “మరువిత్తోమ్రుంమనమేతద్దాయె” నిటపడియే, బాహ్యమాన
 మనస్సెత్తవిర్తు, అడిమైక్కు అనుకూలమాన మనస్సె
 త్తన్దరుళవేణుం. “మననగమలమటకక మ్రువి” యెన్నిటపడి
 యే, మనొనైర్మల్యమేభోగత్తాలేపిటకక కకడవదు ఉపా
 సకనుక్కు; అన్దయోగస్థానత్తిలే భగవదనుగ్రహమాయితే
 యివ్వధికారిక్కిరుప్పదు. (ధరణిధర) రసాతలగలైయన
 భూమియై, అపత్తైహేతువాగ ఉద్ధరిత్తపరల్లీరో దేవర్.

౧౧౮ శ్రీయాశవద్వార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ పితాత్వం మాతాత్వం దయితతనయ స్త్వంఽప్రియసుహృత్త్వ మేవత్వం మిత్రంగురురసిగతిశ్చాసిజగతామ్ ।
త్వదీయ స్త్వద్భుత్య స్తవపరిజన స్త్వద్గతిరహం
ప్రపన్నశ్చైవం సత్యహనుపితవై వాస్మిహిభరః ॥ ౬౦.

“పనమాన్ నిలంకీణ్ణ వెన్నప్ప నే” యెన్ఱుం, “వన్ఱియాయన్ఱు పారకంకీణ్ణ పాళియా నె” న్ఱుం, సన్నున్ఱముం శక్తియుము ణ్ణు. ఇవనిడత్తిల్. ఇనియిచ్చెయే వేణ్ణువతివర్కు. అత్తైయు ణ్ణాకిరక్షి త్తరుళ వేణుమెకై ॥ ౫౯.

వ్యా.—పితాత్వమితి. ఇచ్చెయుమిన్ఱి కేళిరుక్క, పుక్తిమాత్రత్తైయేకొణ్ణ ఇచ్చెయుమున్ఱాకిరక్షి కళ వేణుమెన్ఱిఱులెన్నెన్న, అవర్జనియ్యసన్నున్ఱత్తైచ్చొల్లుకి తార్. (పితాత్వం) ఉత్పాదకతాయ్, హితకామరాయిరుక్కిఱుదేవర్. (మాతాత్వం) గర్భధారణవృన్ఱిప్రసవన్ఱేశత్తైయనుభవిన్ఱు, అశువిప్రసవన్ఱశ్చైయుమ్మతియాతే, యివకప్రియహితమేయపేక్షిత్తిరుమ్కుం తాయైప్పోలే పరిపుడైయిర్ దేవర్. “పితామహస్యజగతః భూతానాం మోక్షయఃపితా” “తంజమాకియతందై తాయ్”. (దయితతనయ స్త్వం) అభిమతనాయ్, నిరయనిస్తారకనాన పుత్రనైప్పోలే నిన్ఱు, సహకరిప్పిర్ దేవర్. “నన్ఱకళ భుంమేలాయ్ తాయ్. తందైయుమవరే”. (ప్రియసుహృత్త్వమేవ) సర్వకాలత్తిలుం శోభనత్తైయేపణ్ణుం తిరువుళ్ళత్తై యడైయరాయిరుప్పిర్ దేవరీర్. అనర్థత్తైప్పణ్ణినాలుం, విడవొన్ఱొద వ

శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౧

భిమతసుహృత్వం. అనభిమతనానాటుం, విడవొడ్డొదసుహృత్వం. అవధారణం, సర్వత్తిలు మన్వయికకకడవదు. (త్వంమిత్రం) అర్జునః సుభద్రాయుడైయ స్వయంవరత్తై, దేవరూరివిత్తు లభితాప్సలే, అశేషరహస్యజ్ఞుం ఆటిపికకలావృడి పిశ్వసనియ్యరావృడి యిరుప్పీర్ దేవర్ (గురురసి) “మన్తనాభవమద్భుతః” ఎన్టుం, “మామేకం శరణంప్రజ” ఎన్టుం, నిన్తనిన్తనిలైకళిలే హితోపదేశంవన్టుం ఆచార్యరుదేవరే. (గతిచ్చాసి) పురుషార్థోపాయభూతర్ దేవరెన్నదల్, “గన్తవ్యత్వాన్తతిః” ఎన్టు, పరమప్రాప్యర్ దేవరెన్నదల్. (జగతాం) ఇన్దసమ్బన్ధం, దేవాది సర్వప్రాణిగళుకుం సాధారణమ్. ఉభయవిభూతిన్టుం సాధారణమెన్నపుమాం. (త్వదియ్యః) అన్దసామాన్య మొక్కియ తమకున్డాన విశేషప్రతిపత్తియై యరుళిచ్చెయ్ కితార్. “యస్యాస్మి” ఎన్లిటవడియే, దేవరూ శేషభూతః. (త్వద్భృత్యః) దేవర్ కకతిశయత్తైవిలైత్తు, స్వరూపమ్మేటుం సమ్బన్ధత్తైయుడైయవనెన్కగై. అతినాలే, దేవరూ భరణియ్యనెన్నదల్. (తవపరిజనః) ఆత్మదాస్య మెన్లిట నిరుపాధికదాసభూతనెన్నదల్. “దాసభూతా స్వతస్సర్వే హ్యన్తానఃపరమాత్మనః” “అహంసర్వంకరిష్యామి” ఎన్టు, సర్వకైజగర్యత్తుకు మర్హ నెన్నదల్ (త్వన్తతిః) దేవరే ప్రాప్యభూతరెన్దిరుక్కితేక. “అహం ప్రపన్నశ్చ” ప్రాప్యంపెటుకైకు, దేవరేపుపాయభూత

౧౨౦ శ్రీయాశవద్వార్ ప్రోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ జనిత్వాహంవం శేమహతిజగతిభ్యాతయశసాం
శుచీనాంయుక్తానాంగుణపురుషతత్వస్థితివిదామ్ |
నిసర్గాదేవత్వచ్ఛరణకమలైకాంతమనసా
మథోఢఃపాపాత్కారణదనిమజ్జామితమసి॥౬౦॥

మాక అధ్యవసితే. (ఏవంసతి) దేవర్ సర్వవిధబద్ధపు
మాయ్, నాననన్యగతియానపిన్బు. (అహమపి) అహృదయో
క్తనానాలుం, “తవైవభరోస్త్వ” దేవర్ కే భరనాకాని
స్తే. జ్ఞానశక్త్యాదిగళాలుం, పాప్రియాలు మేకకార్యం
దేవరేభరమేస్తే. భరమాకైయావదు- సర్వదేశత్తిలుం,
సర్వకాలత్తిలుంసర్వప్రకారత్తిలుంనిర్వాహ్యనాగై॥౬౦॥

వ్యా.— జనిత్వేతి. నీర్ మహావంశప్రసూతరల్లీరో;
నిరాలమ్బురైపోలే ఇంగనేశోల్లుగితెన్నెన్ను. ఇవ్వం
శత్తిలేపిఱస్తేనేయాగిలుమ్, పాపప్రచురనానే. అగై
యాలే, సుసారత్తిలే అఱ్ఱువ్వానిస్తే; ఎఱ్ఱురుళవేణు
మేగిఱిఱార్. (మహతివంశేఅహంజనిత్వా) వంశత్తుకు
మహత్తైయావదు-మహత్తాకర్తృవద్దజనికై. “ఏతద్ధి
దుర్లభతరంలోకేజన్మయదీదృశం” ఎఱ్ఱుమ్, వంశత్తిలేపిఱన్దు
వైత్తు, అనధప్పడానిస్తే. (జగతిభ్యాతయశసాం) చతు
స్సాగరపర్యంతయాన భూమియొగ్గాం ప్రసిద్ధమానపుగఱ్ఱ
యుడైయవర్ గళే. “తిగఱ్ఱువ్దన్ తిరువరుళ్ శేయ్తులక
ఱ్ఱార్ పుగఱ్ఱుమ్పుగఱ్ఱత్తానదు కాట్టిత్తదై” గిఱపడియే,
భగవద్విషయకారత్తాల్ వద్దపుగఱ్ఱ. (శుచీనాం) భగ

(౧౧) శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨౧

వద్యతిరిక్తవిషయంగళిత్, భోగ్యతాగన్ధరహితరాయ
 రుక్తే. ఆన్తరబాహ్యమాన ఉభయశుద్ధియైచ్చొల్లవుమాం
 ఇవ్వంశత్తిలే పిఱన్దశుభాస్పదమెన్నక్కడవీరో. (యుక్తా
 నాం) “కృతకృత్యాఃప్రతీక్షంతే” ఎన్నిఱపడియే, నిత్య
 యోగత్తిలాకాంక్షమాణరా యిరుక్కుమవర్ గళి, “మా
 కవైకున్దమ్ కాణ్ పతతెగ్గఁ మనమేక మెన్జుమ్” ఎన్నిరుక్తే.
 ఇలైయ పెరుమావైప్పలే, దేవరోడ్లదు శెల్లాతవర్ గళె
 న్నుదల్. ఇప్పడిప్పట్టవంశ త్తిలే పిఱన్దు, ఇచ్చెప్పారాతెన్న
 క్కడవీరోవెన్న (గుణపురుషతత్త్వస్థితివిదాం) చిదచిదీశ్వ
 రర్ గళుడైయ, స్వరూపస్వభావసంబన్ధన్తలై యటియుమ్
 వర్ గళి గుణమెన్దు-గుణాశ్రయమాన ప్రకృతియైచ్చొల్లుగి
 ఱదు. స్థితియావదు-స్వరూపస్వభావాదిగళి. (నిసర్గాడే
 వేత్యాది) వత్సమానతు, జనిత్తపోతే తాయ్ములైయిలే
 వాయ్వైక్కు మాప్పలే, త్వచ్చరణారవిన్దంగళిలే పకాన్త
 మానమనసైసి, జన్మప్రభృతియాగ వుడైయవర్ కళి. కీర్త్త
 చొన్న శుద్ధియోగాదిగళి, నైసర్గికమెన్గై. (పాపా
 త్తా) పాపందా నొరువడివుకొన్డాప్పలే యిరుక్కుమ
 వన్. జ్ఞానానన్దమొక్కియ, పాపమేనిరూపకమా యిరుక్తే.
 (శరణ) ఇవ్వళవిలు మున్పక్కలపకారమున్డాంపడి, ఆళ్
 పార్ త్తుక్కితరుమ్ దేవరీరే. (తమసిఅఘోఘోనిమజ్జామి)
 ప్రకృతియిలే, దేవరెడుక్కనినైత్తాలుం, కైక్కెట్టాదపడి
 ఆహ్నిన్దే. “పకమామాయప్పల్ పిఱవియిల్ పడిగిన్ద

౧౨౨ శ్రీయాశవద్వార్స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ అమర్యాదఃకుద్రశ్చలమతిరసూయాప్రసవభూః
కృతఘ్నోదుర్కానీస్త్వరపరవశోవంచనపరః ।
స్వశంసఃపాపిష్ఠశథమహమితోదుఃఖజలధే
రపారాదుత్తీర్ణస్తవపరిచరేయంచరణయోః॥౬౨

యా” ఎన్నిటపడియే, ఇన్నంతతైకండిలే నెగిటార్
ఇత్తొల్, సాంతానికర్ దేవర్ వక్కల్ అవగాహితవ
శవుం, నాప్రకృతియిలే యుల్ పుక్కేనెగై. జనిత్తవం
శమిదు, దేవర్ శరణ్యర్, నాపడుకిటి పాడితువిత్తే.
అసమజ్జననైప్పోలే, వంశప్రభావముం జీవియాదే, దేవ
రుడైయనీర్ మైయుం జీవియాదే యిరుక్కిటపడియితే
ఎన్నుడైయ పాపపాచుర్యమెగిటార్ ॥ ౬౧.

వ్యా.—అమర్యాదఇతి. ఇవ్వంశ త్తిల్ జన్మత్తైయు
మసత్సమమాక్కవల్ల పావముమక్కేలెన్న; “పాపాన్మ
ఎన్నిటవిత్తైప్పరక్కప్పేళుకిటార్. (అమర్యాదః) వేదమ
ర్యాదైక్కుబహిర్భూతక. (కుద్రః) కుద్రత్వమావతు-
నీచవిషయజ్గళిల్ అతిచపలక. ఉజ్జీవనహేతువాన వేదమ
ర్యాదైమైయనాదరిత్తు, అతుక్కుమేలే వినాశహేతువాన
నీచసేవైయిలే అతిచపలనెగై. (చలమతిః) ఒరుజ్ఞానా
ధిక నీచవిషయప్రావణ్యంనాశహేతు, వేదప్రతిపాద్య
విషయమే పుద్దేశ్యమెస్తుహితంశొన్నా లదిల్ వ్యవస్థిత
చిత్తనల్లెక. (అనూయాప్రసవభూః) పరగుణజ్గళిలే దోష
త్తైయుడ్డాక్కుకైక్కుఉత్పత్తిస్థానం. తనక్కుదోషముడ్డా

మళవేయన్బి కేగ, పిఱర్ గుణజ్జళిలుం, దోష తైయుణ్డాకుగ
 మవనెన్దై. (కృతఘ్నః) ఉపకరితైవిషయత్తిలే అపకా
 రతైప్పణ్ణునై. “గోఘ్నువై వసురాపేచచోరేభగ్నవ్రతేత
 థా - నిమగ్నతిర్విహితాసద్భిః కృతఘ్ననాస్తినిషగ్న
 తిః” ఎన్ఱు మాతృపితృశతత్తిలుం వత్సలతరమానశాస్త్రుల్లి
 లుం, బహిషగ్నతనెన్దై. (దుర్మానీః) ఇప్పడి నికృష్ట
 నాయిరుక్కచ్చెయ్తేయుమ్, సర్వోత్కృష్టరుగ్ మవ్వ
 రుకేయాక తన్నెన్నినైత్తు, “శుశ్వరోహమ్” ఎన్ఱిరుక్కు
 మవన్. (స్మరపరవశః) తన్నె ఉత్కృష్టజన్మాకగళుక్కు
 మేలాకనినైత్తిరుక్కుమళవన్బి కేగ, విషయప్రావణ్యహే
 తువాన కామనుక్కు పరతన్త్రీనాకవుం, భగవత్ప్రవణ్య
 హేతుభూతరానానై త్తాళినినైత్తు మగర్థప్పట్టేనెన్దై.
 (వంచనపరః) కామపారవశ్యత్తాలే విషయజ్జళిలే ప్రవణ
 నాయ్, అవిషయంగళిలుం ద్రవ్యంగళైవంచిత్తు వర్తి
 కుగ్ మవన్. “శూతనాయకగర్భ వవాకి” “శూతిన్దైష్షె
 రుక్కెక్కళవిన్దైత్తుణిన్దై” ఎన్ఱుం చొల్లుకిఱపడియే. (నృ
 శంసః) తాన్ విరుంబినవిషయంగళిల్ వంచకనాకైయన్బి
 కేగ, తన్నె విశ్వస్తిరుప్పార్ పకల్ వ్రూరకర్కావా
 యిరుక్కుమవన్. (పాపిఠః) ఇతుకెగ్లామడి పాపరుచి
 యాయ్, అతిలేవ్యవస్థితనాయిరుక్కై. “పావమేశేయ్
 దుపావియానేన్” “ఒప్పిలాత్తీవినైయేనై” “నానేనానావి
 ననరకంపుకుం పావంశేయ్దేన్” “అహమస్మ్యపరాథా

౧౨౪ శ్రయాలవద్దం పుత్ర వ్యాఖ్యానం.

శ్లో॥ రఘువరయదభూత్వంతాదృశో వాయసస్య
 వ్రణతథితిదయాళుర్యస్యచైద్యస్యకృష్ణః
 ప్రతిభవమపరాధుర్దుగ్ధసాయుజ్యదోఽభూ
 ర్వదకిమపదమాగస్తస్య తే స్తితమాయాః॥ ౬౩.

నామాలయః" "రావణో నామదుష్కృతః" "నీశ నేనైత్రై
 వాస్తమిలే" ఎస్టుమ్ అతివుడైయార్ తద్దామైప్పేశుం
 పడి యానపాపత్తిలే నిష్ఠైయుడైయవన్. (అపారాద్దుః
 ఖజలదేకధము తీర్ణః) ఒరునాళిలేతుడగ్గిన దుఃఖమెన్ను
 దల్, మేలూరునాళిలే ముడివుకాణుదల్ శెయ్యుమత
 ల్లామైయాలే, "ఇతోదుఃఖజలదే" ఎస్టు దృష్టివిషంపోలే
 కాణవే భయమాయరుక్మిణి దుఃఖసాగరత్తినిష్ఠమ్. (కథ
 ముతీర్ణః) ఇతిలేఅమ్మిక్కిడిక్కిలనాన్ కరైయేటవోప
 తొన్ఱుణ్డో. "ముత్తనార్" ఎన్ఱిటపడియే, అస్పృష్టసంసార
 గన్ధరాన దేవరేకరైయేర్బివేణుమోకై. (తవచరణయోః
 కథంపరిచరేయం) దుఃఖనివృత్తిక్కుం అక్షమనాయరు
 క్కిణనాన్, నిత్యసూరికళడిమైశెయ్గిట దేవర్ తిరువడి
 గళిలే ఎంగనేపరిచరైవణ్ణువన్ దుఃఖనివృత్తియుం, దే
 వరేభరం; అడిమైకొల్లుగైయుం దేవరేభరమోకై॥

వ్యా.—రఘువరేతి బుద్ధిపూర్వేణపణ్ణిన ప్రితి
 కూల్యంగలైప్పొక్క ప్పొమోవెన్న; కాకాపరాధత్తైయుం,
 శిశుపాలాపరాధత్తైయుం పొలు త్తరుళినదేవరుగ్ ప్పొలు
 క్కముడియాతదుణ్డో వెన్ఱిటార్. (రఘువర) శరణాగత

రక్షణంపణ్ణిప్సద్వ రఘుప్రభృతిగత్, సాధకరెన్నుమ్మడిశర
ణాగతరక్షణ త్తిలేఅధిక రాయరుక్తే. రఘురాక్ష ససంవాద
ప్తిల్, శరణాగతరక్షణవృణ్ణిప్సద్వవర్ గ శశవన్తిక్తే, “సు
గ్రీవమ్ శరణంగతః” ఎన్టుం, “ త్వయికించిత్సమాపన్నే”
త్యారభ్య, ఎన్టుమితే ఇవర్ పడి. (తాదృశః) అప్పడిప్పట్టవ
నెన్నుమతోక్తియి, అనుభాషిక్తేతా అసహ్యామాంపడియి
తేపణ్ణినవపరాధం. (వాయసస్య) అపరాధంపణ్ణికైక్తాక,
పాప్రమానదేవత్వత్తైవిట్టు, నిహీనమానతిర్యక్త్వత్తైపరిగ్ర
హితా నెక్తా. (ప్రణతఇతి) “ సపిత్రాచపరిత్యక్తః”
ఎన్దిటపడియే, ఇవనైప్పరిగ్రహికిల్ నమకుమనర్థమెన్టు
సర్వరుముపేక్షికగ వ్వగలబ్ది, “సతంనిపతితంభూమా”
ఎన్దిటపడియే, విఘ్నవనైశరణాగత నెన్టు ప్రతిపత్తిపణ్ణి.
ఋషి, శరణాగత ఎన్టుతుంరామాభిప్రాయత్తాలే. (త్వం
దయాళురభూః) బ్రహ్మస్త్రీశ్చుక్కు ఇలకాకుమశవి
లే, దేవర్ “ కృపయాపర్యపాలయత్” ఎన్దిటపడియే,
దయాళువానసిర్. “క్షిపామి” ఎన్టుం, “నక్షమామి” ఎన్టుం
పణ్ణివైత్త ప్రతిజ్ఞేఫలియాదే, దేవర్ కృపాకార్యమే ఫలిశ్చ
విట్టదు, పిరాట్టిసన్నిధియాకై యాలేయితే. (యచ్ఛ) చ
శబ్దత్తాలే, కాకాపరాధత్తై ప్పాటుత్తవశవేయో వెన్టు,
ఉదాహరణాంతరత్తై సముచ్చయికితార్. (చైద్యస్య)
యదువంశజాతరిల్ కాట్టిల్, ఛేదికులోద్భవనెన్టు తన్నె
ఉత్కృష్టనాక వభిమానిత్తిరుక్కుమవ. (ప్రతిభవమ
పరాధః) కాకత్తైప్సలే యురుకాలపరాధత్తైపణ్ణిన
వశవేయన్దియే, జన్మంతోటుం, ప్రాతికూల్యత్తిలే వాసనై
పణ్ణినవనుక్కు. (సాయుజ్యదోభూః) “బహూనాంజన్మ

శ్లో॥ ననుప్రవన్నస్సకృదేవనాథ
తవాహమస్తీతిచయాచమానః।
తవానుకంప్యస్త్పరతఃప్రతిజ్ఞాం
మదేకవర్జంకిమిదంప్రతం తే॥ ౬౪.

నానుప్రే" ఎన్టుం "అనేకజన్మసంసిద్ధః" ఎన్టుం, జన్మందో
అని, ఆశ్రయిస్తున్నావద్వార్ పెరుంపేరిణ్ణయితే కొడుక్కు
దు. సాయుజ్యమాకిటదు - సమానగుణయోగమ్. "సా
యుజ్యంప్రతిపన్నాయే లీప్రభక్తాస్తవస్వినః - కిఱగరామ
మతేనిత్యంభవన్తిరుపదవాః". (ముగ్ధ) "ఆయర్ కులస్తీ
బిఱంపిరై" ఎన్టిటపడియే, అపరాధానభిజ్ఞనితేకృష్ణః. ఆ
తుమగమేలే ఒరుపేరిణ్ణ, ముడికిరిఅదలైయిలే, సుఖ
రూపమానవడివై కగణ్ణుకిరిలకాకిరినవేరిమమ్. (తస్య
లేస్తక్షమాయాః అపదమాగఃకిమస్తే) కాలభేదంతా లేదే
ఎర్ వేతేయొరువరాకిరీర్నీర్; దేవర్ తుమైక్కు అవిషయ
మానపాపమున్దో. కిం-యేపే. అపదం-అస్థానం. అవిషయ
మిత్యర్థః. (వద) సర్వజ్ఞరానదేవరుగ మటుమాహ్రిమిన్దై.
తుమైక్కు విషయాకరికుగమిత్తనైయొక్కై॥ ౬౩.

వ్యా—నస్వతి. స్వతన్త్రరాననాం శిలర్ తిట
ర్తిల్ ఒన్దైచ్చెయదోమెన్న ఇతువే మర్యాదైయాకకగడ
వదోవెన్న; కడల్ కిరైయిలే ఆశ్రితసామాన్యత్తిలే దేవ
ర్ పణ్ణినప్రతిజ్ఞై, ఎన్నైయొరువనైయుమొళియవో పెన్
జార్. (ననుప్రవన్నః) "సకృదేవ" యెన్దైత్తై స్మరిప్పికిర
జార్. (సకృదేవ)ఎన్దదు, సహనైవఎన్దు అత్తోవానిర్న

శ్రీయాశవద్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨౭

హికుం. అనాదికాలం సంసరిత్తుష్పిందవివక్ ఒరుజన్మ
 మెల్లంప్రపత్తియై యనుసద్ధిత్తాల్ తాన్ సకృత్ ఎకై
 కుం పోరుమో ఎన్బర్ ఎమ్బార్. భగవత్ప్రభావత్తైప్ప
 ర్తాల్ ఒరుక్కాలైకుం మేల్ మిక్కై; ప్రాప్యరుచి, ప్రాప్తి
 యశవుం అనువర్తికుం మెన్బర్ భట్టర్. (నాథ) ఒరుక్కా
 ల్ పణ్ణిన ప్రపత్తియ మైకిటదు, వకుత్తనాథనాకై యాలే.
 ఆభిముఖ్యమాత్రమే అమైన్దిరుక్కిటదు, ఇళివు పేటుత
 న్నతానకుడల్ తుడకుం. అశరణ్యవిషయత్తిల్, ఆర్తప్ర
 పత్తేకుం ఫలంప్రాప్తకం. వకుత్తవిషయత్తిల్ దృష్టప్రప
 త్తికుమ్, ఫలవ్యాప్తియుణ్ణు. (తవాన్మీతిచయాచమానాఅ
 హంతవాన్మీ) ప్రత్యగ్వస్తువానదు కిళ్ళితరీత్తు త్తాసత్తై
 యై లభిక్క వేణు మెన్టుయాచిత్తై. ఉత్తరార్థప్రక్రియైయా
 లే, కైజూర్యత్తైప్రాప్తికై. “త్వత్పాదమూలంశరణంప్ర
 పద్యే” ఎన్టు ఎన్నుడైయ వెణు మైయైమున్నిట్టకొణ్ణు ప్ర
 పత్తిపణ్ణినే. “ఐకాన్తికనిత్యకిజూరః ప్రహర్షయిష్యామి”
 ఎన్టు, ప్రాప్త్యాపేత్తైపణ్ణినే. ఇరణ్ణుపదత్తాలుం, భక్తి
 ప్రపత్తికళిరణ్ణిలుం అధికరిత్తవధికారికల్ ఇరువరైయుం
 శొల్లుగిటతెన్బారుముణ్ణు. (ప్రతిజ్ఞామ్స్మరతస్తవానుకంఘః)
 “ఏతద్వ్రతంమమ” ఎన్టుం, కడల్ కురైయిల్ పణ్ణినప్ర
 త్తైయై స్మరియానిన్టుకొణ్ణు, చేవర్ కునుగ్రాహ్య. (తేవ్రతమిదంమ దేకవర్జంకిమ్) సర్వసాధారణభూతరాన
 దేవరుడైయ అసాధారణమాన విన్దసజుల్పు మెన్నై

శ్లో॥ అకృత్రిమత్వచ్చరణారవిద్య
ప్రేమప్రకర్షావధిమాత్మవత్తమ్,
పితామహంనాథమునింవిలోక్య
ప్రసీదమద్వృత్తమచింతయిత్వా॥ ౬౫.

యొరువనైయు మొట్టిదిరుకుగ మో. కిం-తే. పే. ఇన్నానై
యొట్టియ వెట్టువి శేషిత్త తాకిలవ్తో వెనకిగ్గుకగ్గు వేణ్ణువదు.
దేవర్ సత్యసంకల్పరాకై కాగక ఎన్నై రక్షిత్తరుళవే
ణుమెత్తై॥ ౬౪.

వ్యా.—అకృత్రిమేతి. “రామోద్విర్వాభిభాషతే”
ఎన్నిజసజ్గుల్పత్తైవిట్టిరేయాకిలుం, పెరియముదలియారో
డు, విద్యైయాలుం, జన్మత్తాలుముడ్డానసన్మన్మత్తైయే పా
ర్తరుళి, ఎన్నుడైయ నన్నెత్తిమైకలైప్పారాతే విషయాకరి
క్కువేణుమెన్న, అతుకుక్కుణ్ణివిల్లామైయాలే అప్పడి
శేయ్కితోమెట్టు ఈశ్వరననుమతిపణ్ణ, తాము మనుమతి
పెరిగ్రారామ్ స్తోత్రవల్లెక్కుట్టుకితార్. (అకృత్రిమ) క్రి
యానివృత్తిః-కృత్రిమః. తద్రహితః-అకృత్రిమః. స్వాభావి
కఇత్యర్థః. కులన్తానే యోగికులమాకైయాలే, నైసర్గిక
మెత్తై. మెయ్యానప్రేమమెన్నవుమాం. (త్వత్) ప్రా
ప్తశేషియానవున్నుడైయ. (చరణారవిద్య) ఆశ్రితరుగ్గు
ఇళియుస్తుత్తైయాయ్, భోగ్యమాన తిరువడికలై. (ప్రేమ
ప్రకర్షావధిం) ప్రేమాతీశయసీమాభూమియానవర్. నను
కిగ్గుతరవిషయజ్ఞలిల్ ప్రేమమెల్లామివరుగ్గు వకుత్తవిషయ

శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్ర వ్యాఖ్యానం. ౧౨

లేయిఁజేయిరుప్పదు. (ఆత్మవంతర) భగవచ్ఛేషత్వం
స్వరూపమాక వేఆత్మయాథాత్మ్యజ్ఞానముడైయవరెన్దై.
“ధనవన్తమ్” ఎన్నుమాప్పోలే. (పితావః హం నాధమునిం)కు
డల్ తుడకైయుడై రాయ్, భగవద్జ్ఞాననిధియాయుళ్ళ
వరై. (విలోక్య) కటాక్షిత్తు. (ప్రసీద) అపరాధగైఁపొ
టుత్తరుళవేణుం. (మద్వృత్తమచింతయిత్వా) అసతగ-
ర్నత్తై విస్తరికకకడవరాగవేణుమెన్దై. మద్వృత్తమెన్దు-
సతగర్నత్తైనినైకిఱదు. వృత్తవానెన్ద్రాల్, సతగర్న-
వృత్తనైయిఁజే శొల్లువదు. స్వగతమానవశీఱు యనాద
రిత్తు, పెరియముదలియార్ సమ్మన్దమెనకుఁ త్తజ్జమాక
వేణుమెన్దుప్రార్థిత్తు స్తోత్రత్తైత్తలైకకట్టి యరుళుకిఱార్.

శ్లో యత్పదాంభోరుహధ్యానవిధ్వస్తాశేషకల్మషః-
వస్తుతామువయాతోహం యామునేయంనమామితం॥

ఎమ్మెరుమానార్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీఆశవన్దార్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీపెరియవాచ్చాన్బిలై తిరువడిగళేశరణమ్.

జీయర్ తిరువడిగళేశరణమ్.

శ్రీయాశవన్దార్ స్తోత్రవ్యాఖ్యానమ్

సమూర్ణమ్.

